

Základní horninotvorné minerály

Optická mikroskopie v geologii

Vyučují: V. Vávra
N. Doláková

Křemen (SiO_2)

Morfologie:

Tvoří xenomorfní zrna, pouze ve výlevných horninách může být automotfně omezený s jevy magmatické koroze, v sedimentech oválné valouny nebo i ostrohranné úlomky.

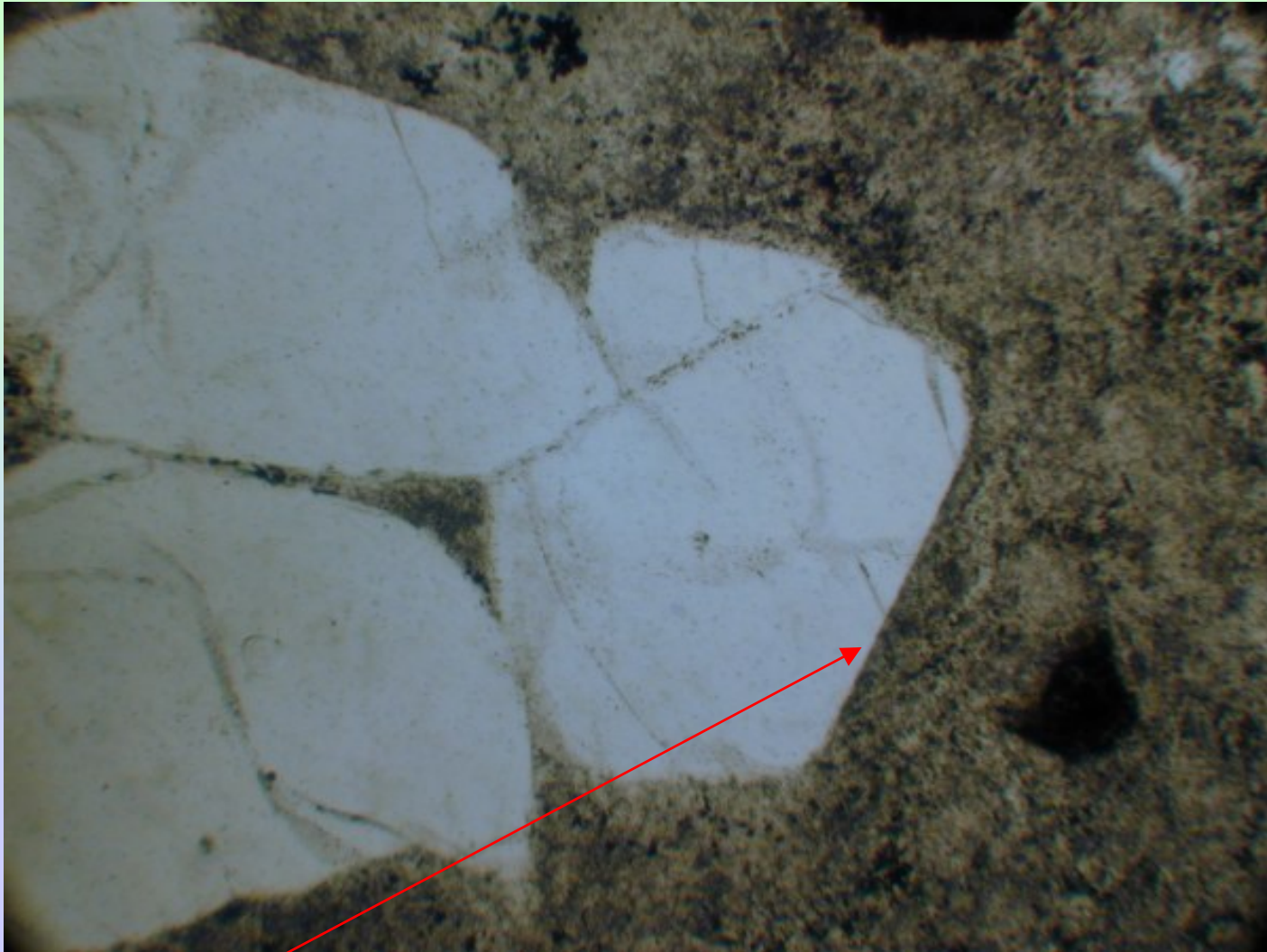
Optické vlastnosti:

- je čirý, může být zakalen drobnými uzavřeninami, trhliny jsou nepravidelné
- při tlakovém postižení undulózně zháší, případně je až anomálně dvojosý
- indexy lomu: $n(\omega) = 1,544$; $n(\epsilon) = 1,553$
- $D = 0,009$; Chm+
- není štěpný

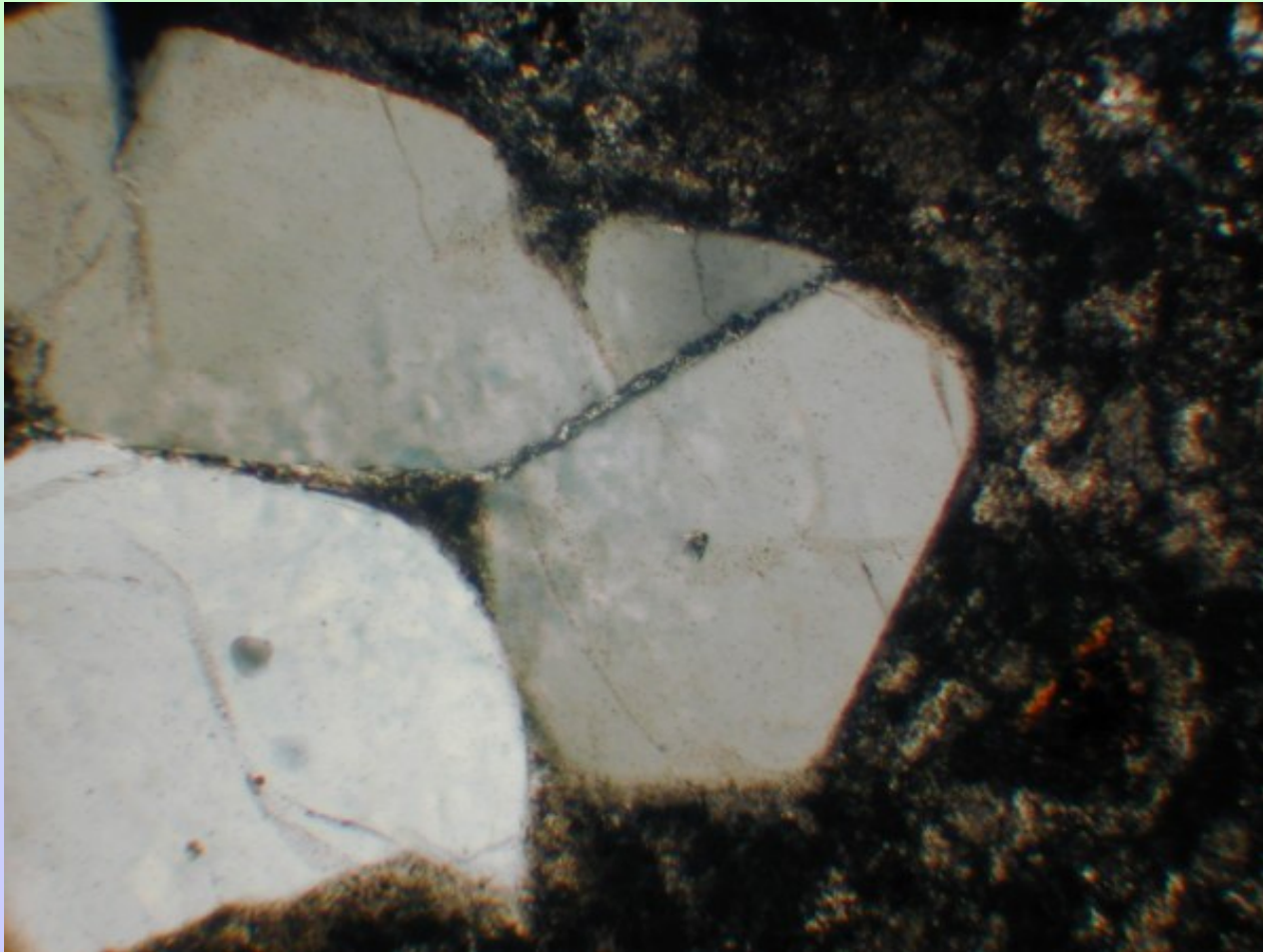
Křemen (SiO_2)

Další důležité charakteristiky:

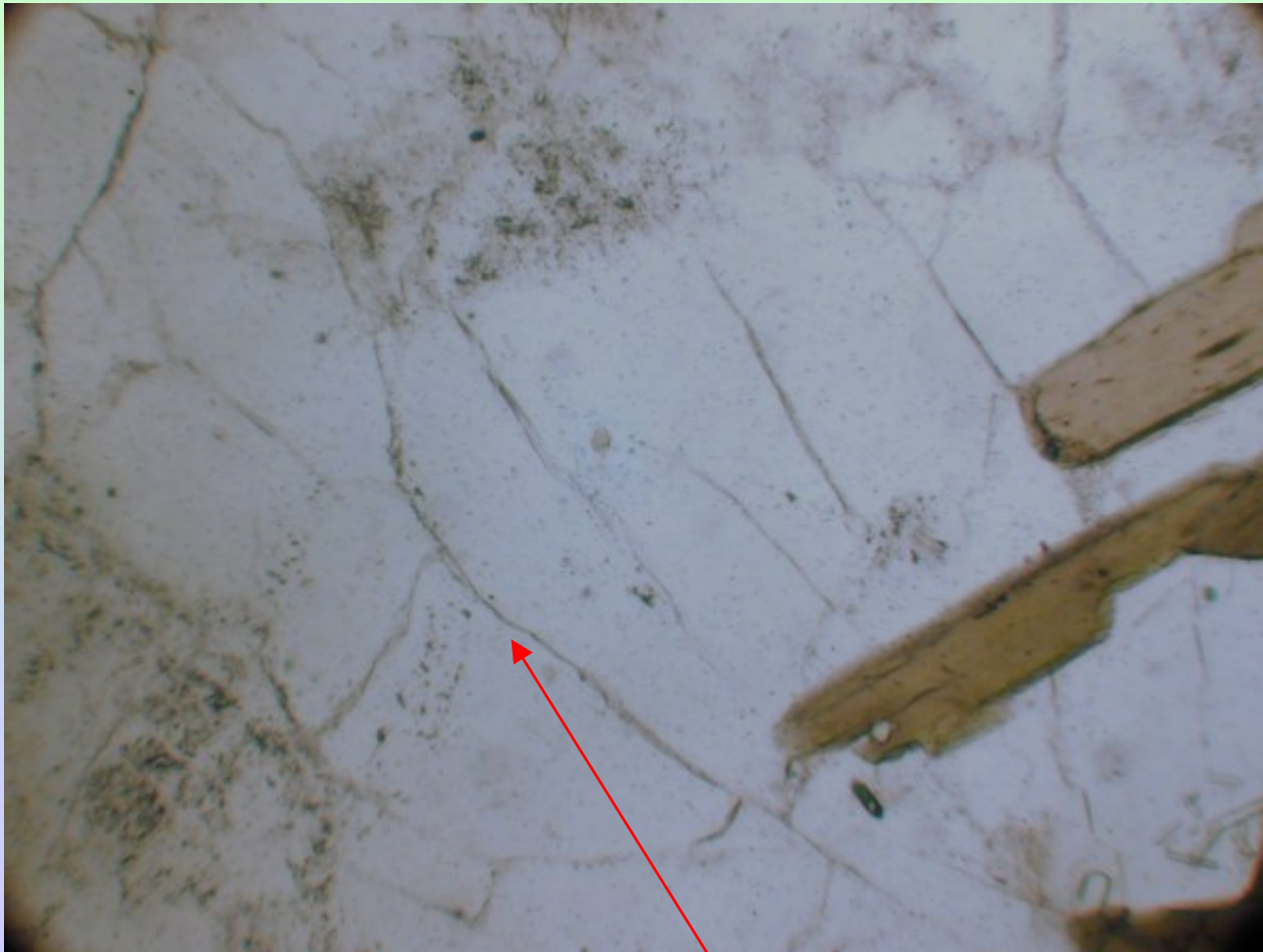
- je stabilní, bez produktů přeměn
- vyskytuje se ve všech přesycených nebo nasycených magmatických horninách (např. žuly, pegmatity, granodiority, ryolity, dacity atd.), ve většině sedimentárních hornin (např. pískovce, arkózy, kvarcity atd.) a velké části metamorfovaných hornin (všechny metamorfní stupně, např. fylity, svory, ruly)
- v kyselých hlubinných a žilných horninách může docházet k orientovanému prorůstání křemene a K-živce - tzv. písmenkové prorůstání, podobné prorůstání s plagioklasem označujeme jako myrmekit

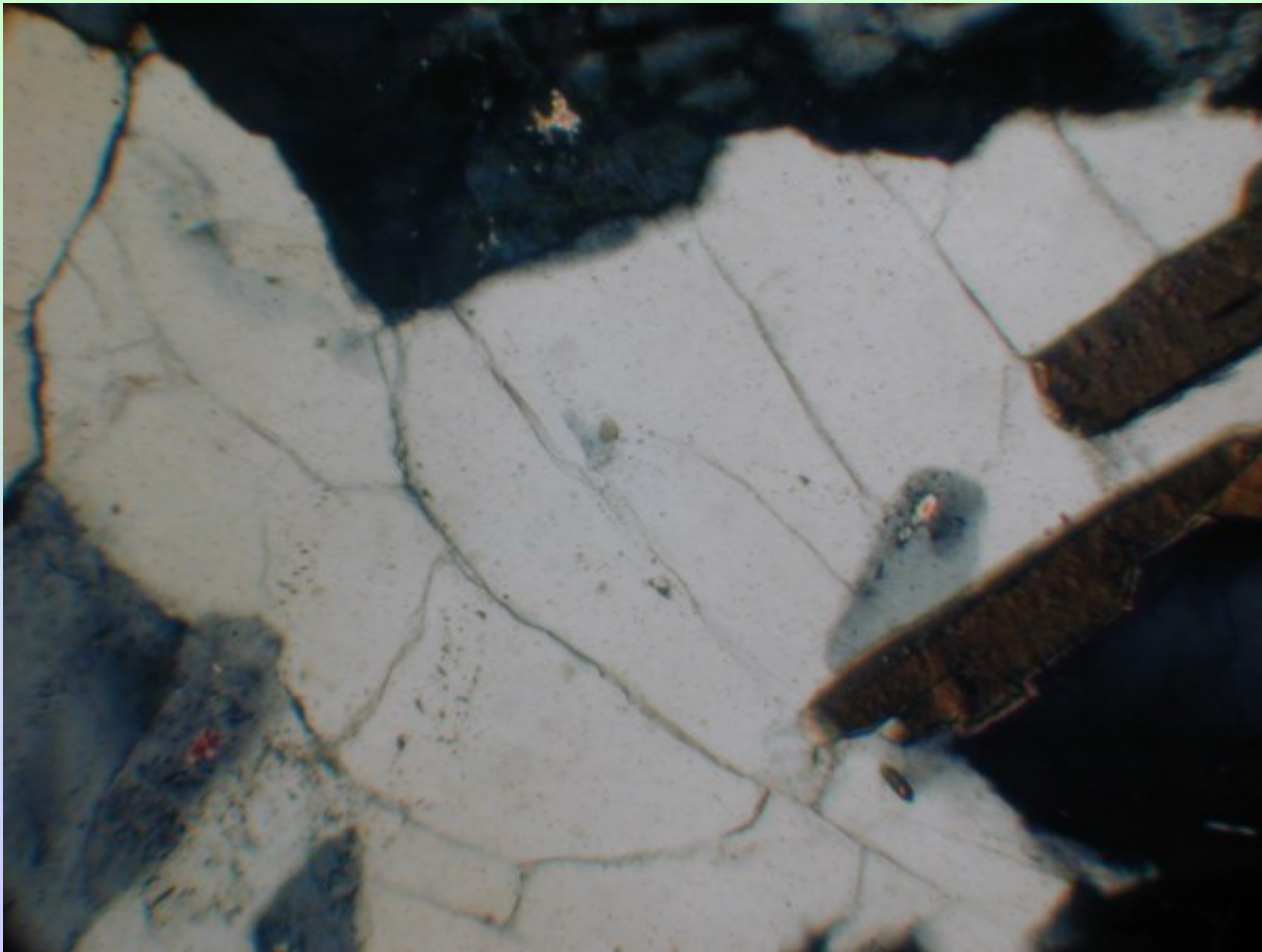
automorfní krystal křemene v ryolitu, PPL (s jedním nikolem), krystaly bez štěpnosti a produktů přeměn

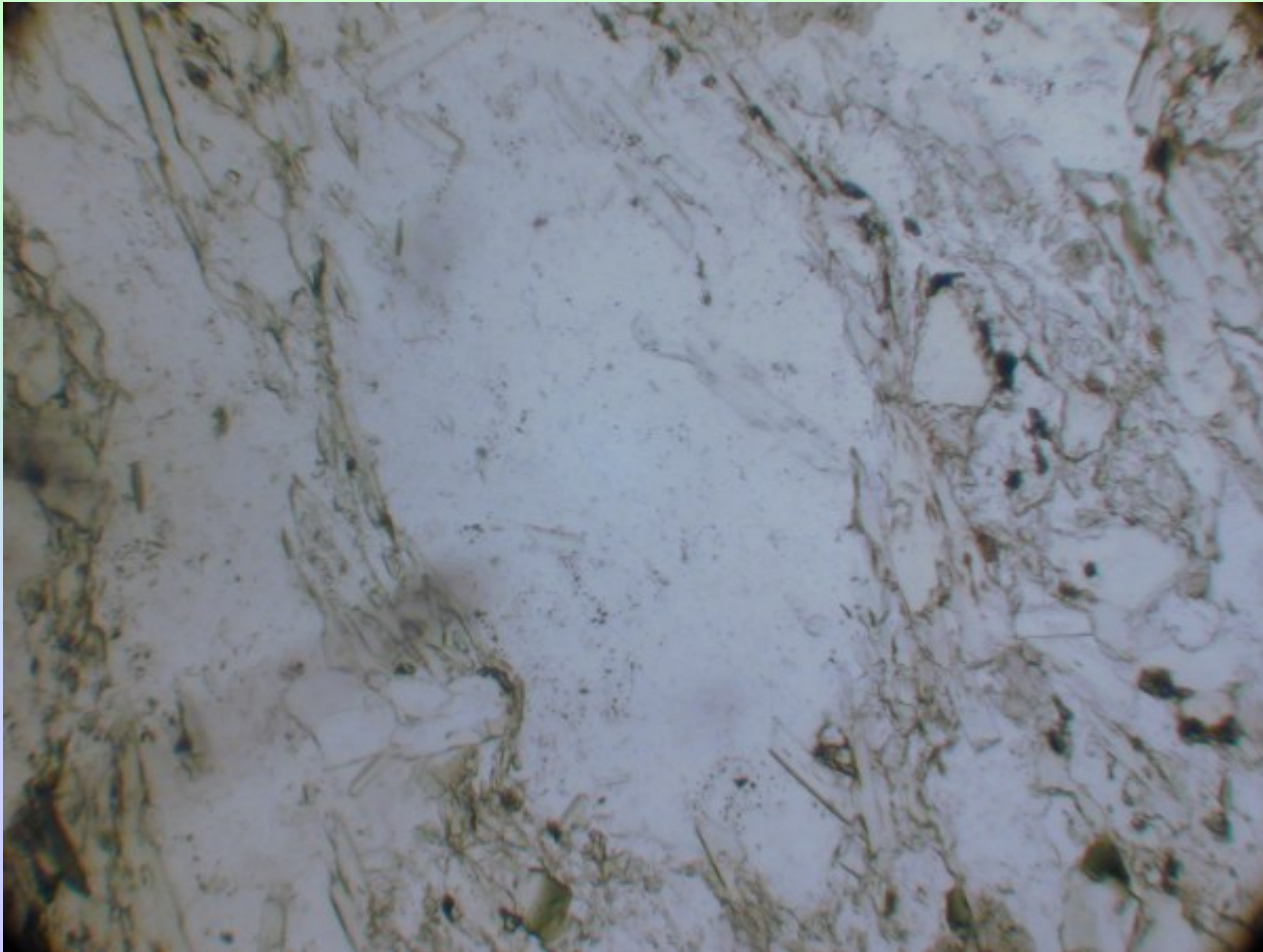
automorfní krystal křemene v ryolit, XPL (zkřížené nikoly); typická je nízká interferenční barva

xenomorfně omezený křemen, s nepravidelnými trhlinami, vpravo světle okrové lišty biotitu; granit, PPL

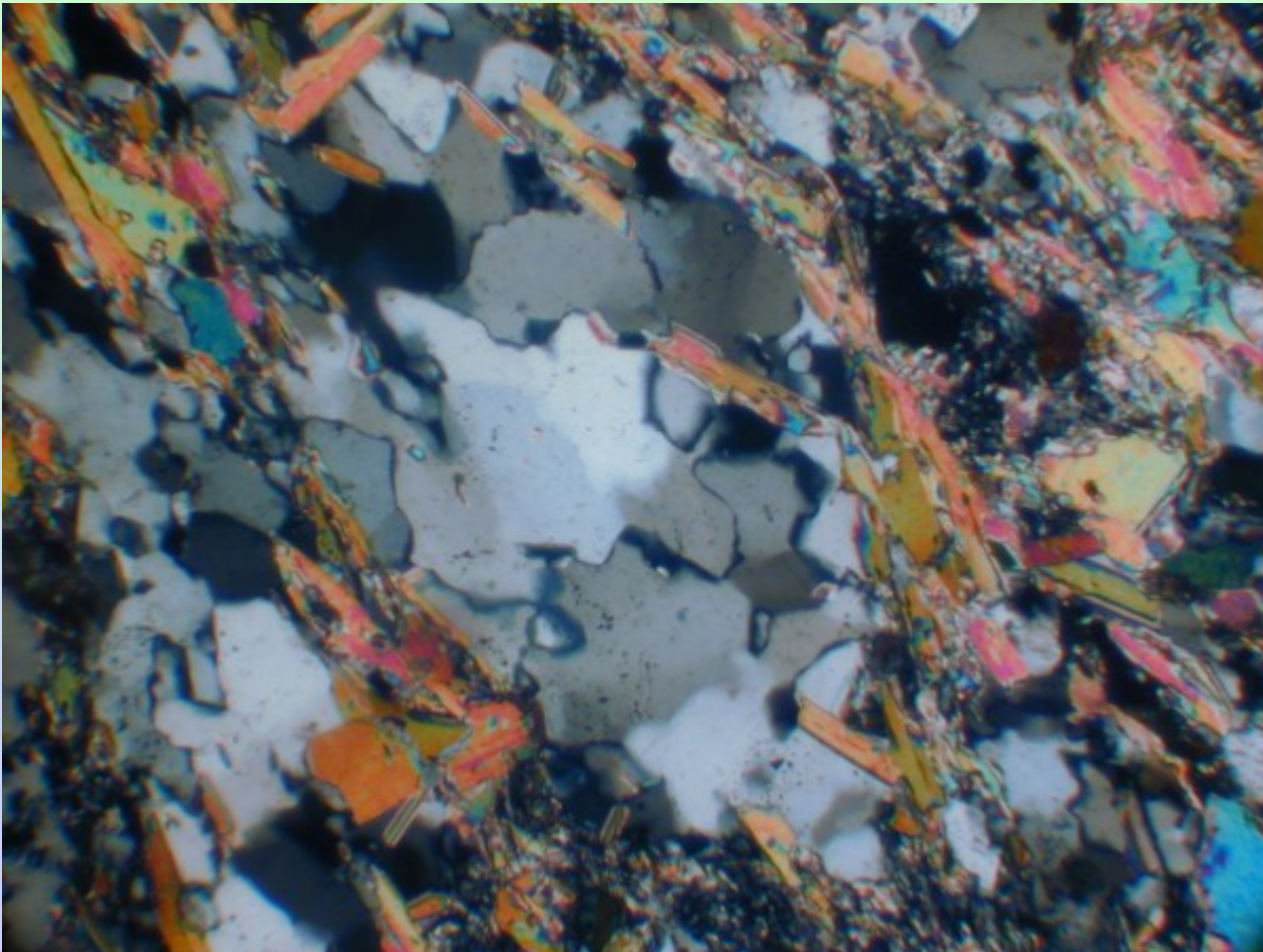

Xenomorfni zrna křemene, nízký dvojlom, bez produktů přeměn,
vpravo vyhaslé lišty biotitu; granit, XPL

shluky čirých xenomorfních zrn křemene, v okolí lístkovitý muskovit a biotit; fylit, PPL

shluky xenomorfních zrn křemene, slabé undulózní zhášení, lístkovité agregáty muskovitu a biotitu; fylit, XPL

Ortoklas (KAlSi_3O_8)

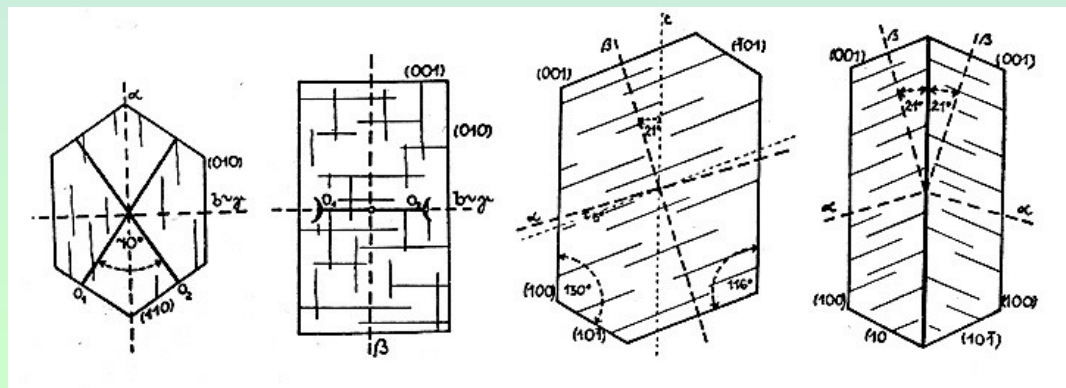
Morfologie:

V porfyrických vyrostlicích je automorfní, krátce sloupcovité krystaly, v základní hmotě je běžné hypautomorfní nebo xenomorfní omezení zrn

Optické vlastnosti:

- $n_\alpha = 1,518 - 1,523$; $n_\beta = 1,522 - 1,528$; $n_\gamma = 1,523 - 1,530$
- $D = 0,005 - 0,007$
- Ro je přibližně rovnoběžná (odchylka 5°) s (001), $y = \gamma$, $x = \alpha$, Chm-
- úhel $2V\alpha = 60^\circ - 80^\circ$ štěpnost dokonalá podle (001) a (010)
- řezy v pásmu (001) : (100) zhášejí rovnoběžně vzhledem ke štěpnosti (010).
V ploše (010) je zhášení $\beta/c = 21^\circ$ a zhášení α vzhledem ke štěpnosti (001) je 5° .

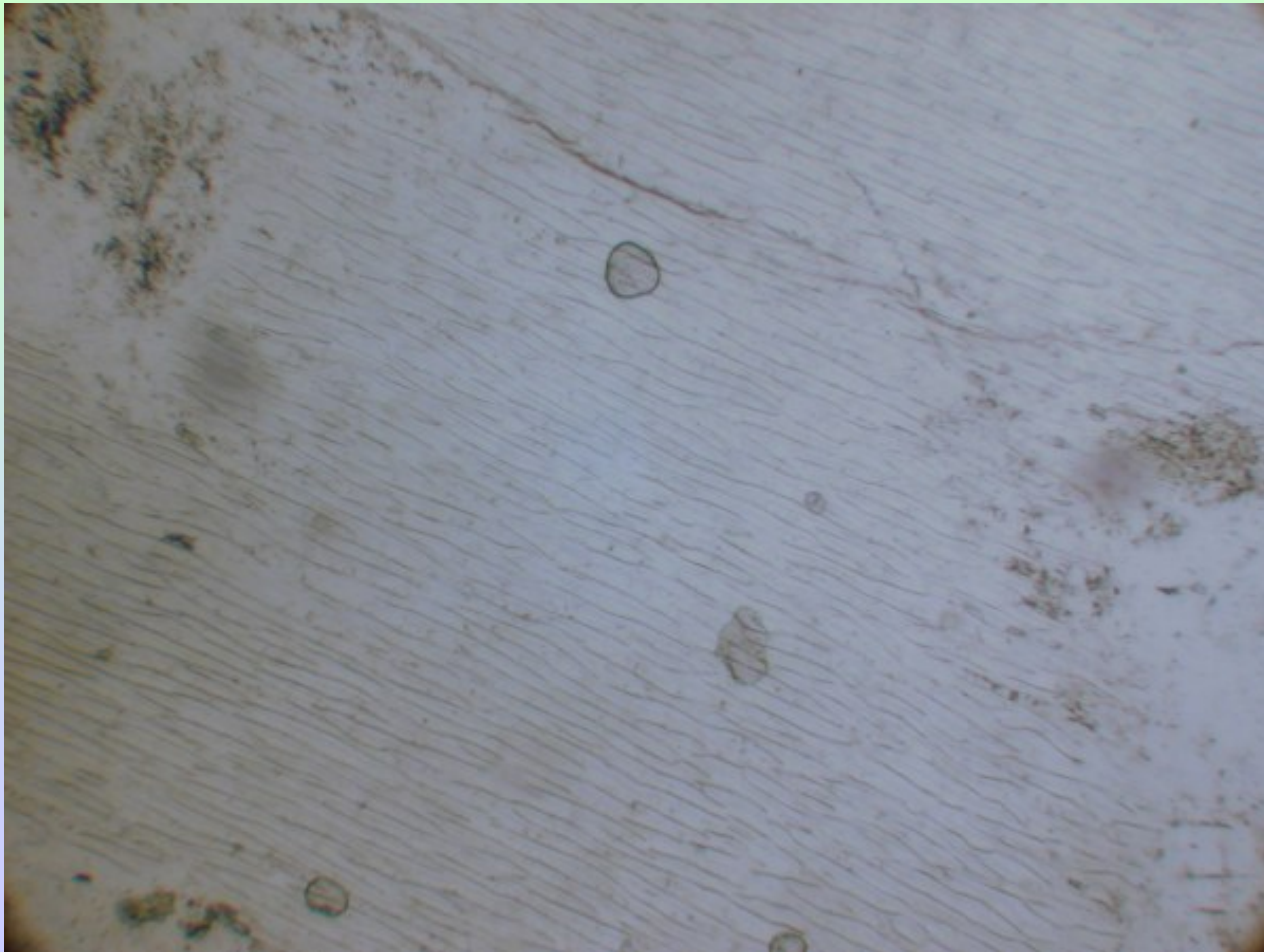
Řez kolmo k z, řez podle (100), řez podle (010), karlovarsky zdvojitý řez (010).

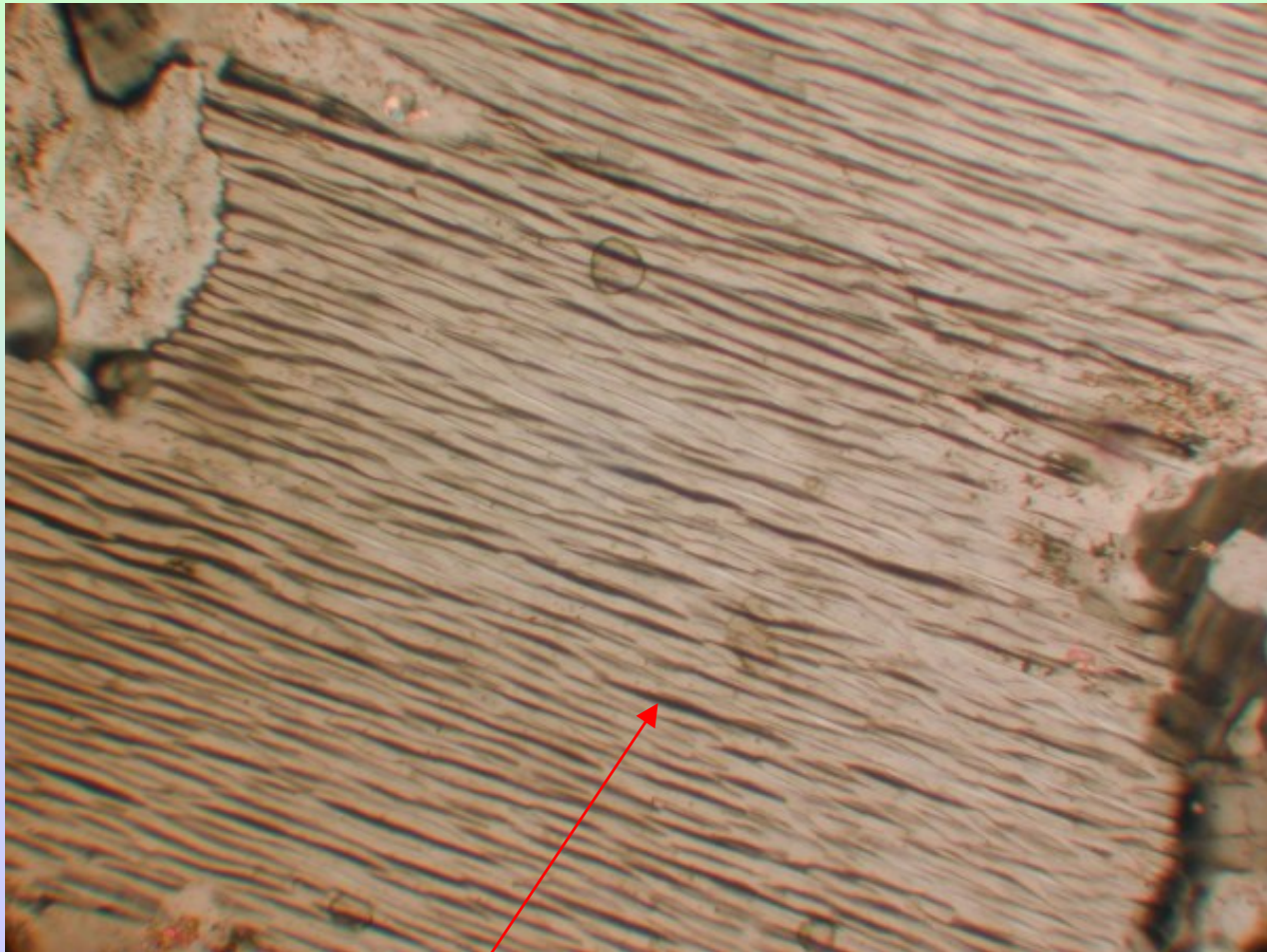
Ortoklas (KAlSi_3O_8)

Další vlastnosti:

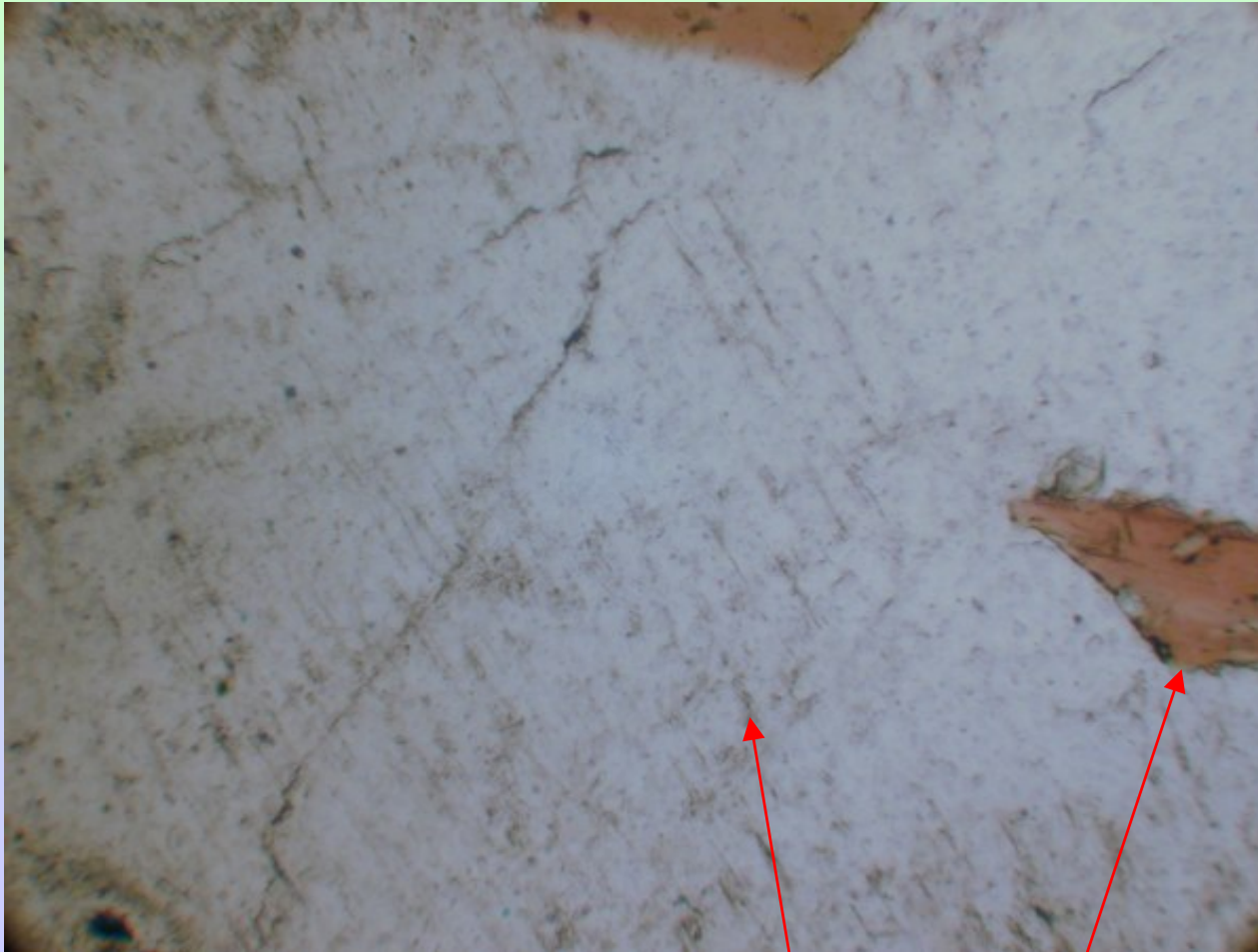
- čerstvá zrna jsou čirá a průhledná, s postupujícími přeměnami jsou průřezy zakalené (sericitizace, kaolinizace)
- charakteristické je orientované prorůstání lamel albitu, tzv. pertity, rozlišení obou živců lze provést pomocí indexu lomu (u albitu vyšší) některé ortoklasy mají zonální stavbu, časté jsou uzavřeny hematitu a okolních horninotvorných minerálů, typické je i grafické prorůstání s křemenem,
- dvojčatění je běžné, nejčastěji podle karlovarského zákona
- nejběžnějšími přeměnami je kaolinizace a sericitizace, produkty přeměn sledují štěpnost nebo hranice zón v zonálních krystalech; při zvětrávání je ortoklas zpravidla odolnější než plagioklasy
- je častý minerál plutonických a vulkanických hornin (žula, granodiorit, pegmatity, ryolit). V sedimentech je součástí arkóz a drob. V metamorfovaných horninách je běžný především v rulách a granulitech.

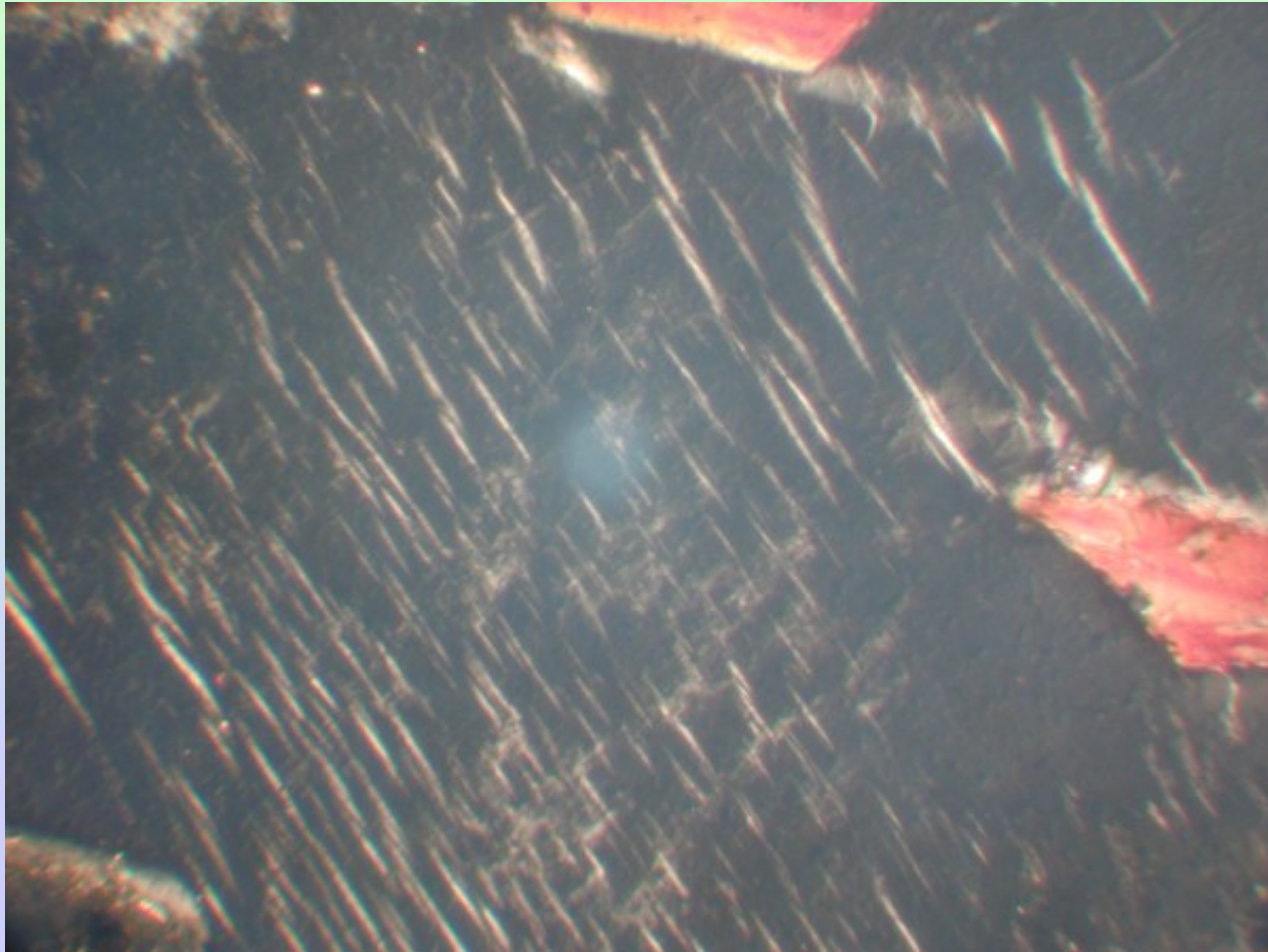
peritický ortoklas – odmíšené lamely albitu v ortoklasu; pegmatit, PPL

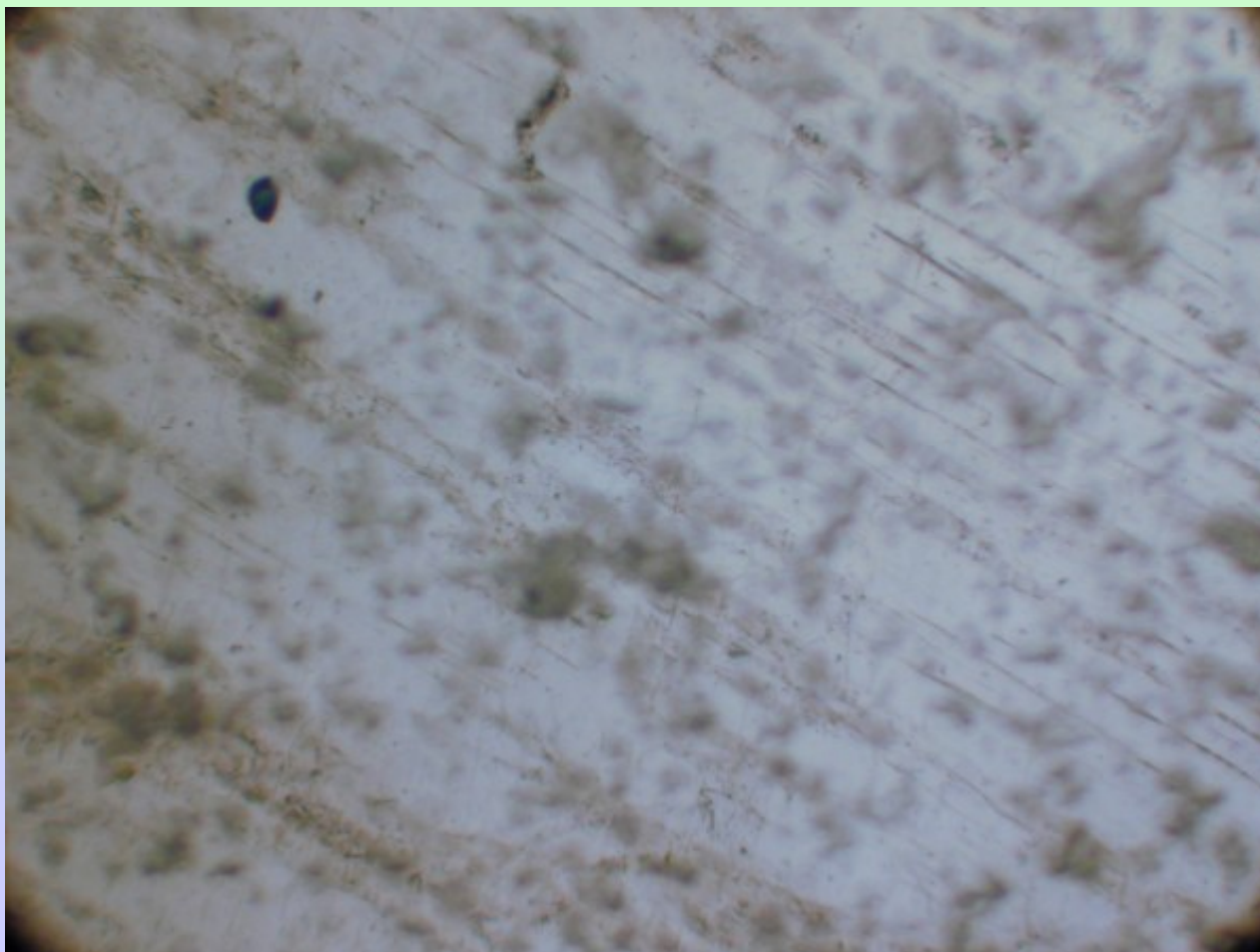
peritický ortoklas, albitové lamely v poloze vyhasnutí; pegmatit, XPL

peritický ortoklas s viditelnými produkty sericitizace a lupínky
hnědočerveného biotitu; syenit, PPL

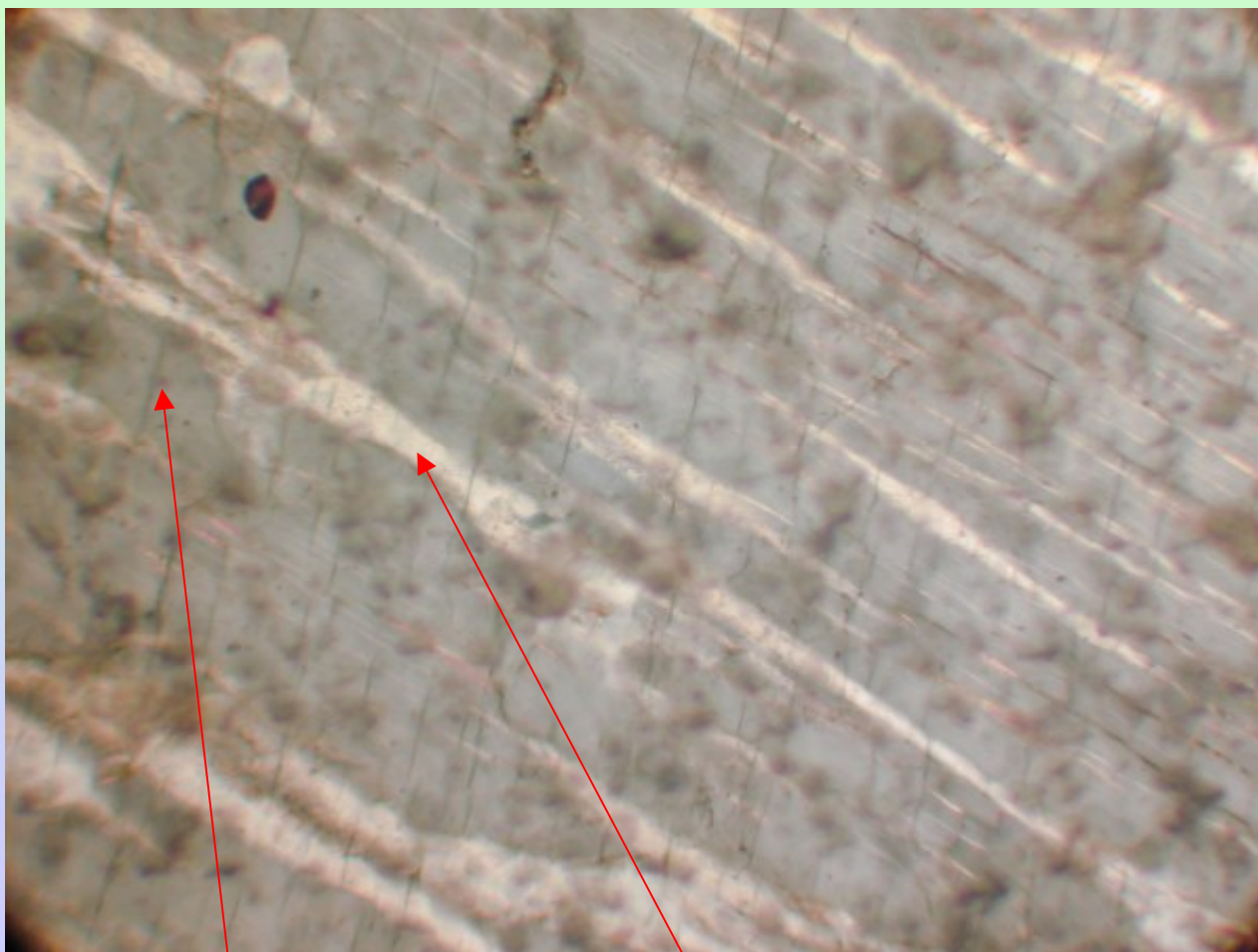

pertitický ortoklas v poloze vyhasnutí, světlé lamely jsou albitové,
lupínky biotitu; syenit, XPL

pertitický ortoklas postižený kaolinizací; PPL

pertický ortoklas se světlejšími albitovými lamelami, velmi dobře viditelná štěpnost; XPL

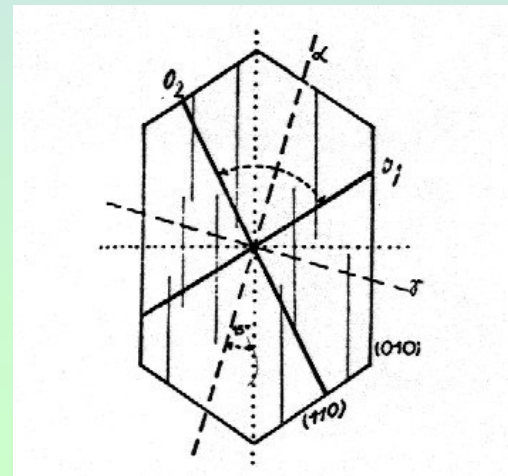
Mikroklin (KAlSi_3O_8)

Morfologie:

- krátce sloupcovité nebo tabulkovité krystaly zpravidla zdvojitělé, podle albitového a periklinového zákona, běžně xenomorfní zrna
- bývá bezbarvý, při silnější alteraci zakalený produkty přeměn
- dokonalá štěpnost podle (001) a (010)

Optické vlastnosti:

- $N(\alpha) = 1,518 - 1,520$; $n(\beta) = 1,522 - 1,524$; $n(\gamma) = 1,524 - 1,526$
- $D = 0,006$
- R_o je přibližně rovnoběžná s (001) a téměř kolmá k (010), ostrá středná α svírá na ploše (010) se štěpností (001) úhel 5°
- Chm -; $2V_\alpha = 75^\circ - 85^\circ$

Řez podle (001).

Mikroklin (KAlSi_3O_8)

Další vlastnosti:

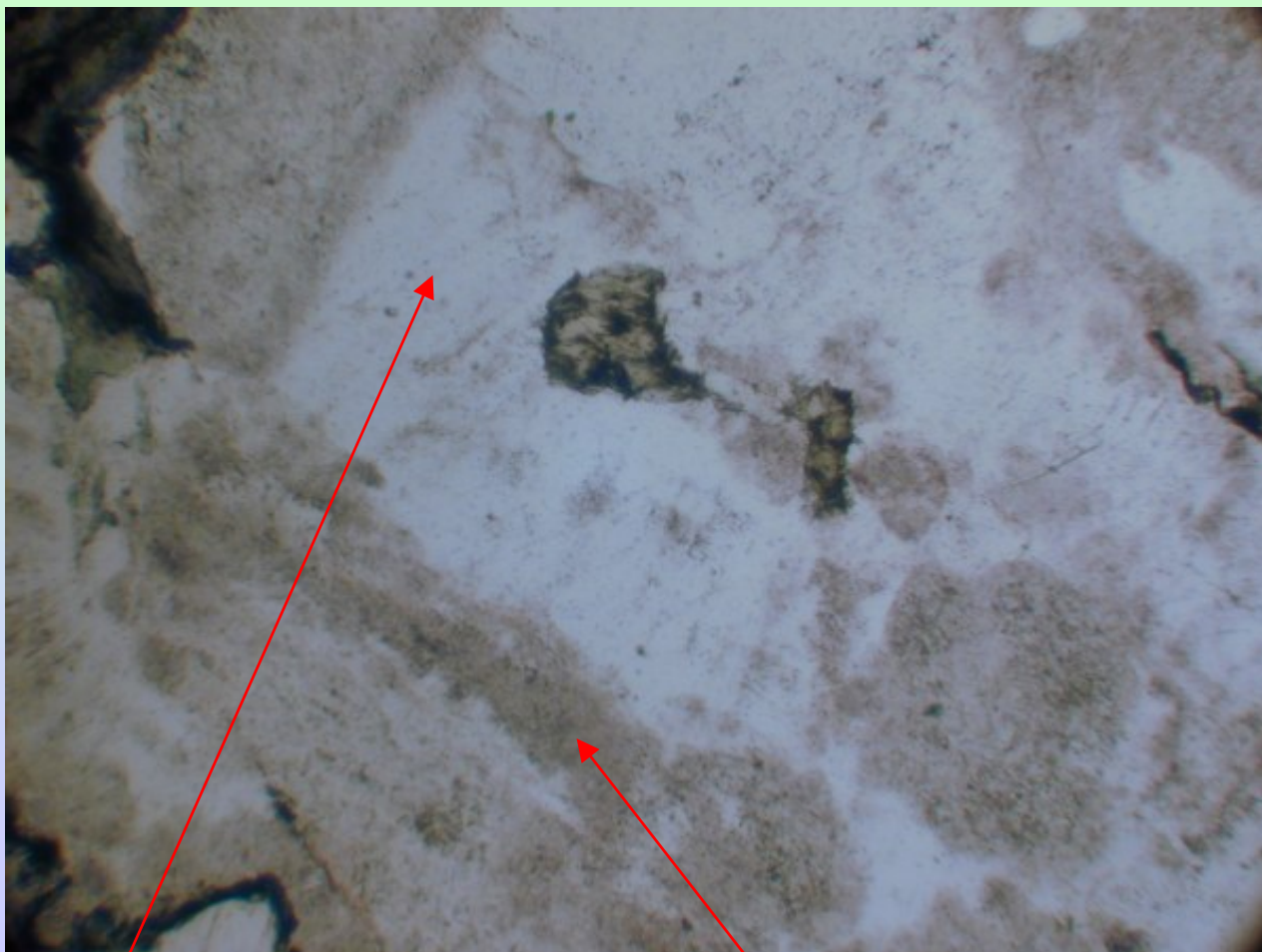
- polysyntetické lamelování podle albitového a periklinového zákona vytváří typické „mikroklinové mřížkování“
- v zrnech mohou být přítomny pertity a může docházet i ke grafickému prorůstání s křemenem
- nízkoteplotní K-živce se vyskytující hlavně v žulách, granodioritech, aplitech a pegmatitech, vzácně v rulách
- podobně jako u ortoklasu je běžná přeměna kaolinizace a sericitizace, může docházet i k zatlačování plagioklasu

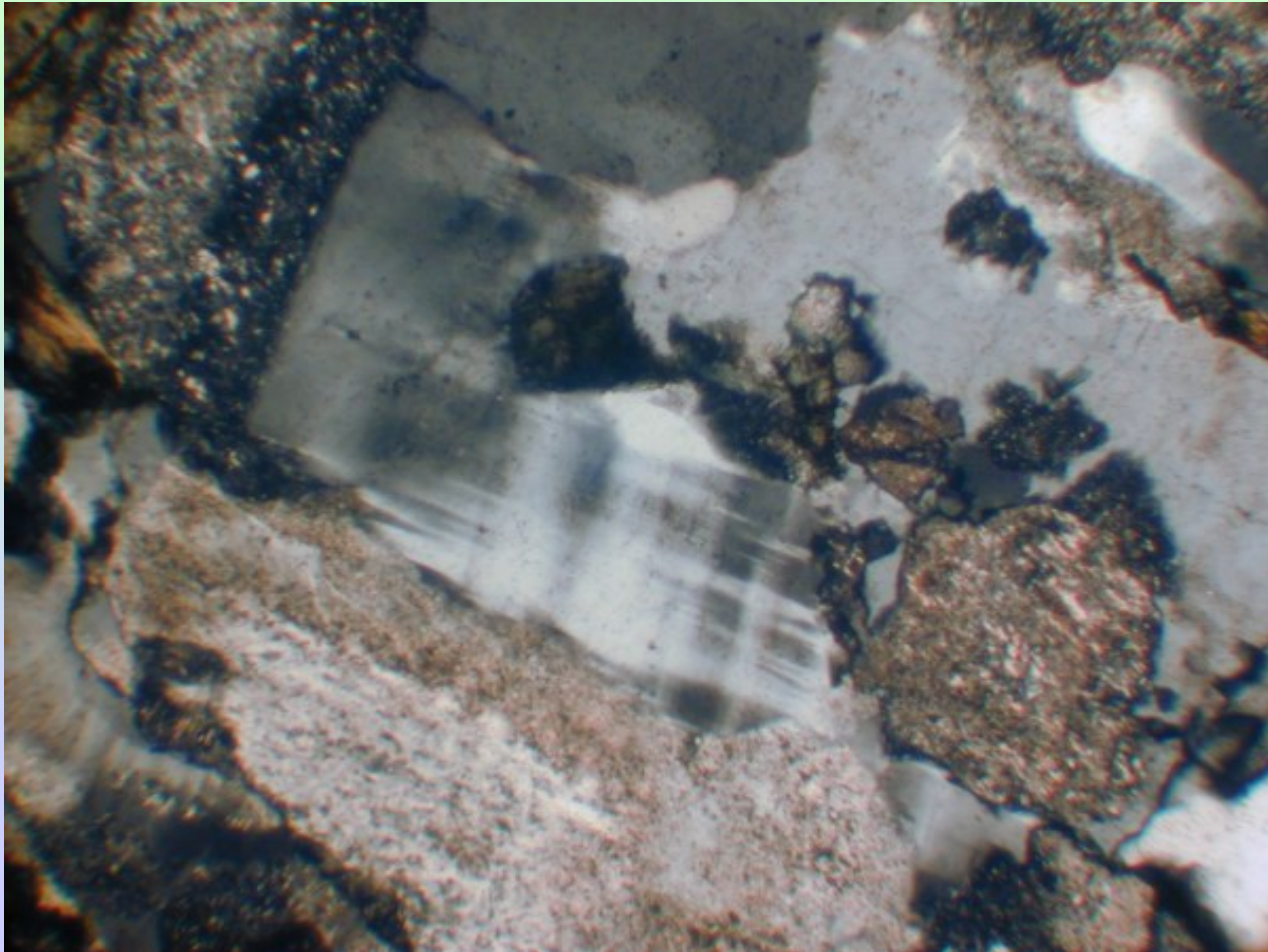
Mikroclin, velmi slabě postižený přeměnou; pegmatit, PPL

mikroklínové mřížkování je zpravidla neostře a rozplývavé; pegmatit,
XPL

mikroclin obklopený silně alterovaným plagioklasem; PPL

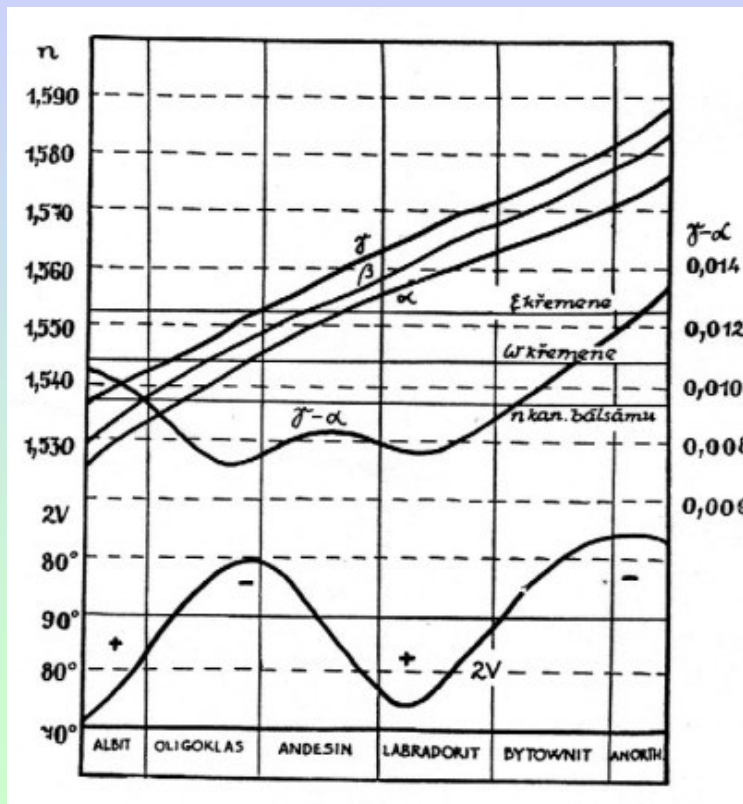

mikroclin obklopený silně sericitizovaným plagioklasem; XPL

Plagioklasy

Morfologie a barva:

- tvoří automorfnní vyrostlice nebo xenomorfnní zrna v základní hmotě
- bezbarvé průřezy bývají zpravidla zakaleny produkty přeměn

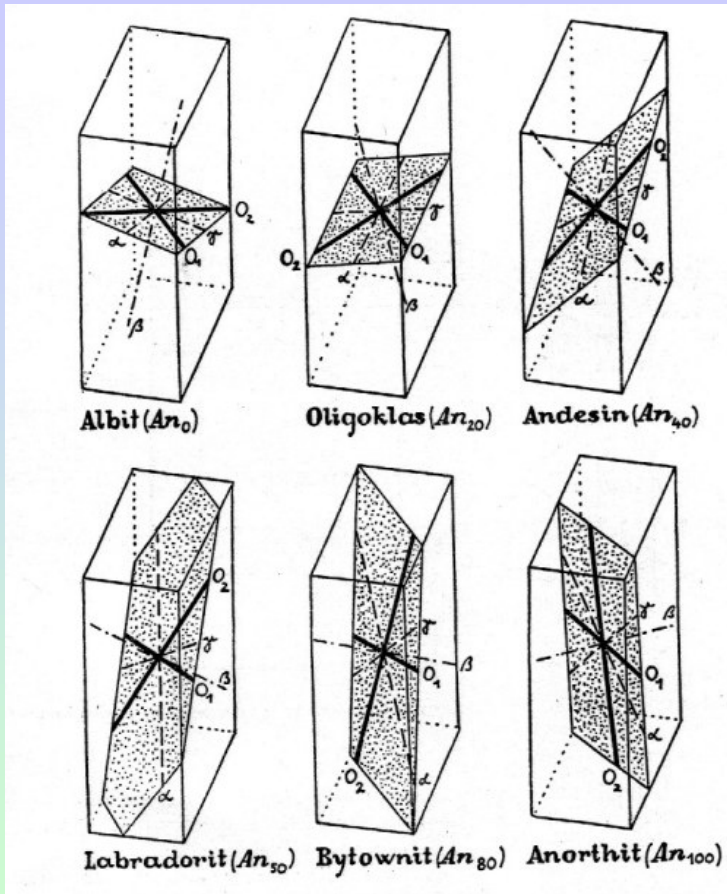

Optické vlastnosti:

- hodnoty indexů lomu rostou s přibývajícím anortitovou komponentou
- $n_{\alpha} = 1,527 - 1,575$
- $n_{\beta} = 1,532 - 1,583$
- $n_{\gamma} = 1,534 - 1,588$
- u dvojlomu je vývoj kolísající:
 $D = 0,007 - 0,013$
- optický charakter členů plagioklasové řady a jejich úhel 2V závisí nejen na složení, ale i na teplotě krystalizace.

Plagioklasy

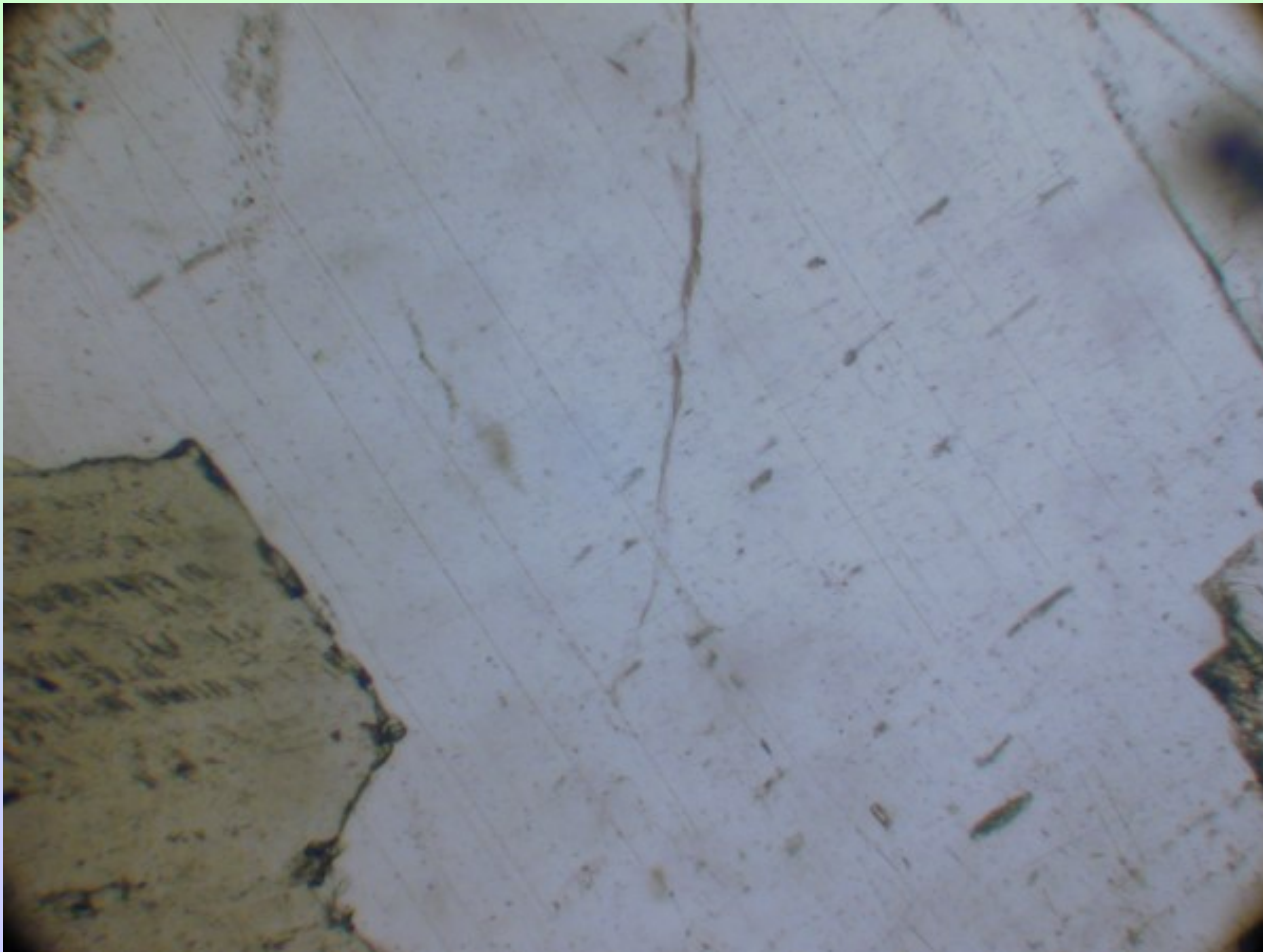
Optické vlastnosti:

- rovina optických os albitu je přibližně rovnoběžná s (001) a směrem k anortitu se zvolna stáčí do polohy jen velmi přibližně rovnoběžné s plochou (100)
- albitové lamely jsou rovnoběžné se štěpností podle (010), v řezu (100) lze sledovat štěpnost (001)
- v řezech (100) mají albitové lamely Chz-, zatímco periklinové mají v tomto řezu Chz+

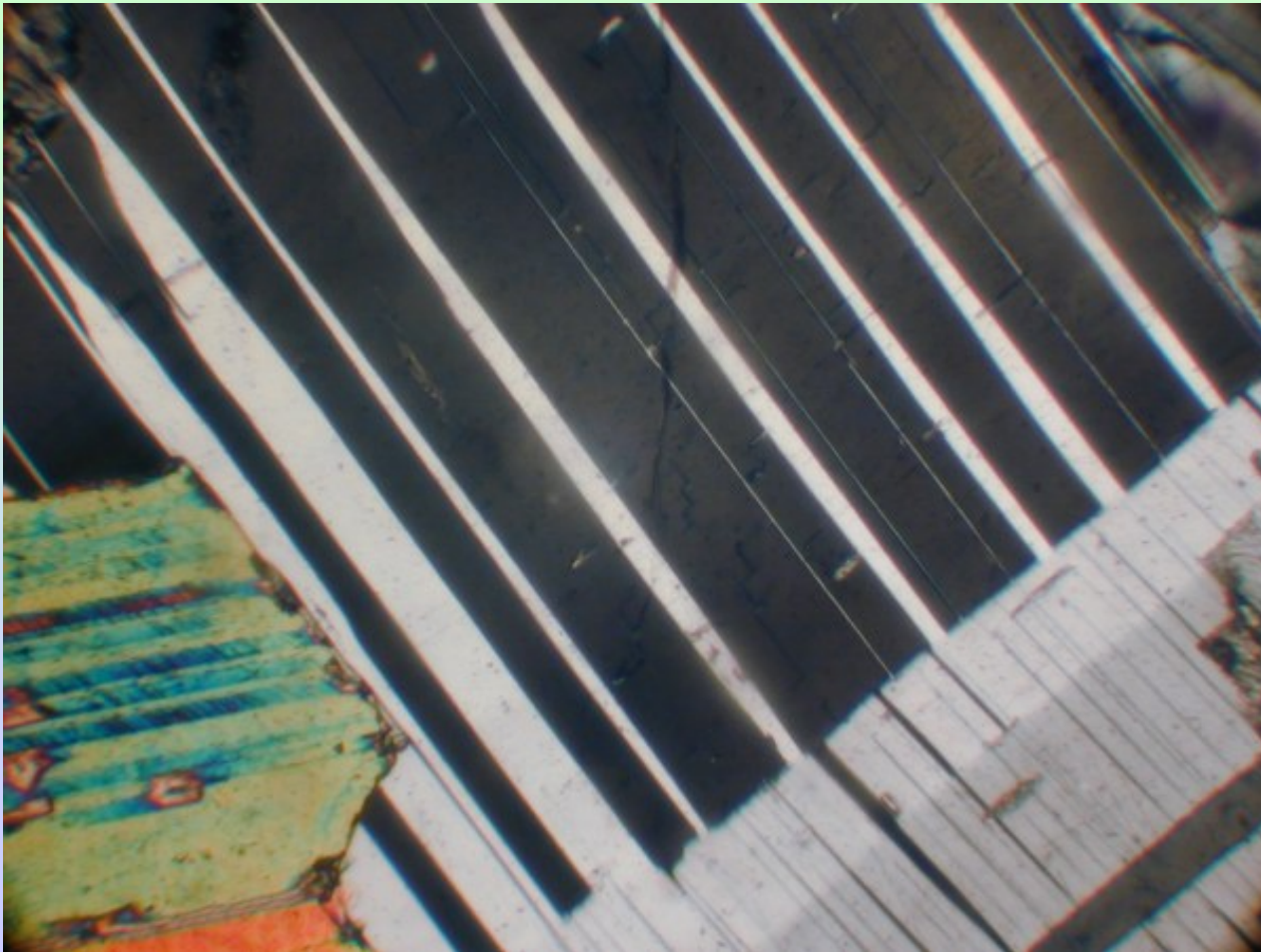
Plagioklasy

Další vlastnosti:

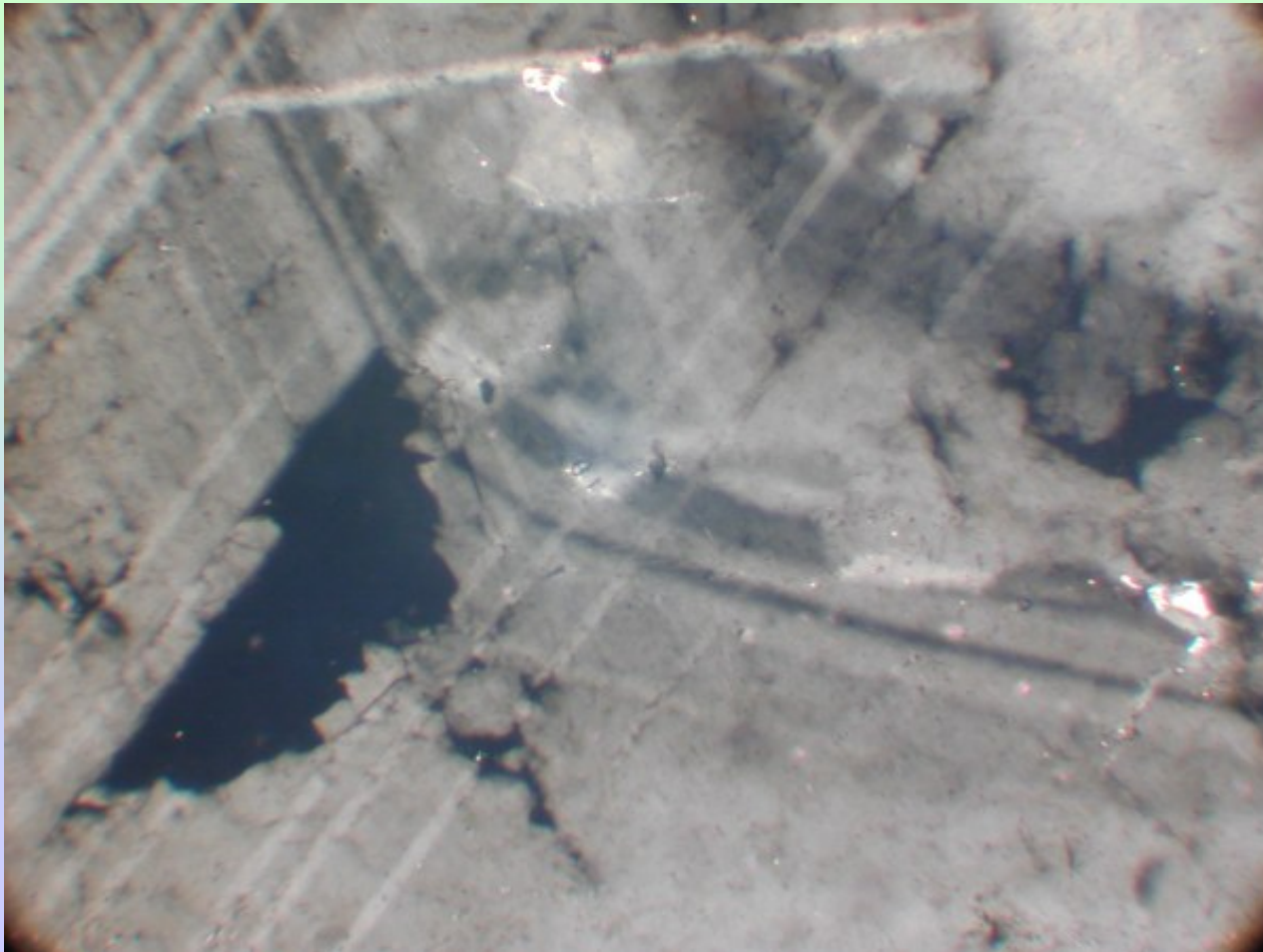
- charakteristickým znakem plagioklasů ve zkřížených nikolech je polysyntetické lamelování podle albitového nebo periklinového zákona, mohou se uplatnit i jiné zákony.
- časté jsou uzavřeniny ilmenitu nebo hematitu, kyselé plagioklasové mohou uzavírat křemen na hranici s K-živcem, což se označuje jako myrmekit
- běžná je u plagioklasů zonální stavba plagioklasové podléhají řadě přeměn: sericitizace, albitizace, saussuritizace, kaolinizace
- v magmatických horninách stoupá bazicita plagioklasů s bazicitou hornin (ryolit, granit → diorit, andezit → gabro, basalt)
- ve vulkanických horninách jsou časté vyrostlice plagioklasů
- pro metamorfované horniny jsou charakteristické hlavně kyselé plagioklasové. V nízké metamorfované horninách hlavně albit a oligoklas, ve facii zelených břidlic albit. Ve středně až silně metamorfované horninách (ruly, amfibolity) hlavně oligoklas a andezín.
- v sedimentech je albit přítomen např. v arkósách

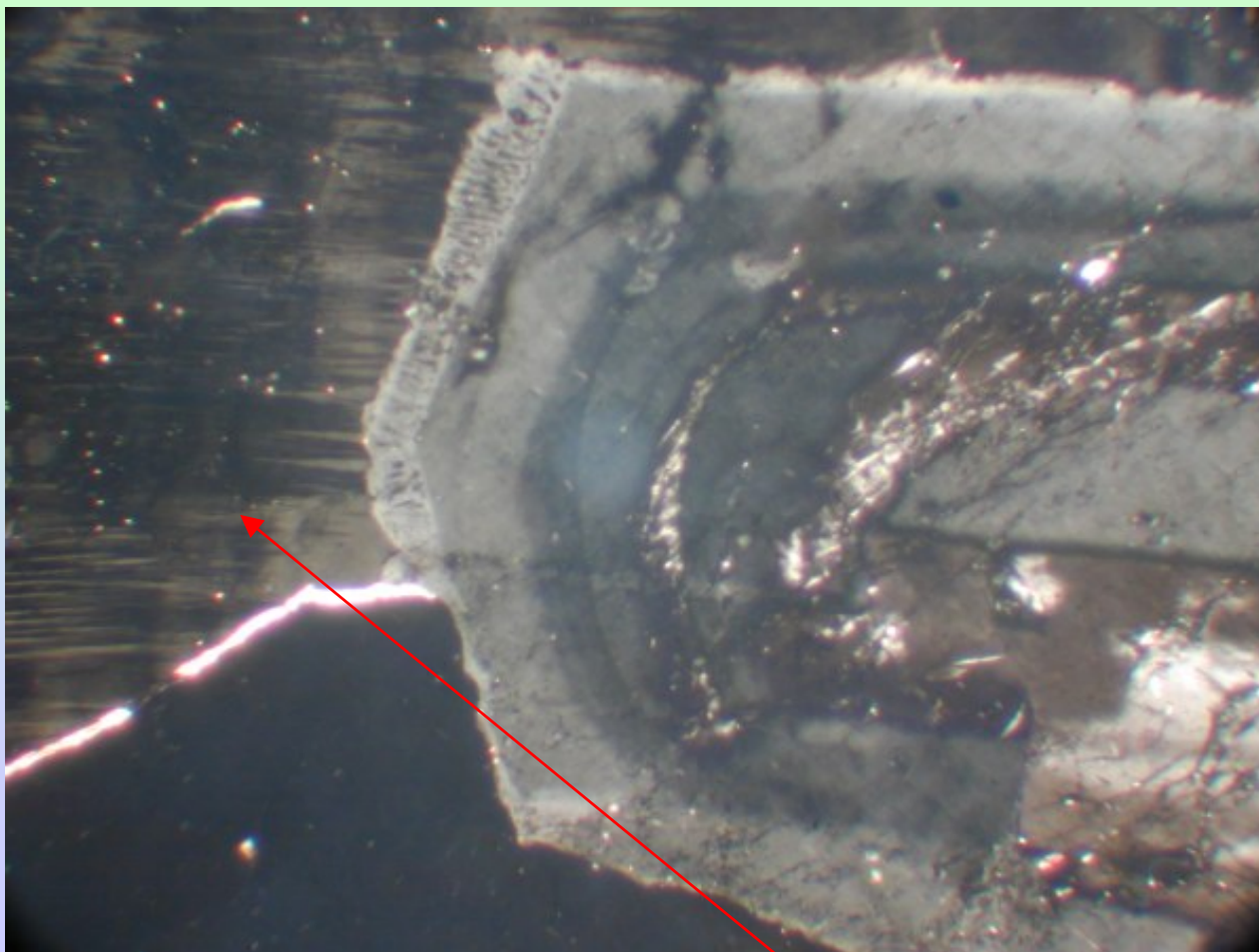
nepřeměněný plagioklas s jedním systémem štěpnosti, automorfní pyroxen; gabro, PPL

nepřeměněný plagioklas s polysyntetickým dvojčatěním, automorfní pyroxen; gabro, XPL

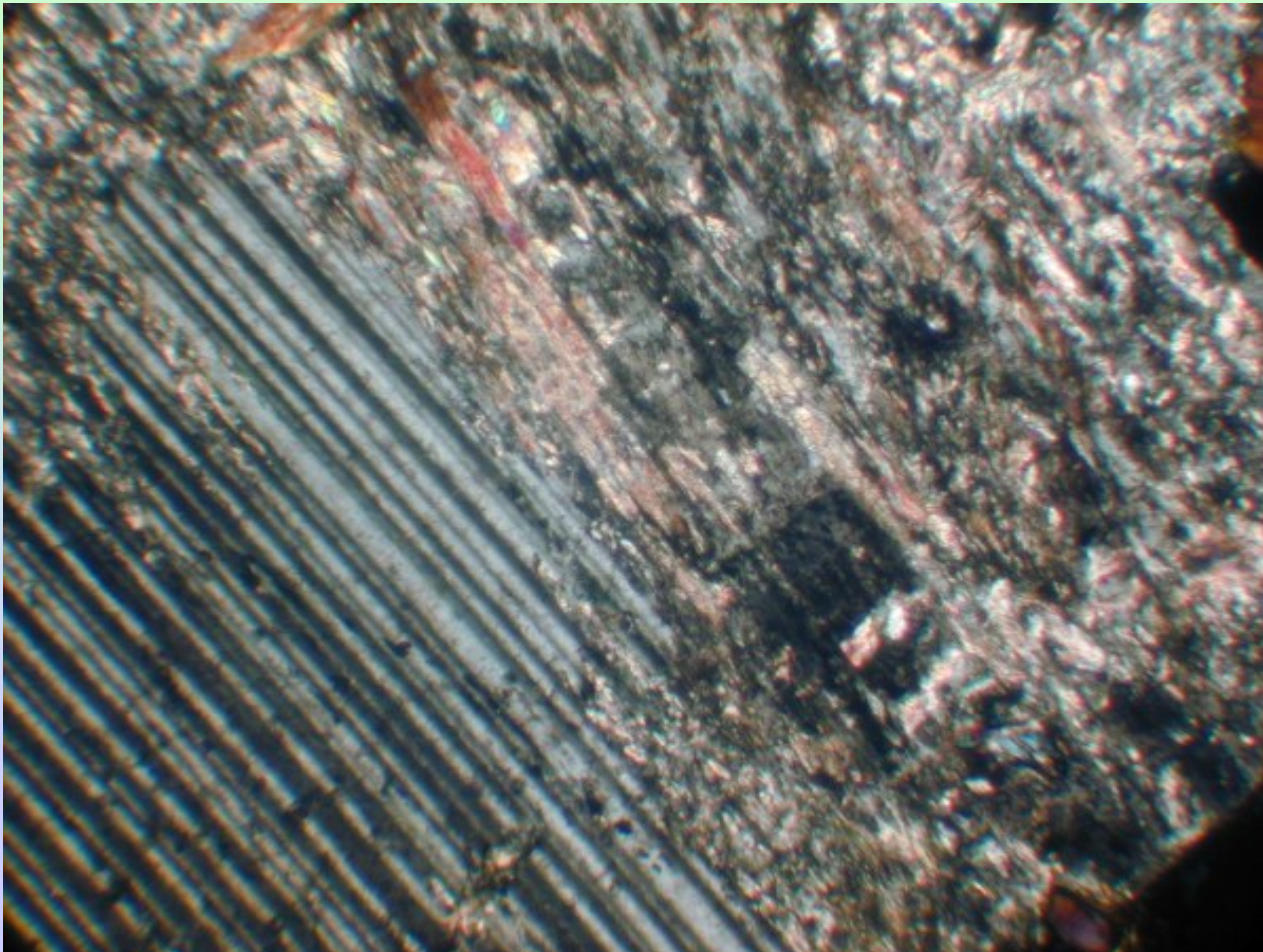
polysynteticky zdvojitý plagioklas se zonální stavbou; granit, XPL

plagioklas se zonální stavbou, vlevo peritický K-živec; granit, XPL

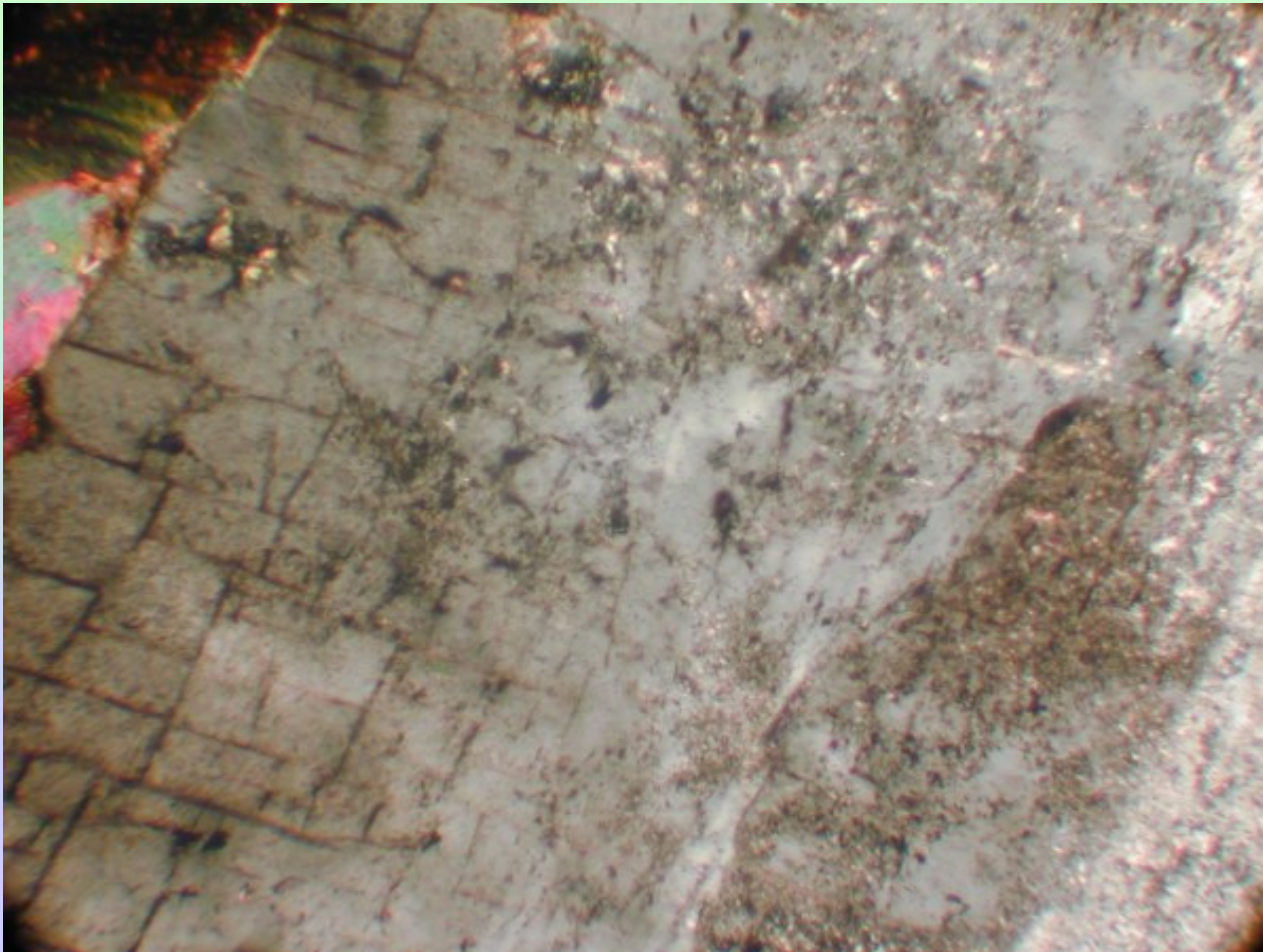

postupná sericitizace plagioklasu, v pravém spodním rohu chlorit; rula,
PPL

postupná sericitizace plagioklasu; rula, XPL

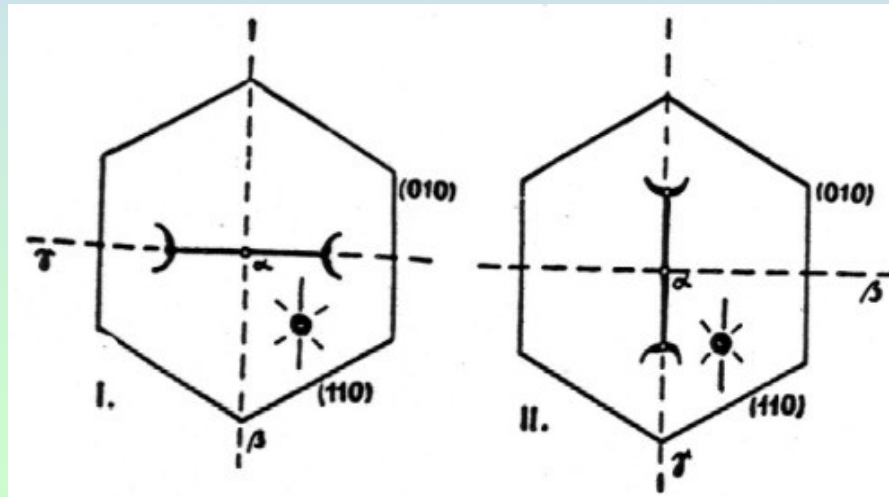
zrno plagioklasu se štěpností podle dvou systémů (001) a (010); syenit, XPL

Minerály skupiny slíd

Minerály ve skupině slíd se dělí podle obsazování pozic ve struktuře na:

- *dioktaedrické* slídy (světlé - muskovit, fengit, paragonit)
- *trioktaedrické* slídy (tmavé - řada biotitu)

Rozdíly se projevují i v optických vlastnostech, kde podle polohy roviny optických os rozlišujeme jako slídy I. a II. řádu.

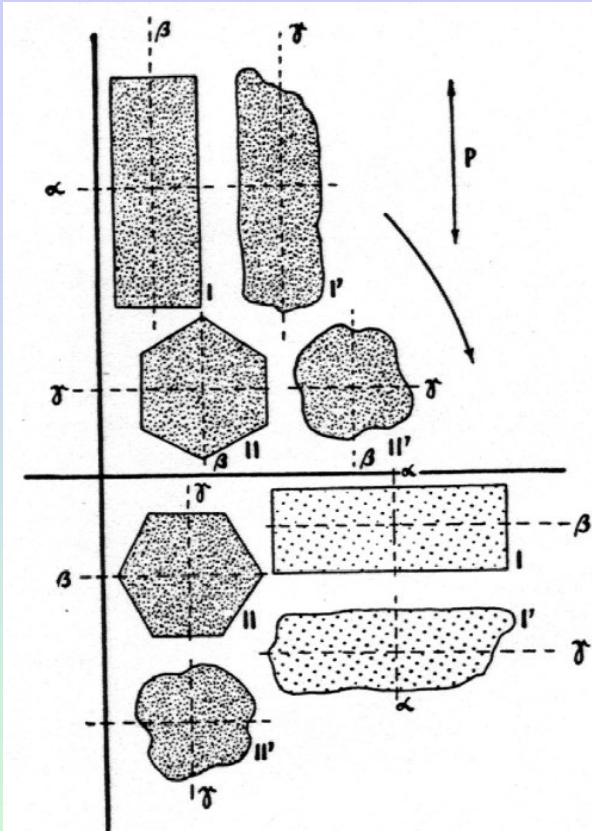
Biotit

Morfologie a barva:

- příčné průřezy lištovitého tvaru, řezy podle báze lupínkovité, někdy s typickým pseudohehexagonálním průřezem
- barva může být hnědá, žlutohnědá, červenohnědá, červená nebo olivově zelená; typický je silný pleochroismus, kdy kolmo ke štěpnosti je index α - okrová, světle žlutá nebo světle zelená, paralelně se štěpností jsou β nebo γ - tmavě červenohnědá, červené, tmavě zelená

Optické vlastnosti:

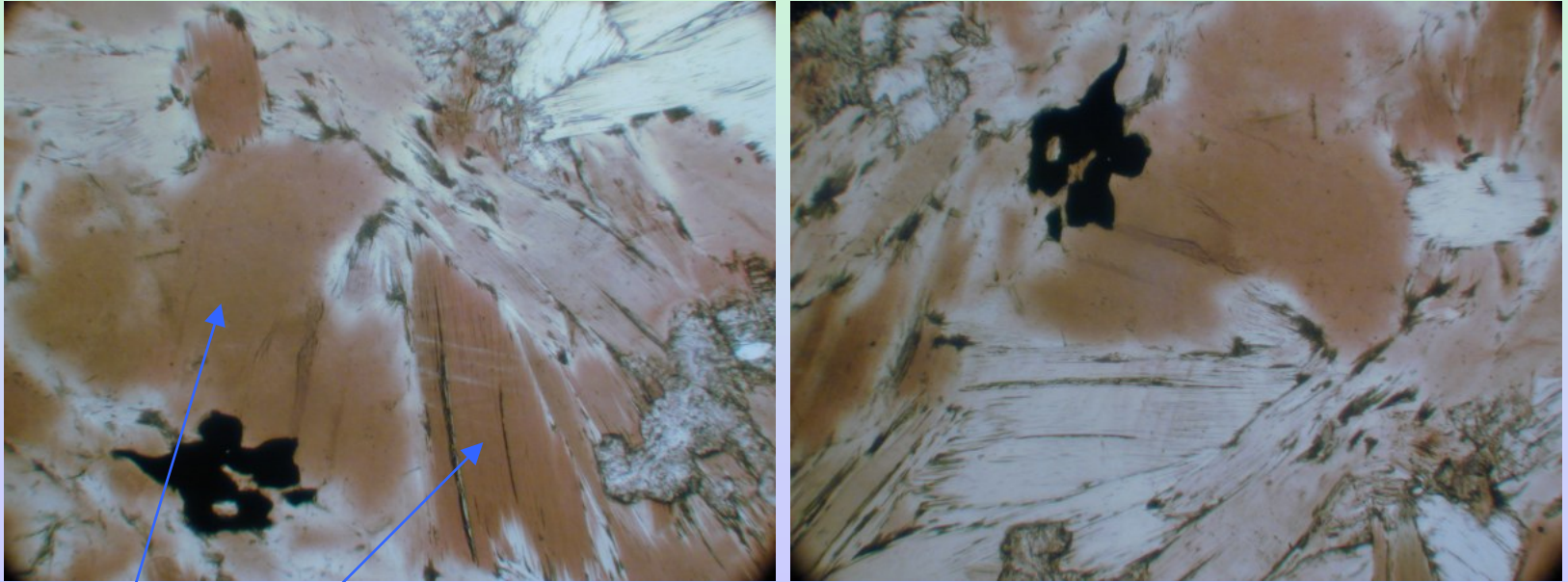
- $n_{\alpha} = 1,571 - 1,616$; $n_{\beta} = 1,609 - 1,696$;
 $n_{\gamma} = 1,610 - 1,697$; $D = 0,039 - 0,081$
- $R_o = (010)$, $y = \beta$, $z = \alpha$; Chm-, Chz+
- $2V_{\alpha} = 0^{\circ} - 27^{\circ}$ v závislosti na obsahu Fe

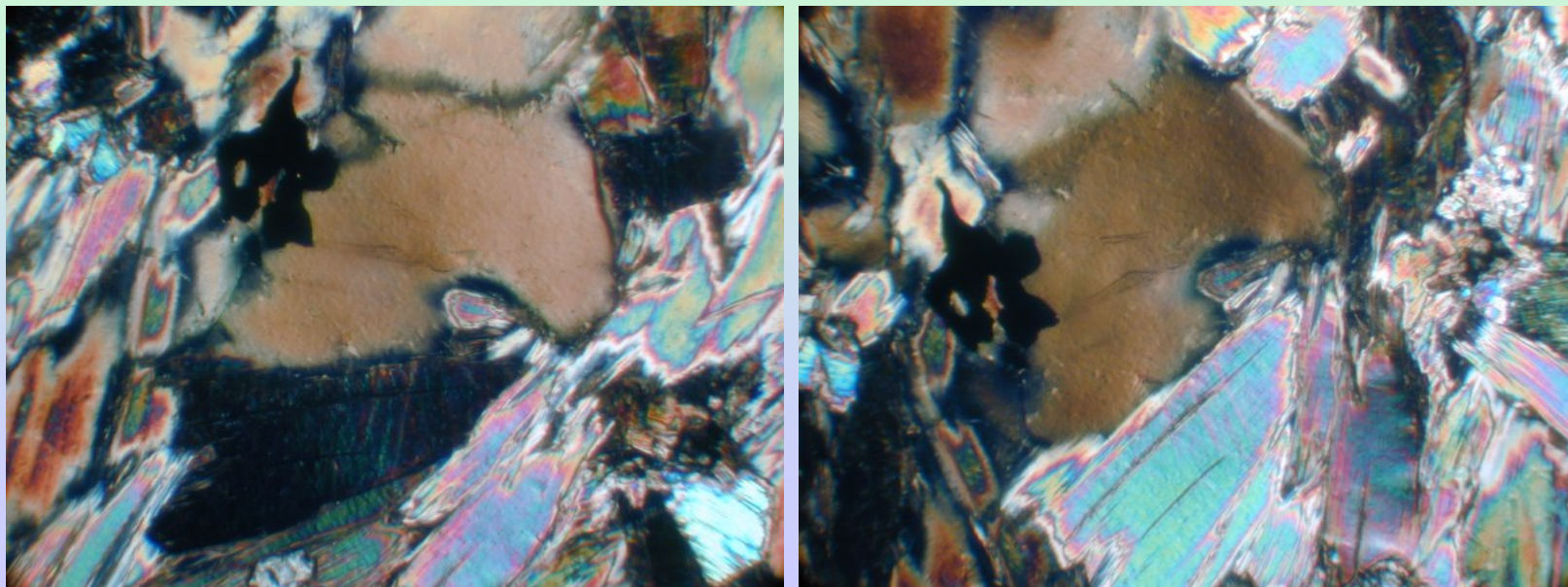
Biotit

Další vlastnosti:

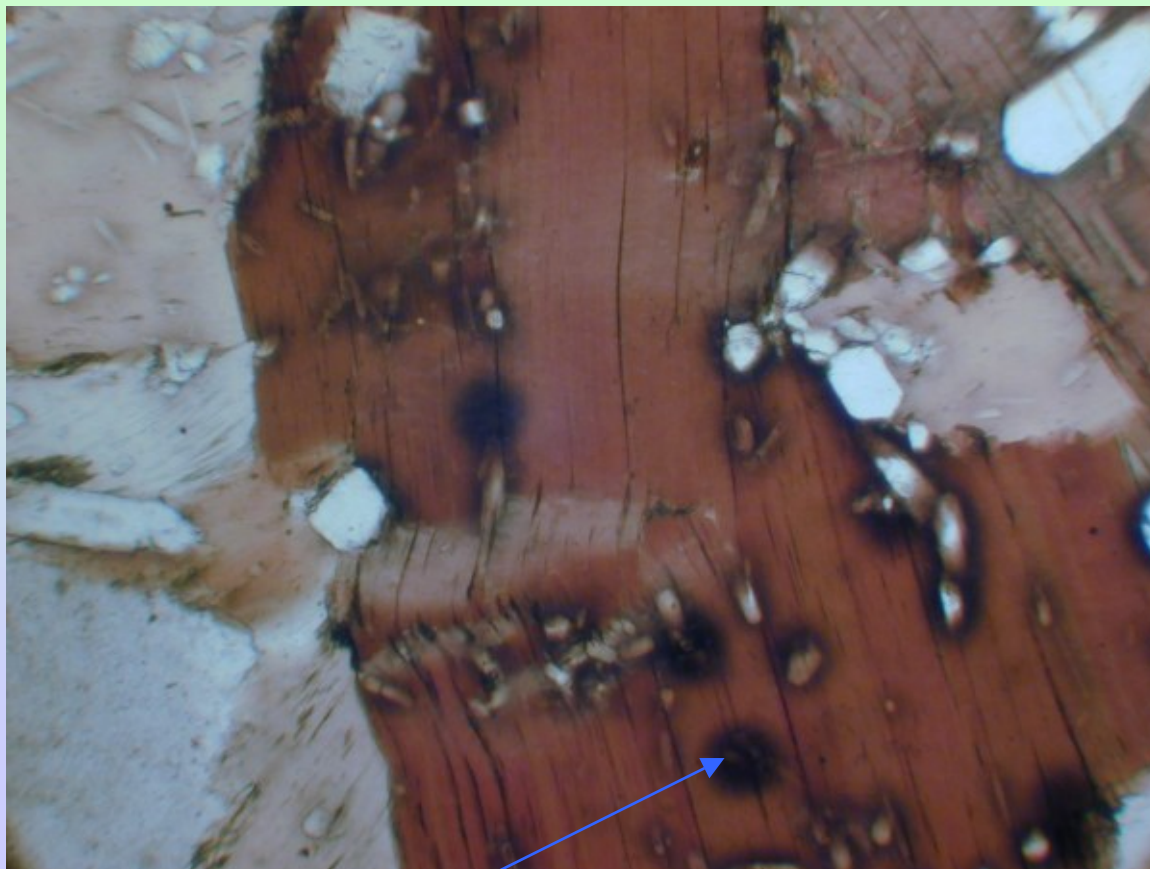
- Je nestabilní, snadno zvětrává - opacitizace, která začíná vytvořením lemu z jemně zrnitého agregátu magnetitu, hematitu, spinelu a pyroxenu, diaforitická alterace biotitu na chlorit, baueritizace, kdy dochází k uvolnění železa a biotit se velmi podobá muskovitu, prostým zvětráváním vzniká agregát karbonátu, limonitu a křemene.
- velmi často uzavírá apatit a zirkon, kolem kterých bývají pleochroické dvůrky. Charakteristické jsou i jehlicovité inkluze rutilu, které svírají úhel 60° .
- je běžným tmavým minerálem plutonických a vulkanických hornin (granodiority, diority, pegmatity). V regionálně metamorfovaných horninách je běžný od facie zelených břidlic až po amfibolitovou facii (svory, ruly) a je častý v kontaktních rohovcích. V sedimentech je zachován pouze za podmínek rychlé erose a slabého chemického zvětrávání.

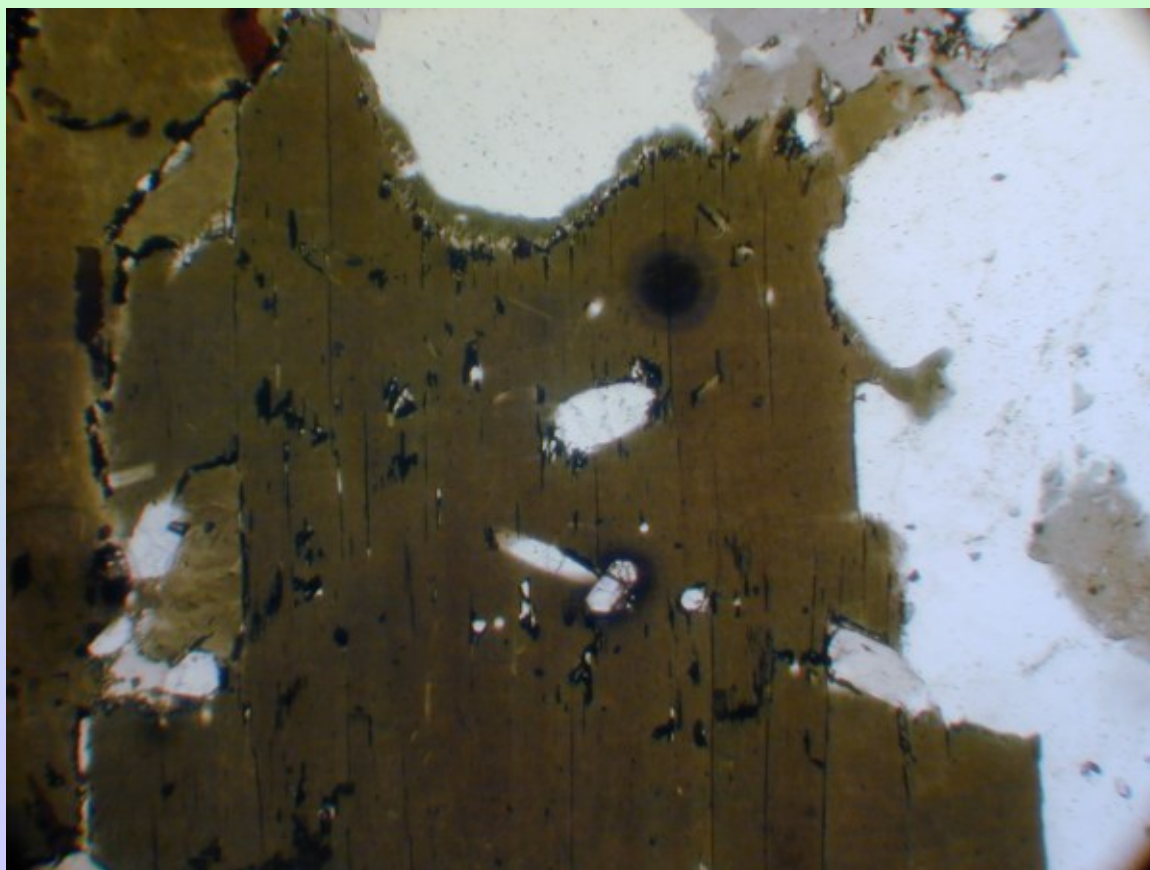
bazální a nebazální řezy biotitu a jejich pleochroismus; amfibolová rula, PPL

bazální a nebazální řezy biotitu a jejich interferenční barvy; amfibolová rula, XPL

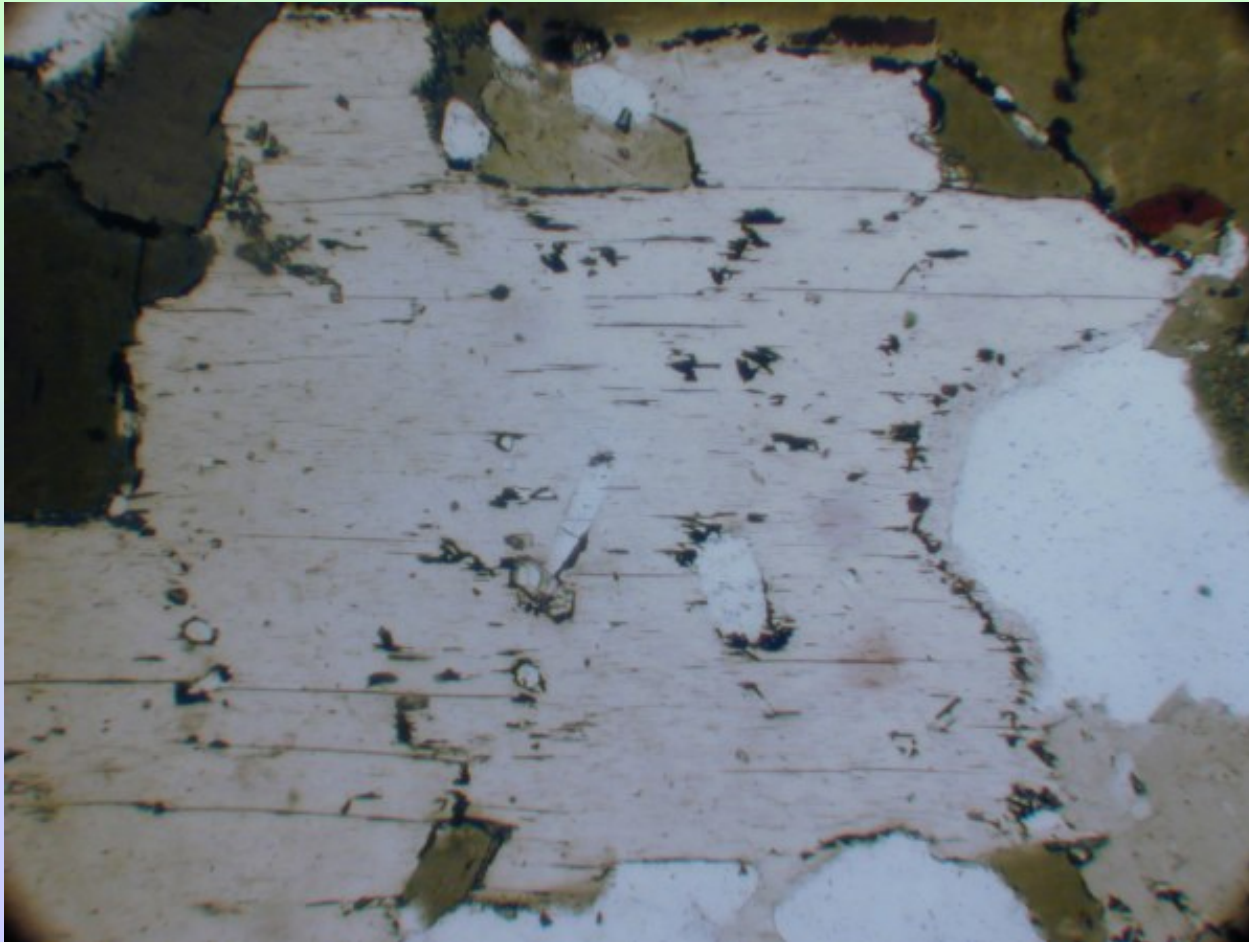

biotit s pleochroickými dvůrky kolem akcesorických minerálů,
pleochroické barvy ve směru β nebo γ , bazální štěpné trhliny
mírně zprohýbané; syenit, PPL

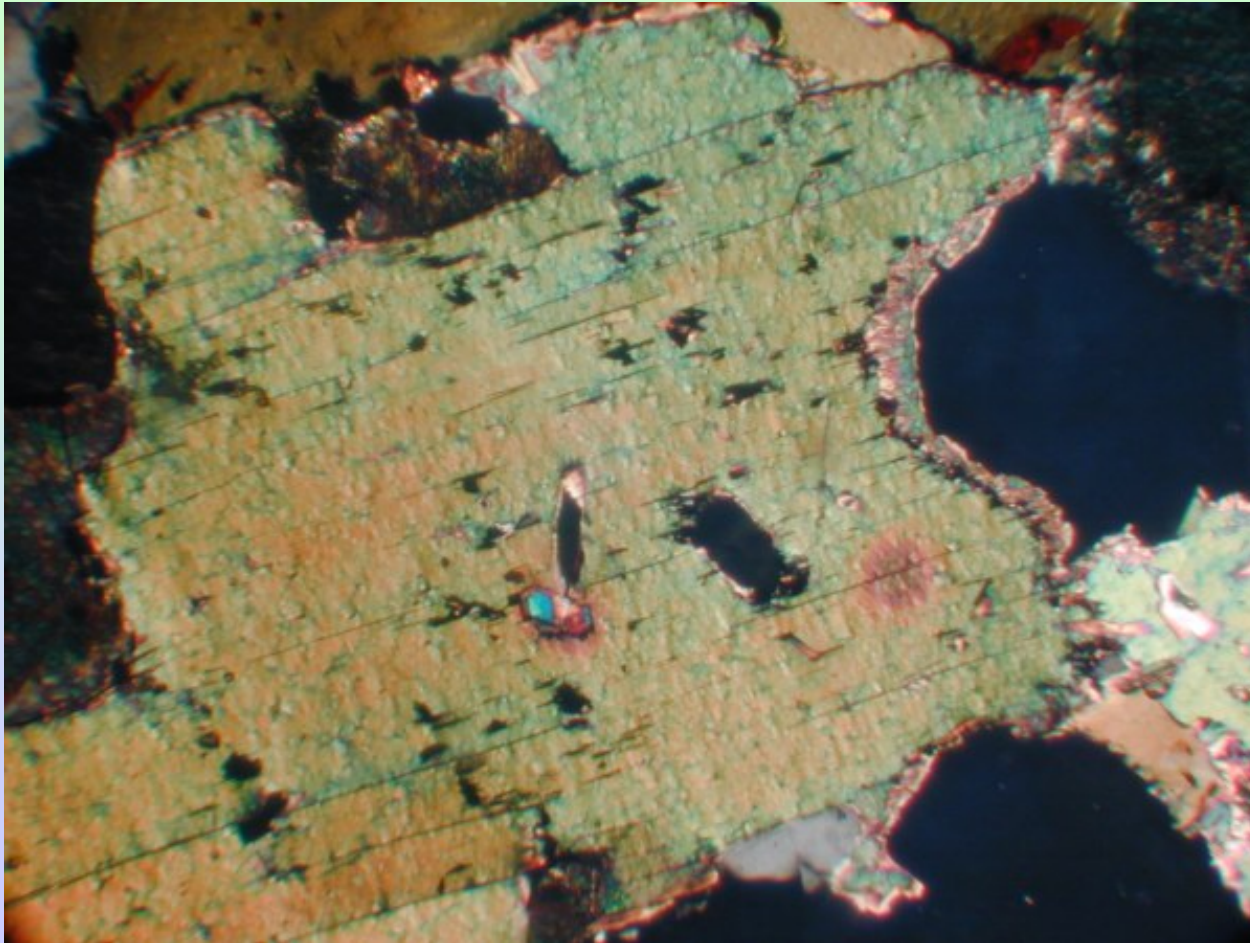

biotit s bazální štěpností, hnědozelené interferenční barvy ve směru β nebo γ s inkluzemi zirkonu a apatitu; granit, PPL

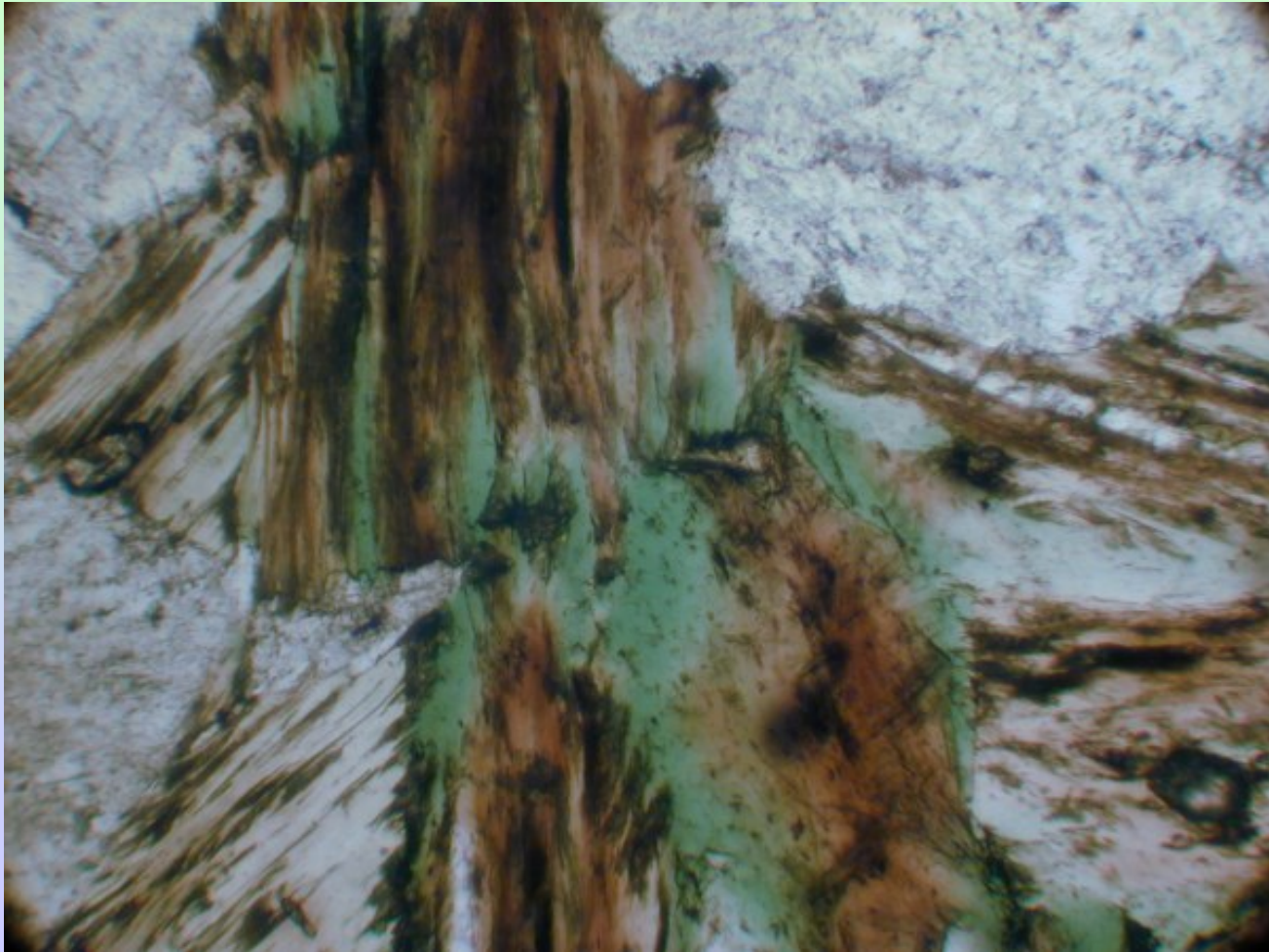

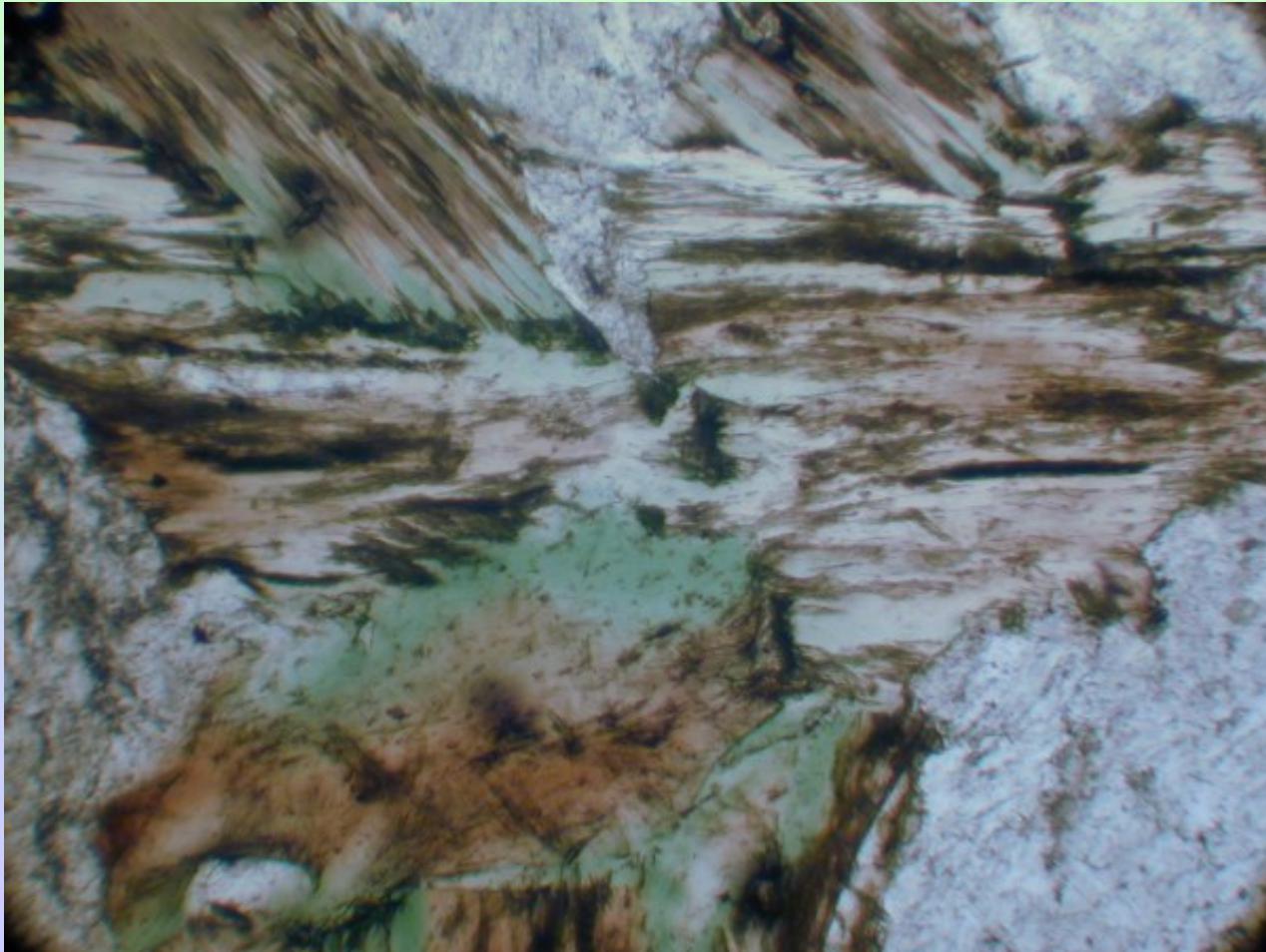
interferenční barvy biotitu ve směru kolmo k štěpnosti (směr α)
s inkluzemi zirkonu a apatitu; granit, PPL

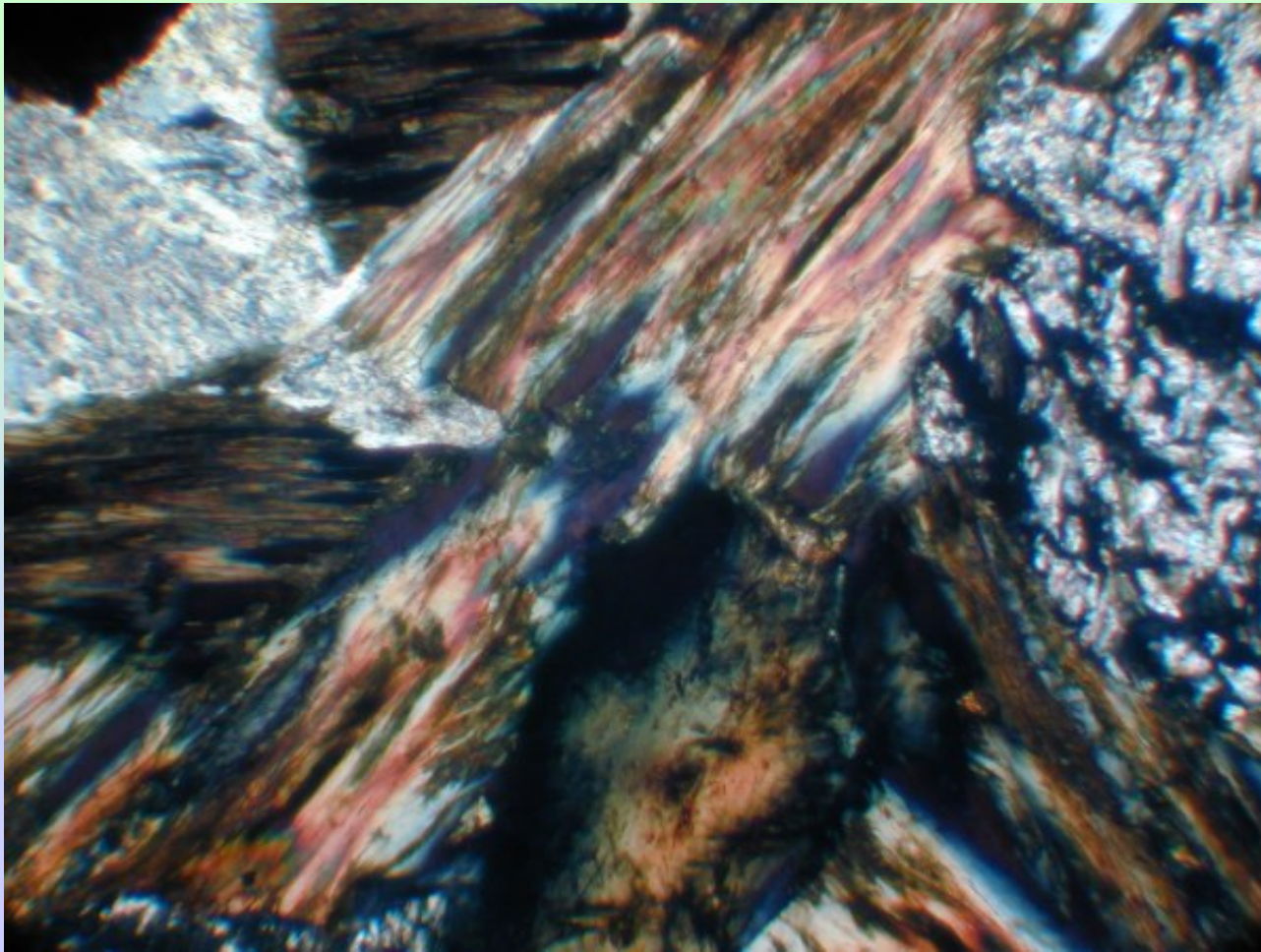
interferenční barvy biotitu, zřetelný drsný povrch, inkluze apatitu a zirkonu; granit, XPL

chloritizace biotitu, směr pleochroismu β nebo γ , rula; PPL

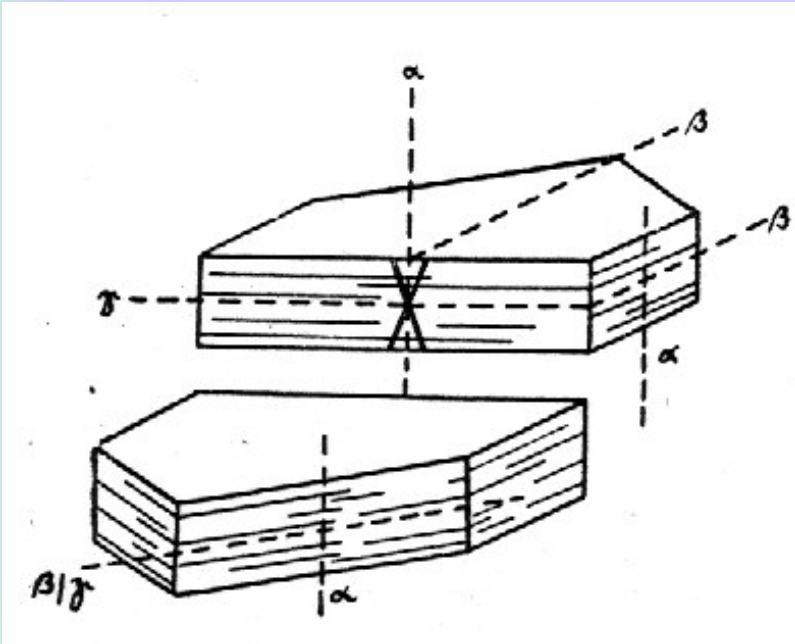

chloritizace biotitu, pleochroický směr α , rula; PPL

chloritizovaný biotit, rozdíl v interferenčních barvách je zřejmý - chlorit má anomální modrofialové interferenční barvy, rula; XPL

Muskovit

Morfologie a barva:

- tabulkovité nebo lištovité průřezy; jemně zrnité agregáty sericitu vznikají při slabé metamorfóze
- je bezbarvý nebo jen velmi slabě nažloutlý či nazelenalý
- někdy obsahuje inkluze zirkonu s pleochroickými dvůrky

Optické vlastnosti:

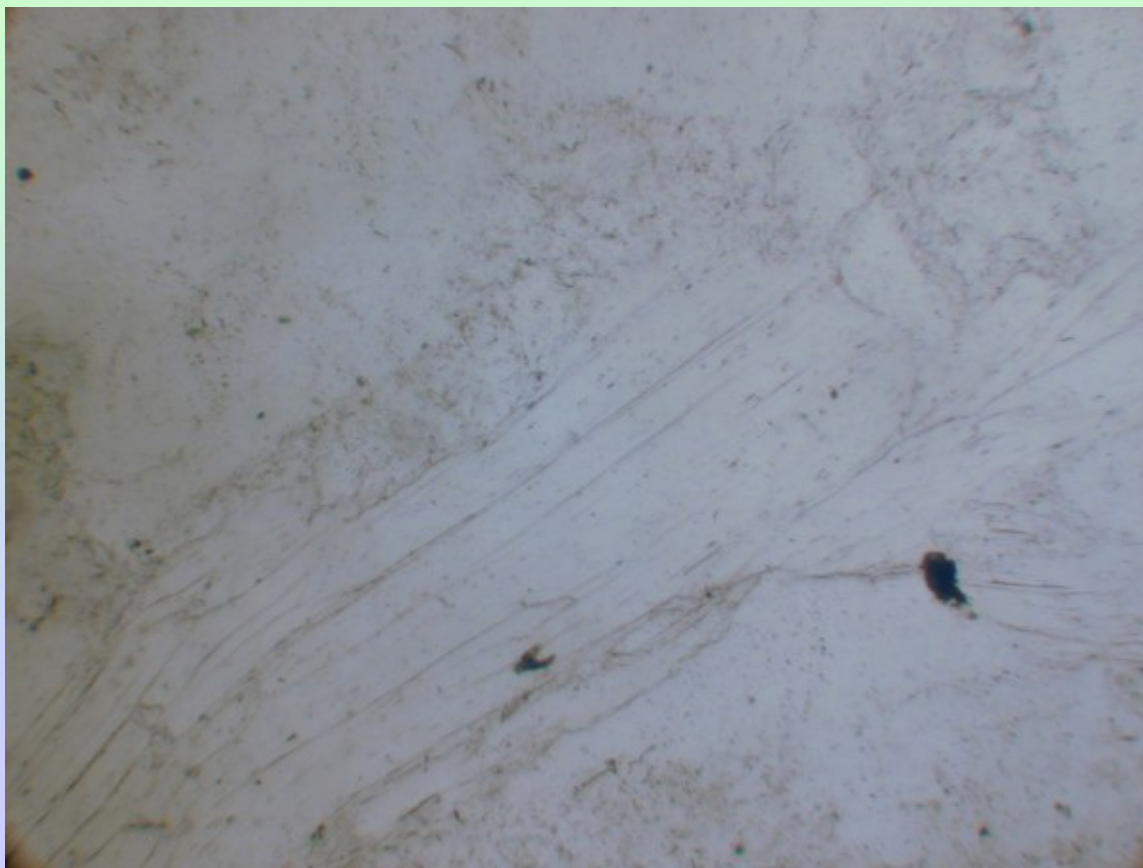
- $n_{\alpha} = 1,552 - 1,570$; $n_{\beta} = 1,582 - 1,619$;
 $n_{\gamma} = 1,588 - 1,624$; $D = 0,036 - 0,054$

- úhel zhášení $\alpha/z = 0^{\circ} - 5^{\circ}$, $\beta/z = 1^{\circ} - 3^{\circ}$
- Ro přibližně odpovídá (100), $y = \gamma$, Chm-, Chz+
- Úhel $2V_{\alpha} = 28^{\circ} - 47^{\circ}$

Muskovit

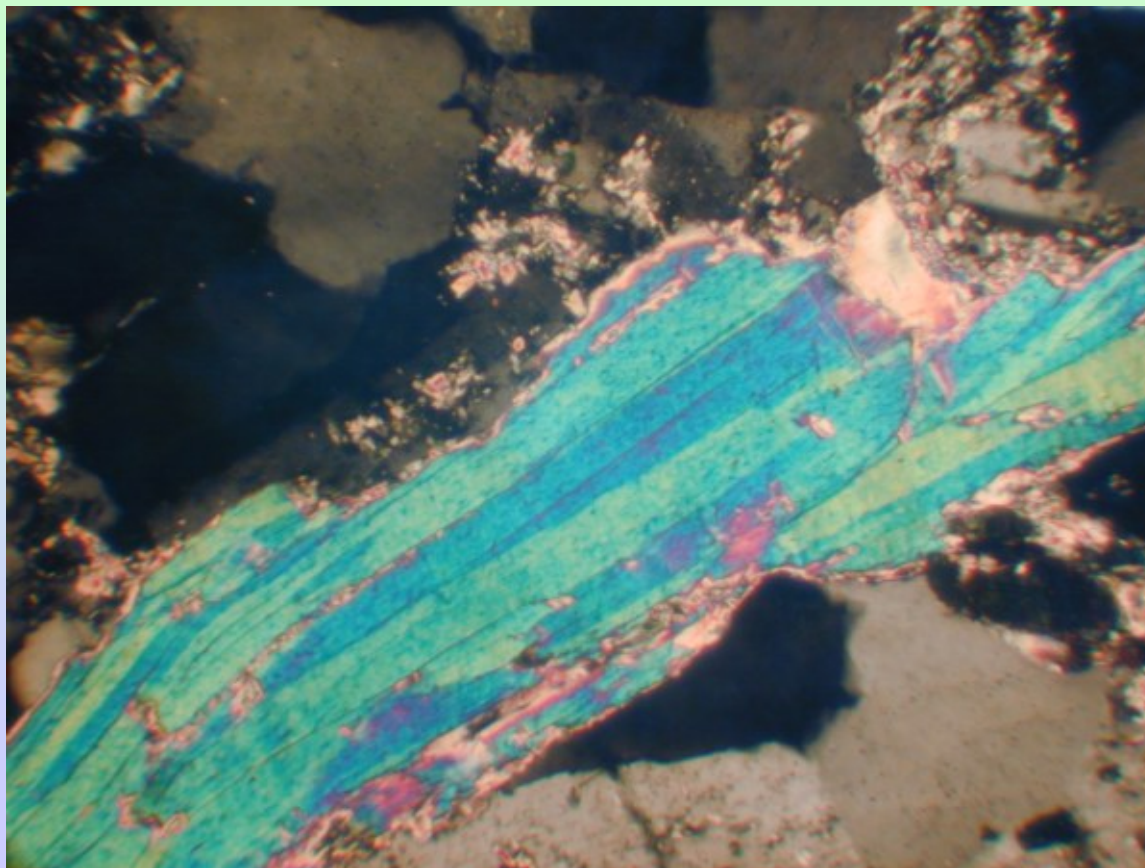
Další vlastnosti:

- velmi jemné agregáty mohou být alterovány na hydromuskovit nebo illit, při vysokém stupni metamorfózy dochází k přeměně na asociaci s alkalickým živcem. Jinak velmi stabilní minerál. Ztrátou draslíku může přecházet na některé jílové minerály.
- velmi běžný minerál pegmatitů a aplitů nebo pneumatolyticky formovaných hornin. Běžný je i v plutonických horninách, často jako produkt rozpadu živců. Zcela běžný je v klastických sedimentech (slepence, arkózy). V metamorfovaných horninách je běžný v širokém teplotně-tlakovém rozpětí (fylit → svor → rula).

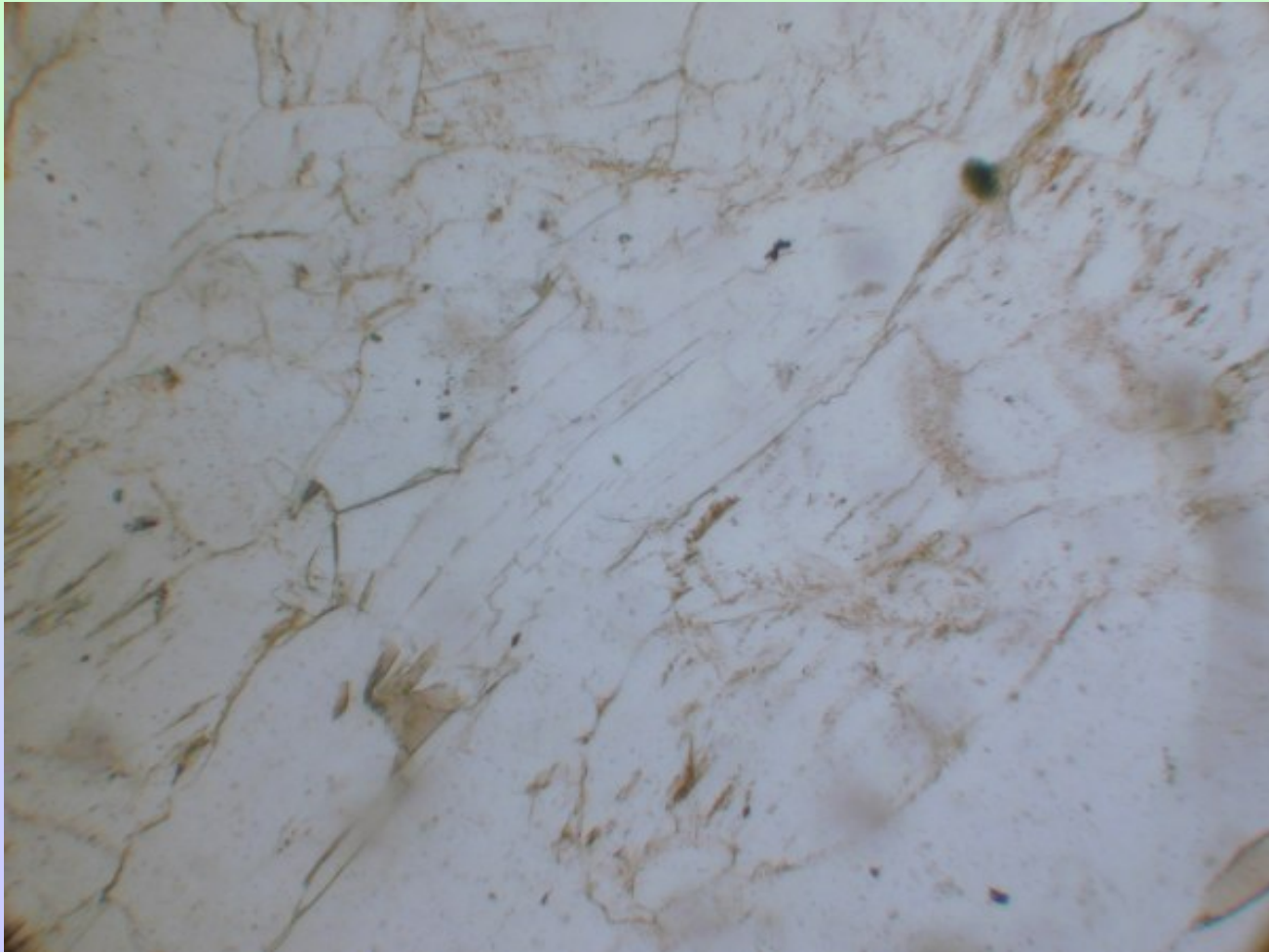

lišťovité zrno muskovitu s dokonalou bazální štěpností, zrna křemene; PPL

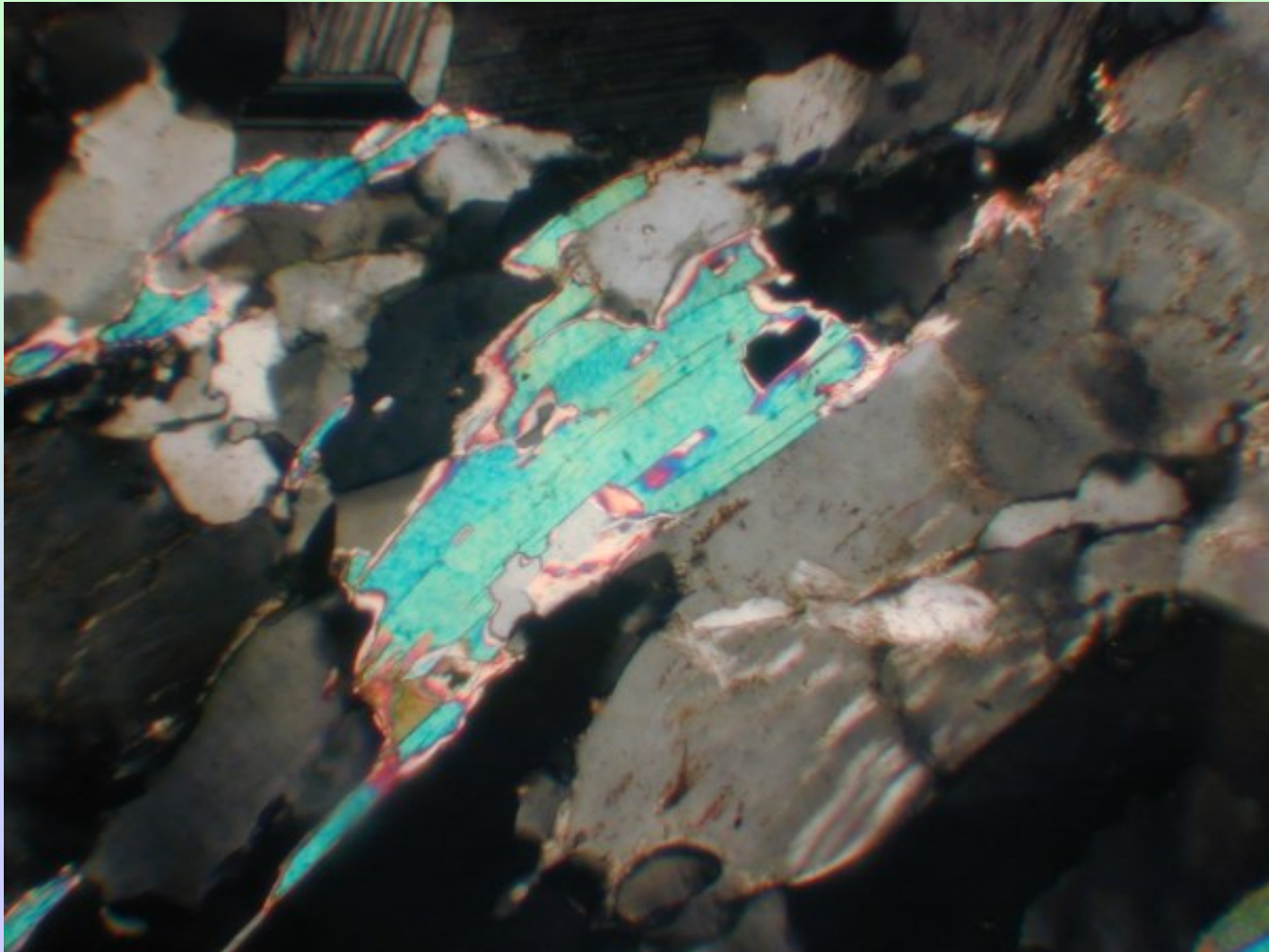

štěpný agregát muskovitu s typickým dvojlomem, zrna
křemene; XPL

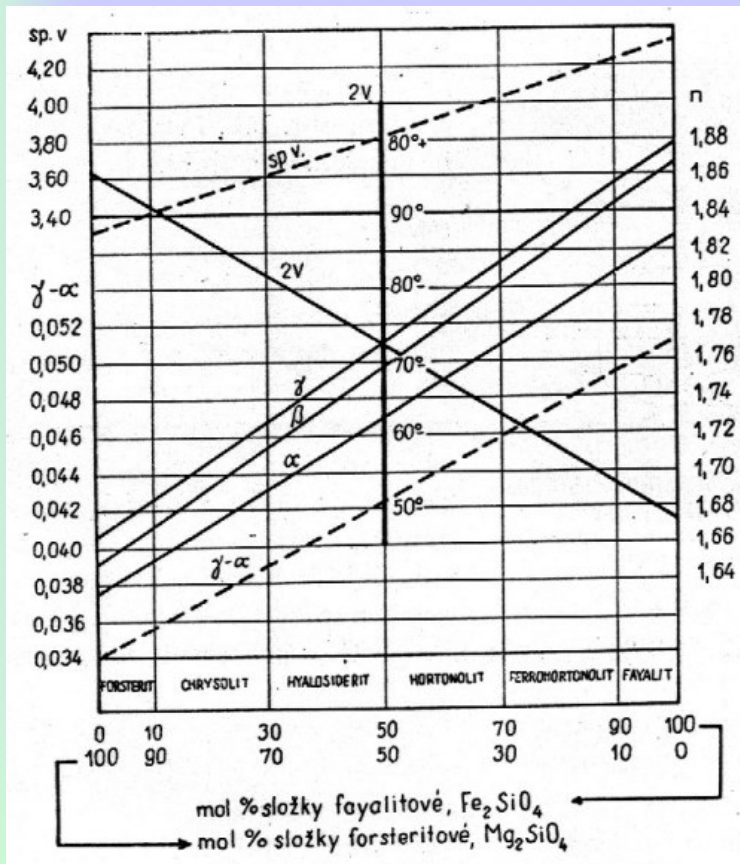

štěpné agregáty muskovitu, plagioklas; rula, PPL

interferenční barvy muskovitu, plagioklas; rula, XPL

Olivín

Morfologie a barva:

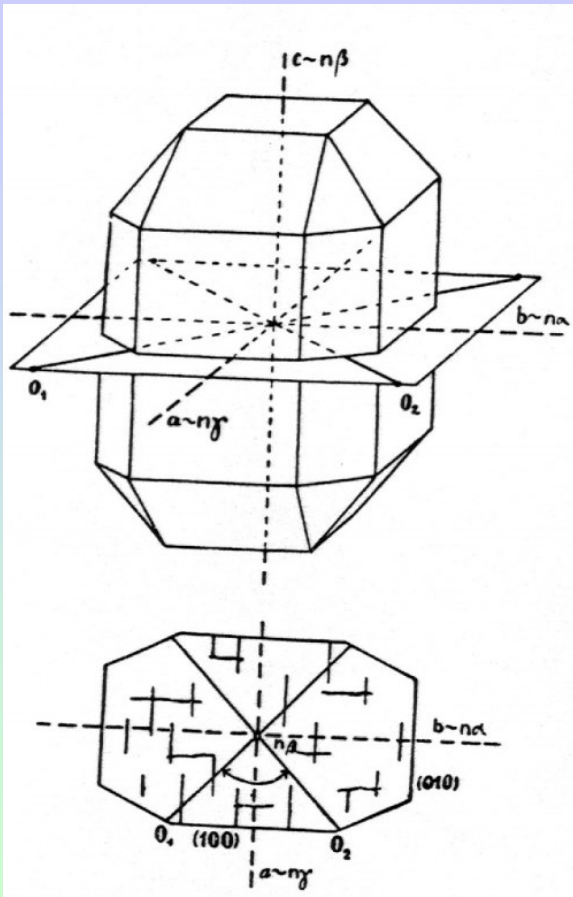
- často tvoří automorfní krystaly s jevy magmatické koroze, má kostrovitý vývin nebo tvoří nepravidelné zrnité agregáty
- zpravidla bezbarvý, u odrůd s podstatným množstvím Fe slabě nažloutlý nebo nazelenalý, s drsným reliéfem

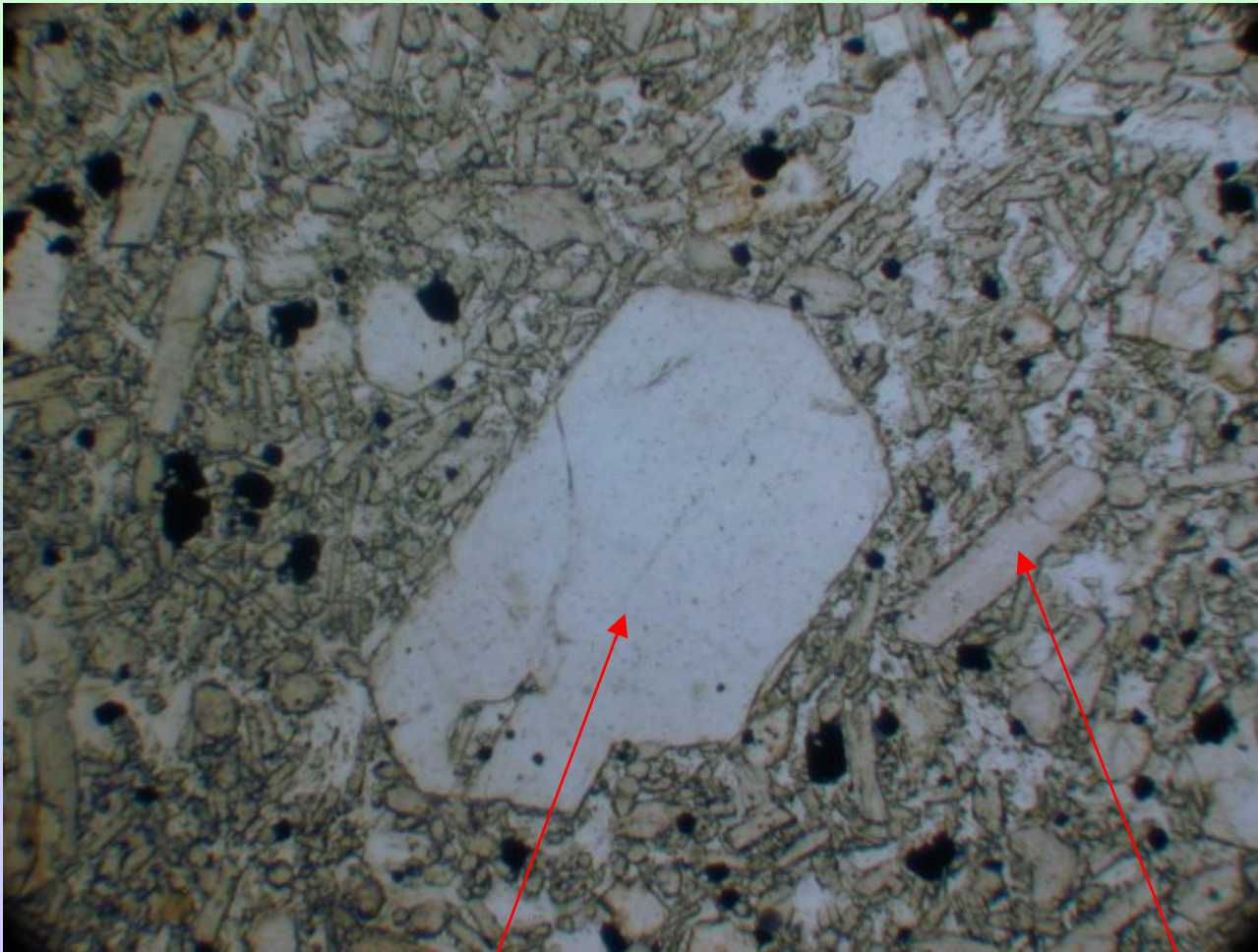
Optické vlastnosti:

- indexy lomu jsou silně závislé na složení
 $n_{\alpha} = 1,635 - 1,827$; $n_{\beta} = 1,651 - 1,869$;
 $n_{\gamma} = 1,670 - 1,879$; $D = 0,035 - 0,052$
- Ro je rovnoběžná s (001), index β souhlasí s osou z.
- do 13% podílu fayalitové složky je olivín opticky pozitivní, nad 13% fayalitové složky jsou olivíny opticky negativní

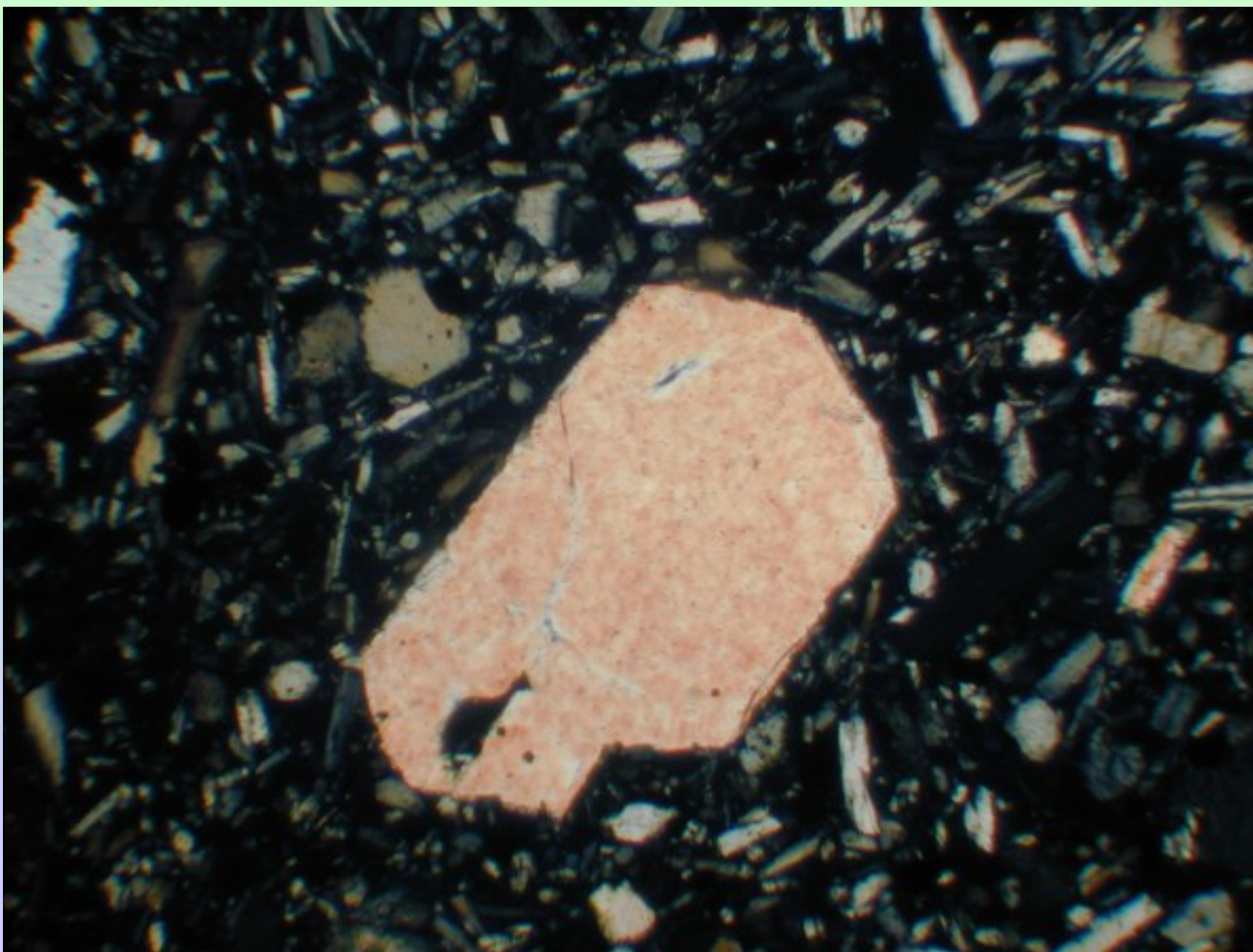
Olivín - mikroskopické vlastnosti

- štěpnost dobrá podle (010), nedokonalá podle (001) a (100)
- někdy obsahuje inkluze např. spinelidy, magnetit, ilmenit
- při nízkých teplotách a nízkém stupni metamorfózy dochází k hydrotermální alteraci - serpentinizaci
- při vysokých teplotách vzniká pseudomorfóza iddingsitu po olivínu (jako iddingsit se označuje směs gothitu, hematitu, chloritu a jílových minerálů).
- v gabroidních horninách vznikají často „kelifitické“ obruby kolem olivínu, složené z amfibolů, pyroxenů, spinelidů a granátů,
- olivín je typický minerál ultramafických a bazických magmatických hornin (peridotity, gabra, bazalty)
- olivín se může vyskytovat s křemenem pouze v případě, že zůstává v hornině jako obrněný relikv

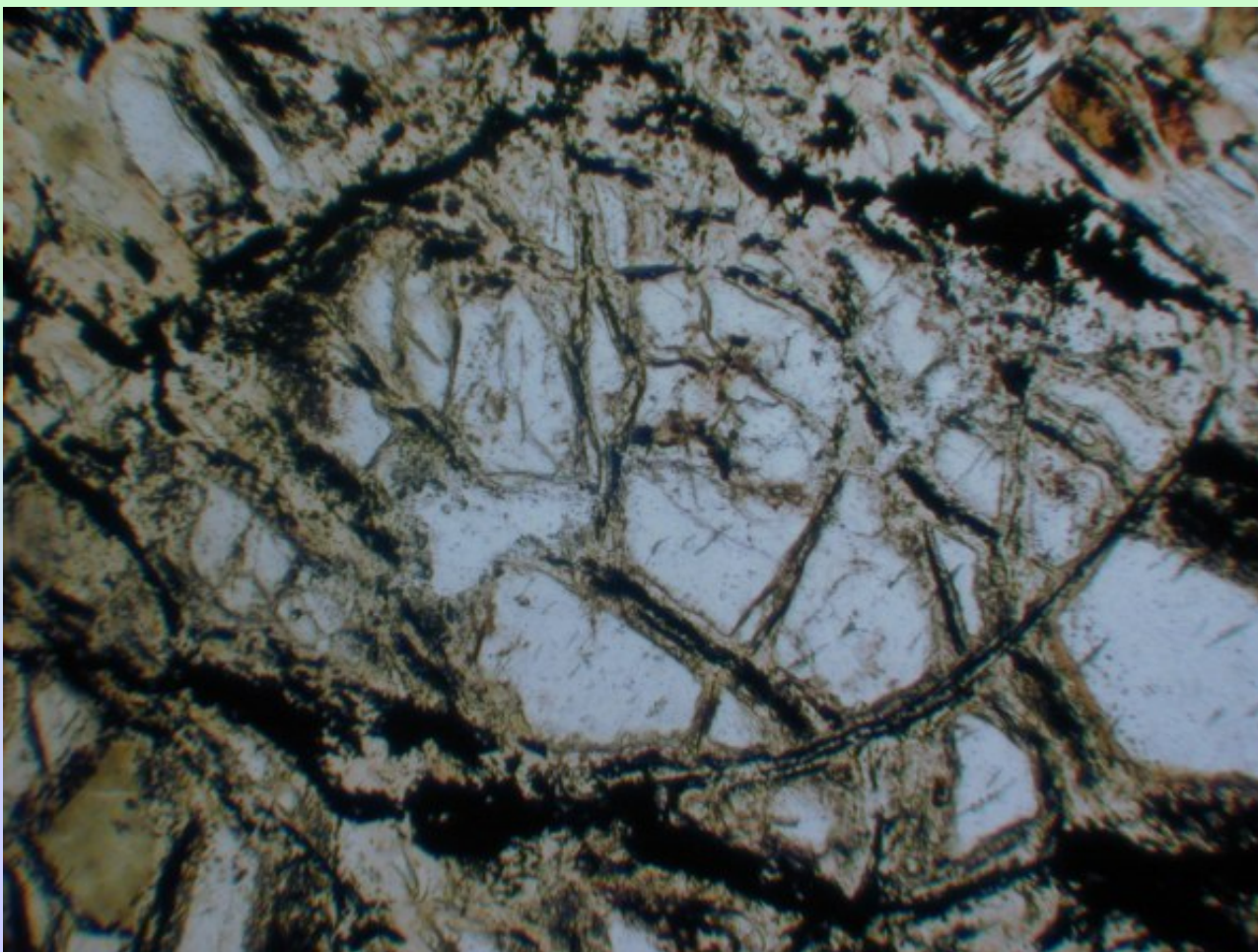

automorfni vyrostlice olivinu v bazaltu, svetle hnede krystaly jsou augit, PPL

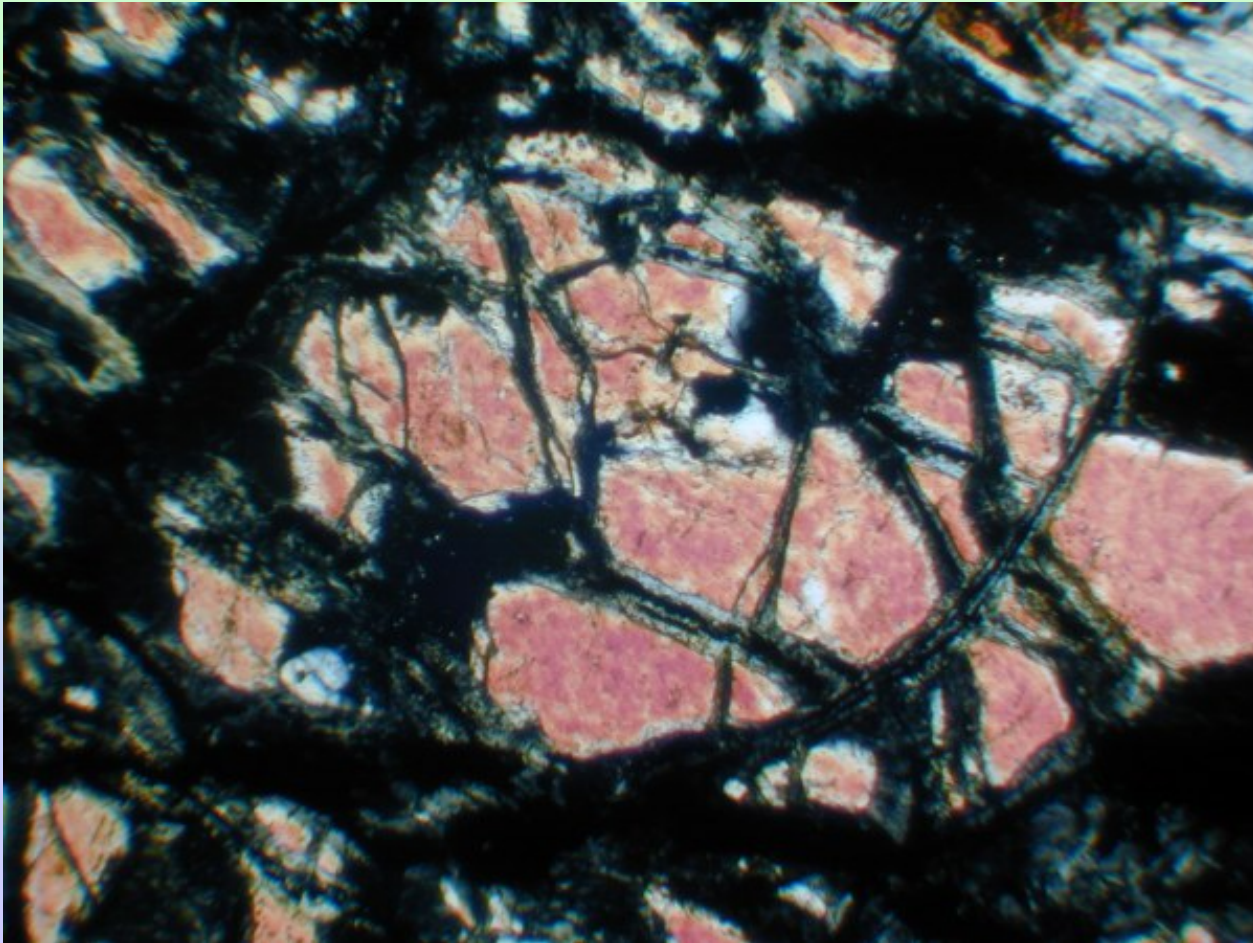

dvojlom olivínu je střední; bazalt, XPL

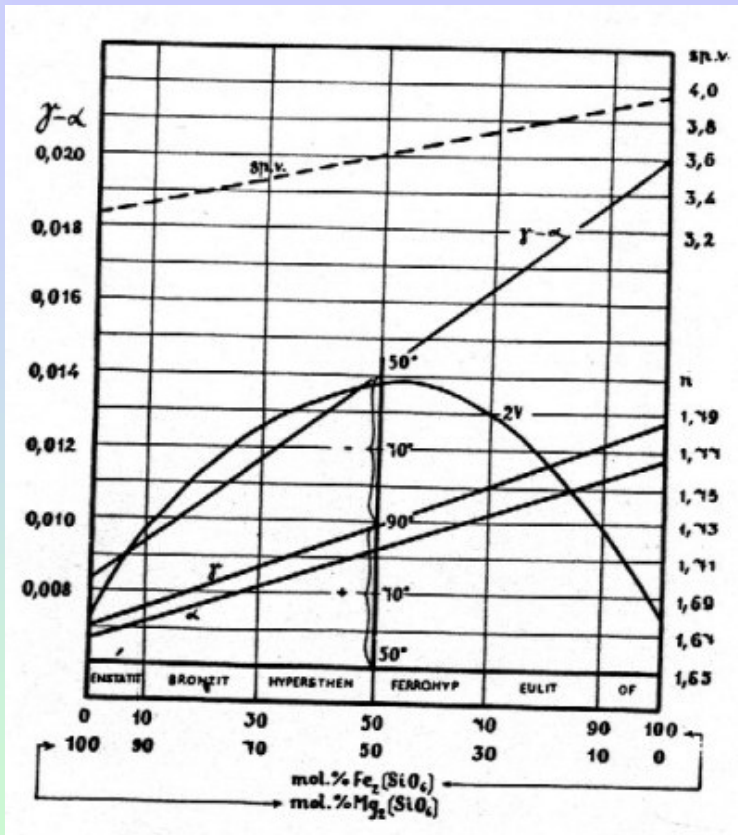
přeměna olivínu po puklinách na minerály serpentínové skupiny; gabro,
PPL

zbytky olivínu (střední dvojlom) v minerálech serpentínové skupiny (nízký dvojlom); gabro, XPL

Rombické pyroxeny

Optické vlastnosti

- enstatit je bezbarvý, se vzrůstajícím podílem Fe slabě zelený, ferrosilit zelený nebo hnědý se slabým pleochroismem, dvojlom (nízký až střední), závisí na chemickém složení
- rovina optických os je rovnoběžná s (100), $\alpha = y$, $\gamma = z$.
- rovnoběžné zhášení je zřetelné nejen podle omezení, ale i podle štěpných trhlin. Štěpné trhliny podle prizmatu (110) svírají v příčných řezech úhel 87° .
- Častá je i zonální stavba s Mg bohatším jádrem.

Rombické pyroxeny

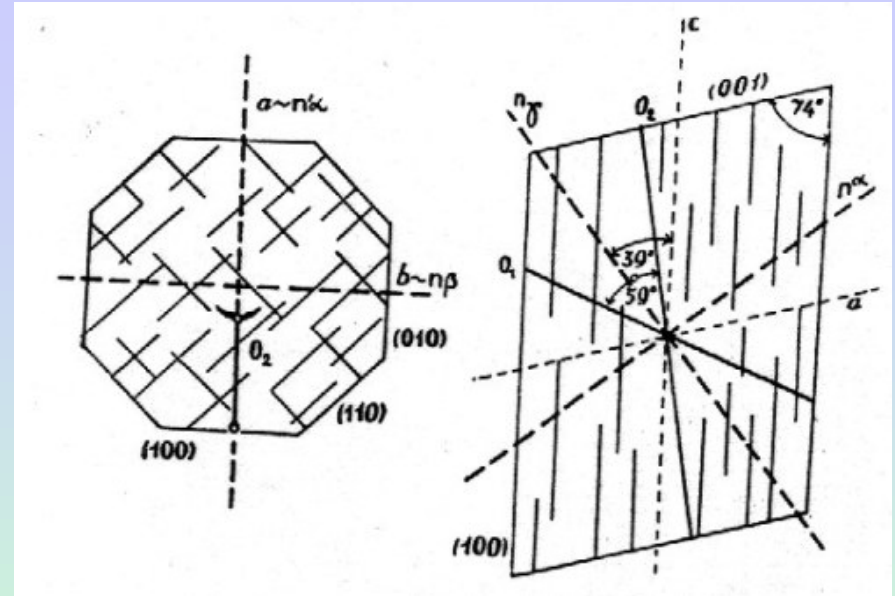
Další vlastnosti:

- častou přeměnou v ultamafických a vulkanických horninách je bastitizace, kdy se ortopyroxeny mění na minerály serpentínové skupiny, zvláště podél štěpných trhlin. Při metamorfóze se mění na amfiboly (uralitizace).
- rombické pyroxeny jsou běžné v bazických a ultrabazických magmatických horninách (gabro, pyroxenity, peridotit, diorit, andezit, dacit). V metamorfovaných horninách jsou běžné v granulitové facii.

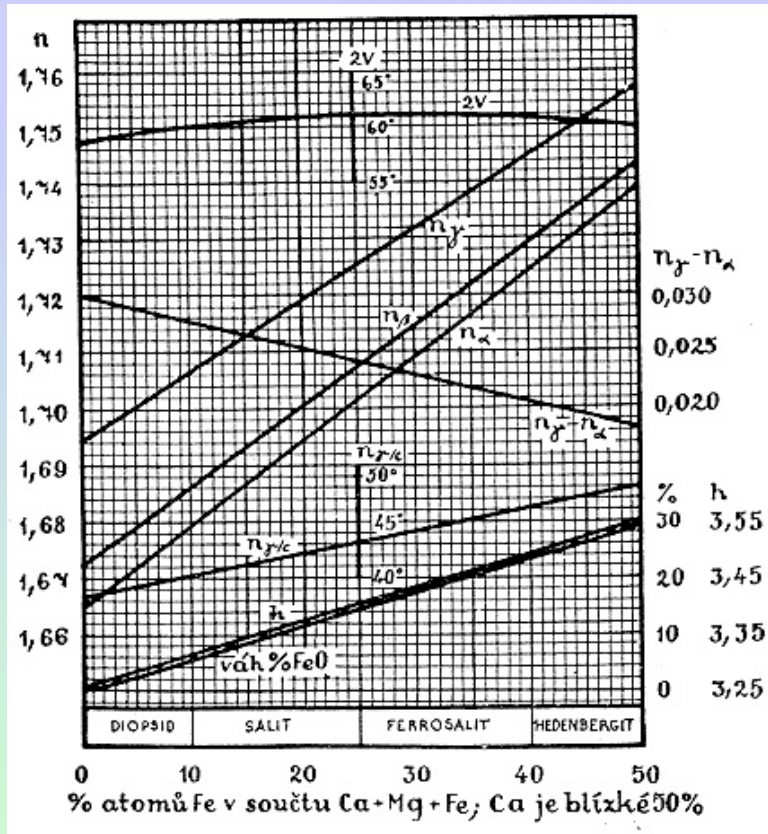
Monoklinické pyroxeny

Optické vlastnosti:

- diopsid je zpravidla bezbarvý nebo jen slabě nazelenalý, se zvyšujícím se obsahem Fe k hedenbergitu je barva zelená se zřetelným pleochroismem
- reliéf je výrazný, charakteristická je i štěpnost podle (110).
- často obsahuje odmíšeniny ortopyroxenů a známy jsou i deformované krystaly
- úhel zhášení γ/z je $38^\circ - 48^\circ$

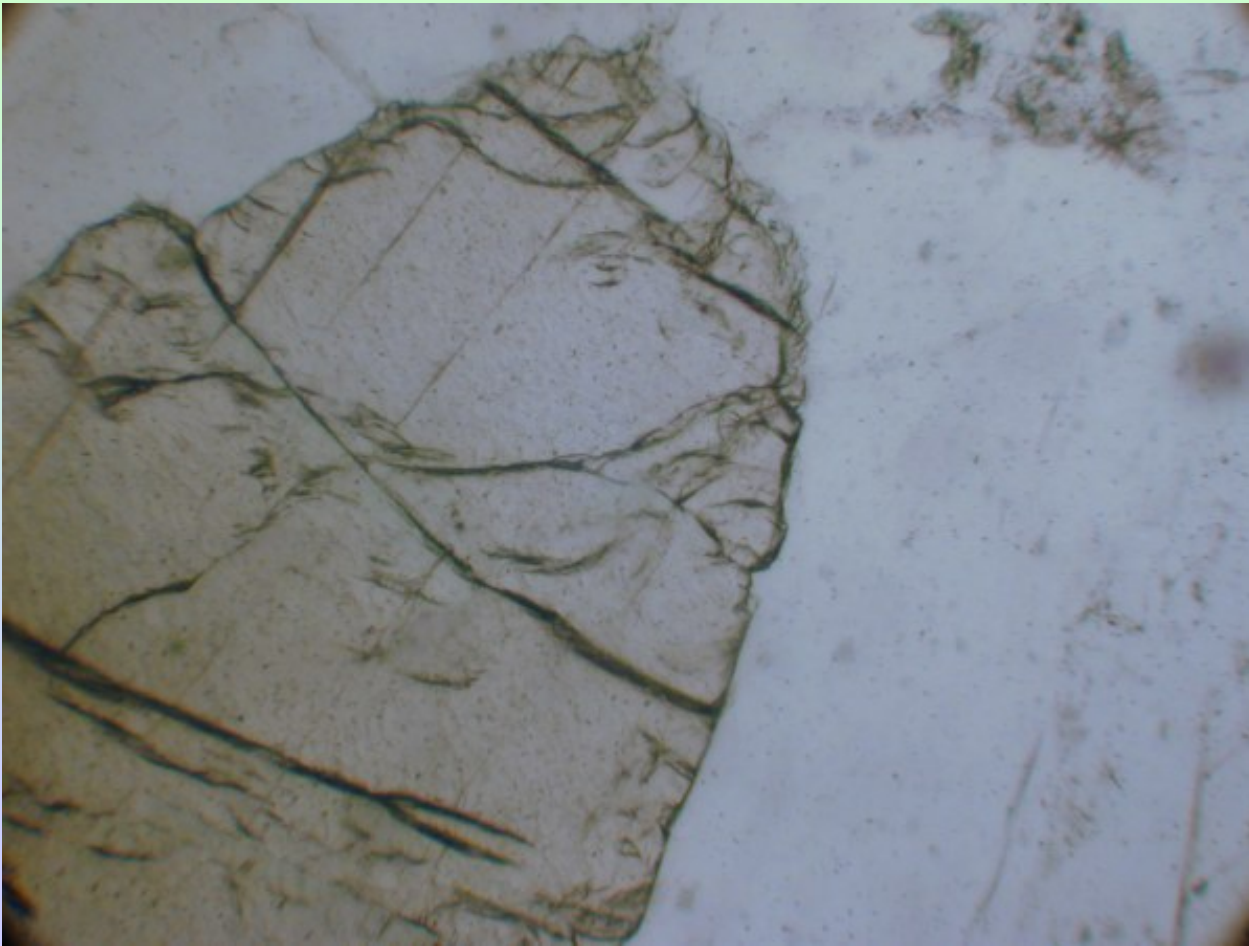
Monoklinické pyroxeny - optické charakteristiky

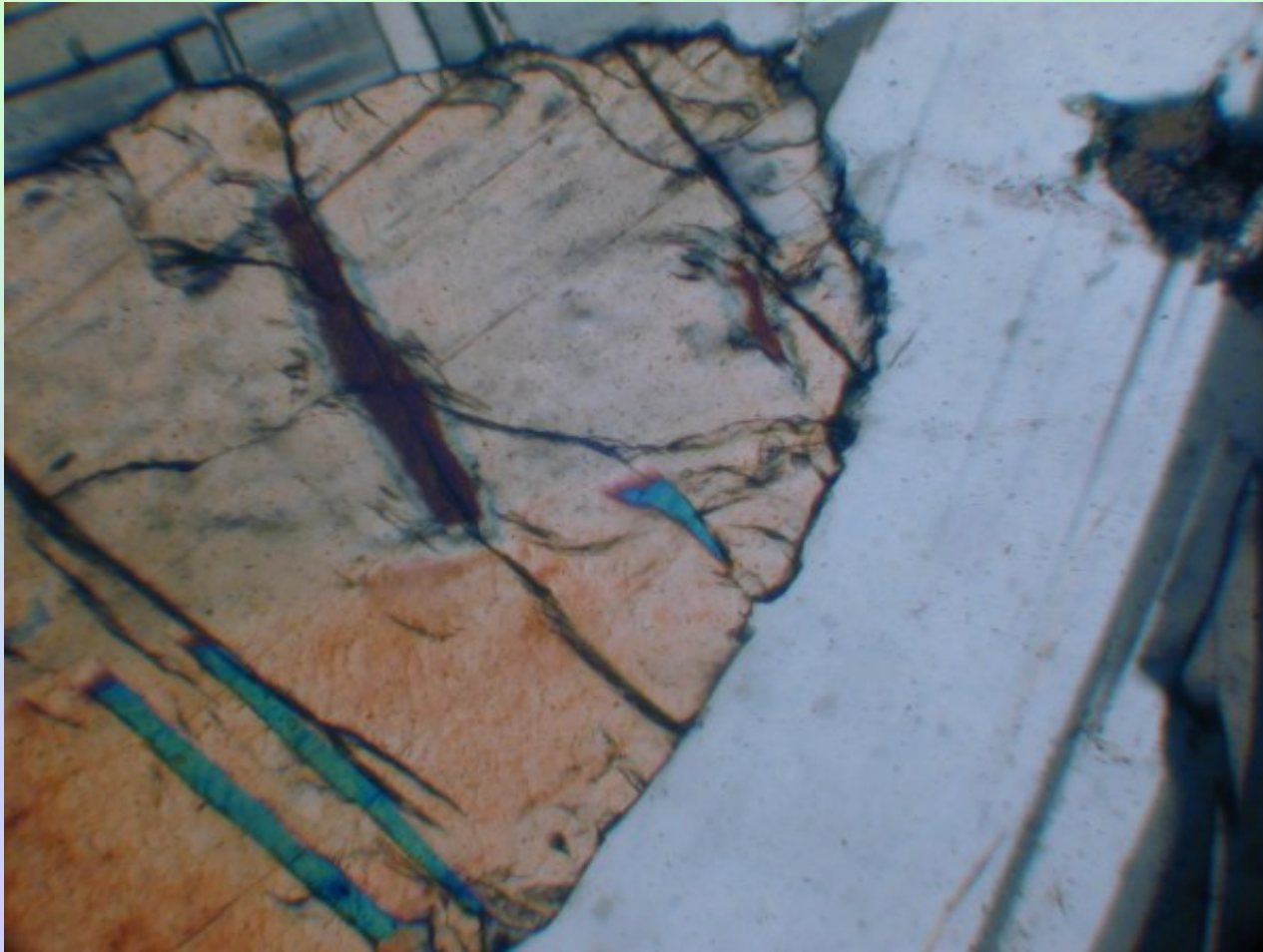
- indexy lomu s obsahem Fe stoupají, dvojlom mírně klesá:
- $n_{\alpha} = 1,664 - 1,730$; $n_{\beta} = 1,672 - 1,735$; $n_{\gamma} = 1,694 - 1,755$; $D = 0,030 - 0,018$
- Ro je (010), $\beta = y$, Chm+

Další vlastnosti:

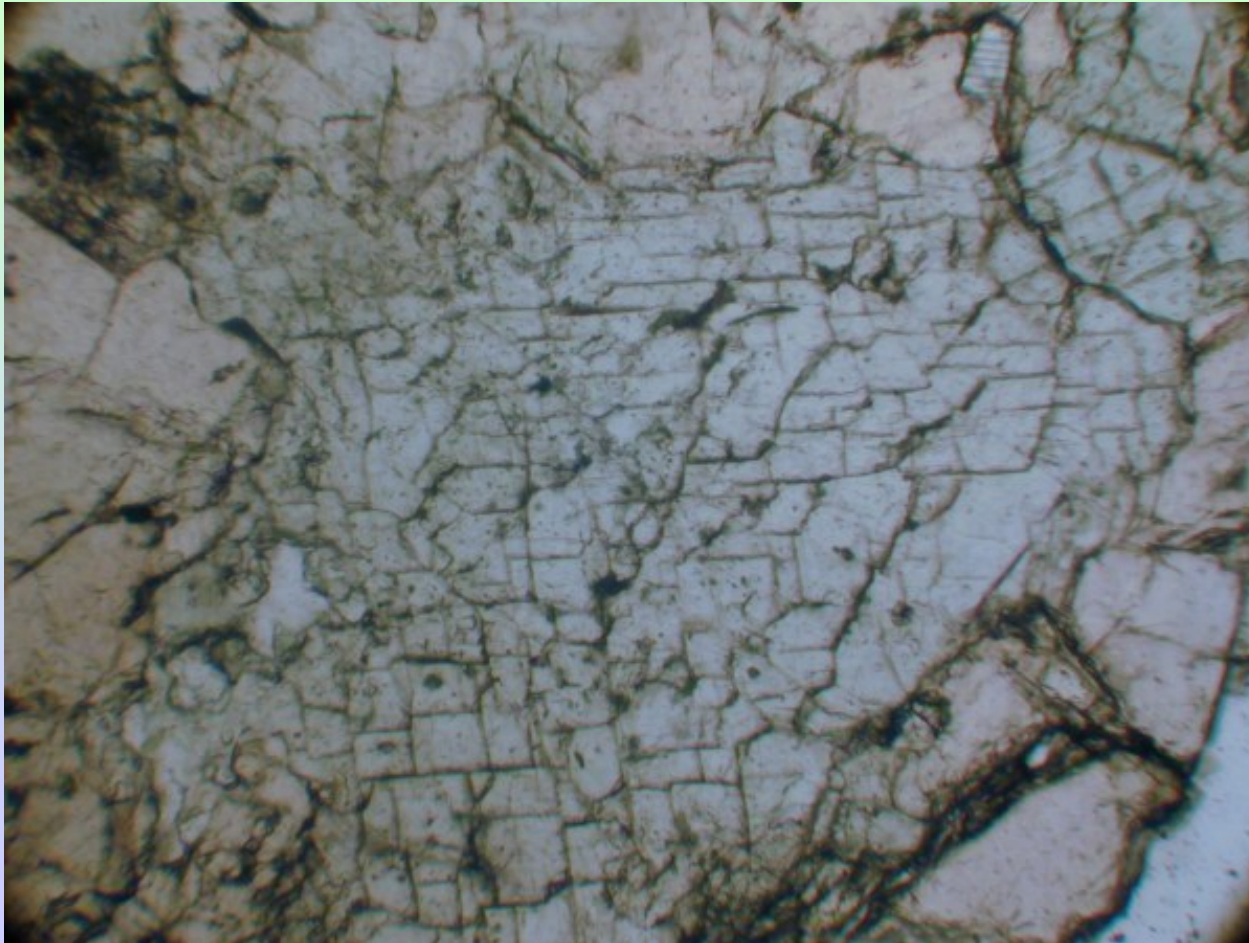
- hydrotermální alterací se mění na vláknitý agregát amfibolů (aktinolit, tremolit). Při nízkých teplotách dochází k serpentinizaci, produkty jeho zvětrávání jsou karbonáty, hematit a křemen.
- běžný v bazických magmatických horninách (gabro, bazalt), v žilných horninách (lamprofyry). V kontaktně metamorfovaných horninách je běžný ve skarnech.

zrno ortopyroxenu v plagioklasu, nápadný je vystupující reliéf, gabra;
PPL

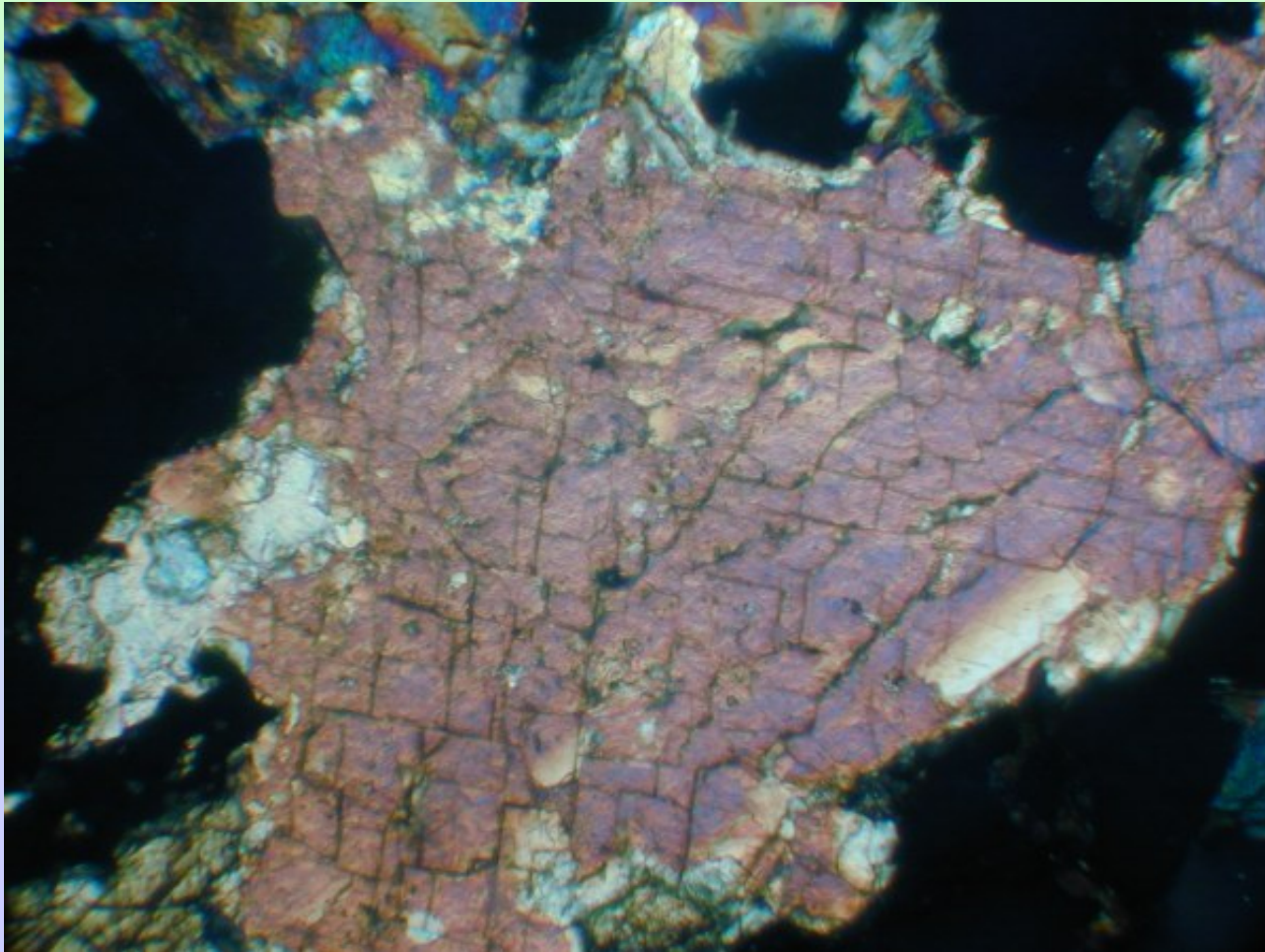

zrno ortopyroxenu s exsolučními lamelami klinopyroxenu, v okolí plagioklas, gabro; XPL

monoklinický pyroxenu s dobře patrnou štěpností podle (110), vidět je i negativní reliéf vzhledem k okolnímu granátu, skarn; PPL

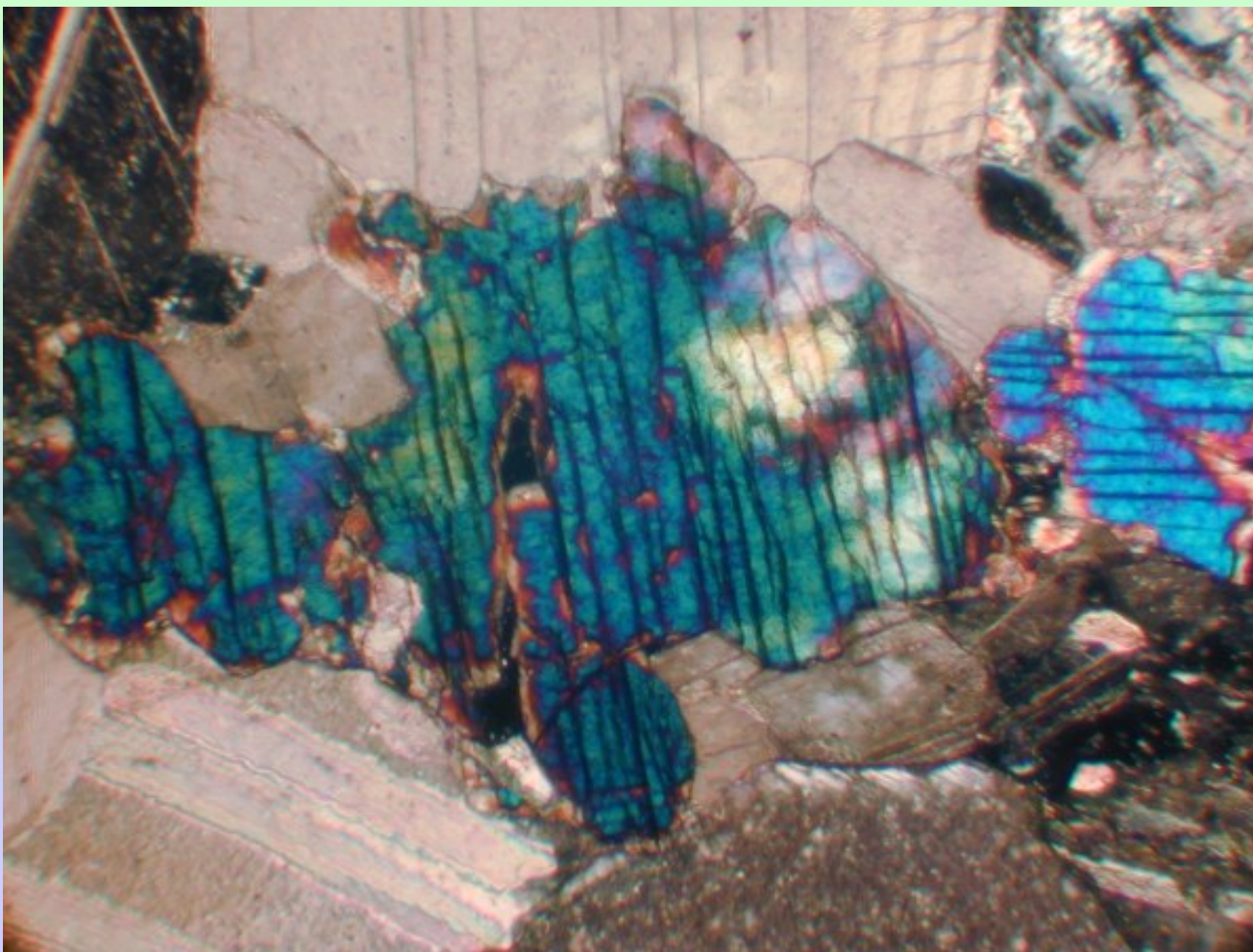

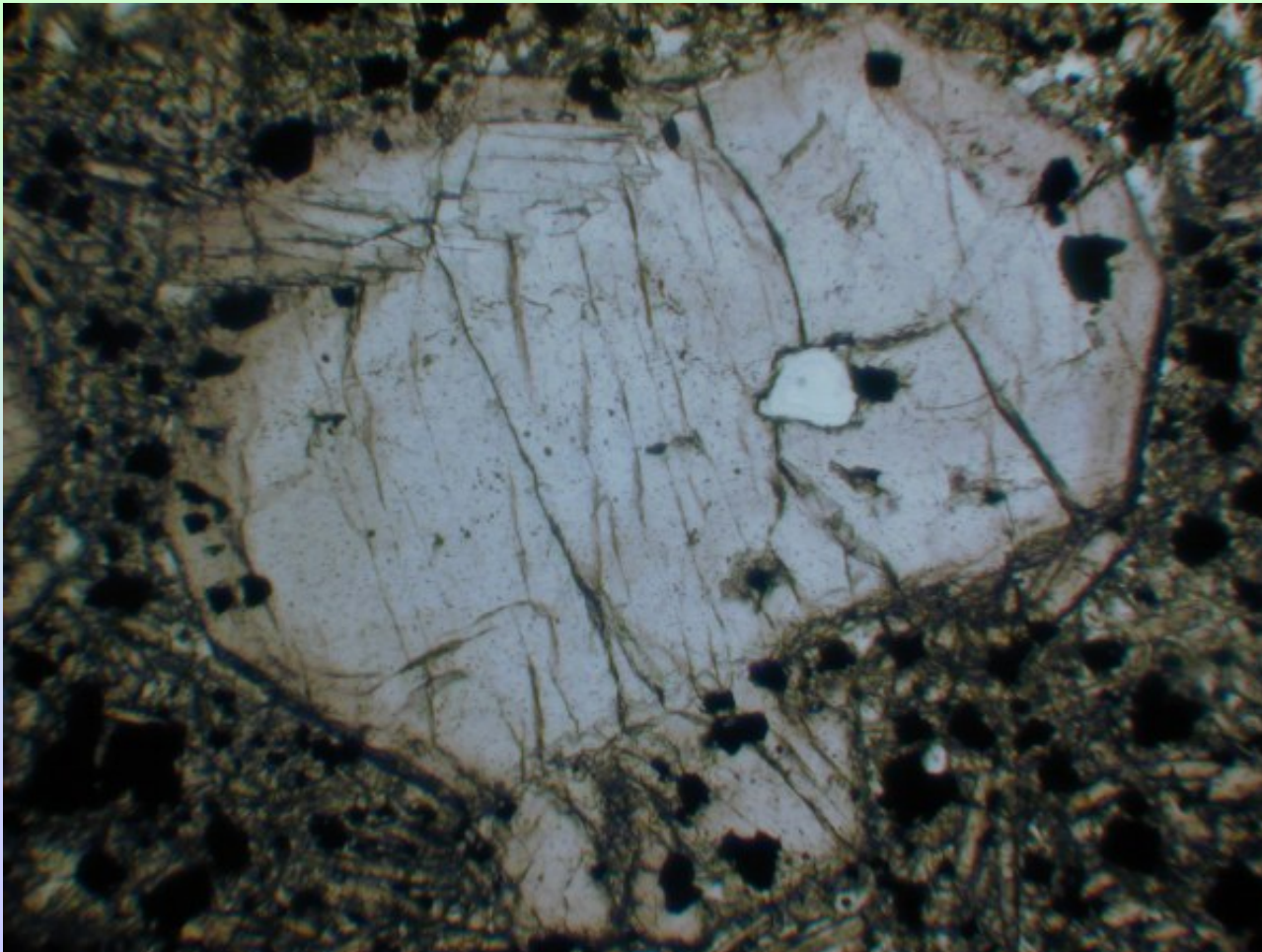
dvojlom pyroxenu, dobře viditelná štěpnost, okolní granát izotropní, skarn; XPL

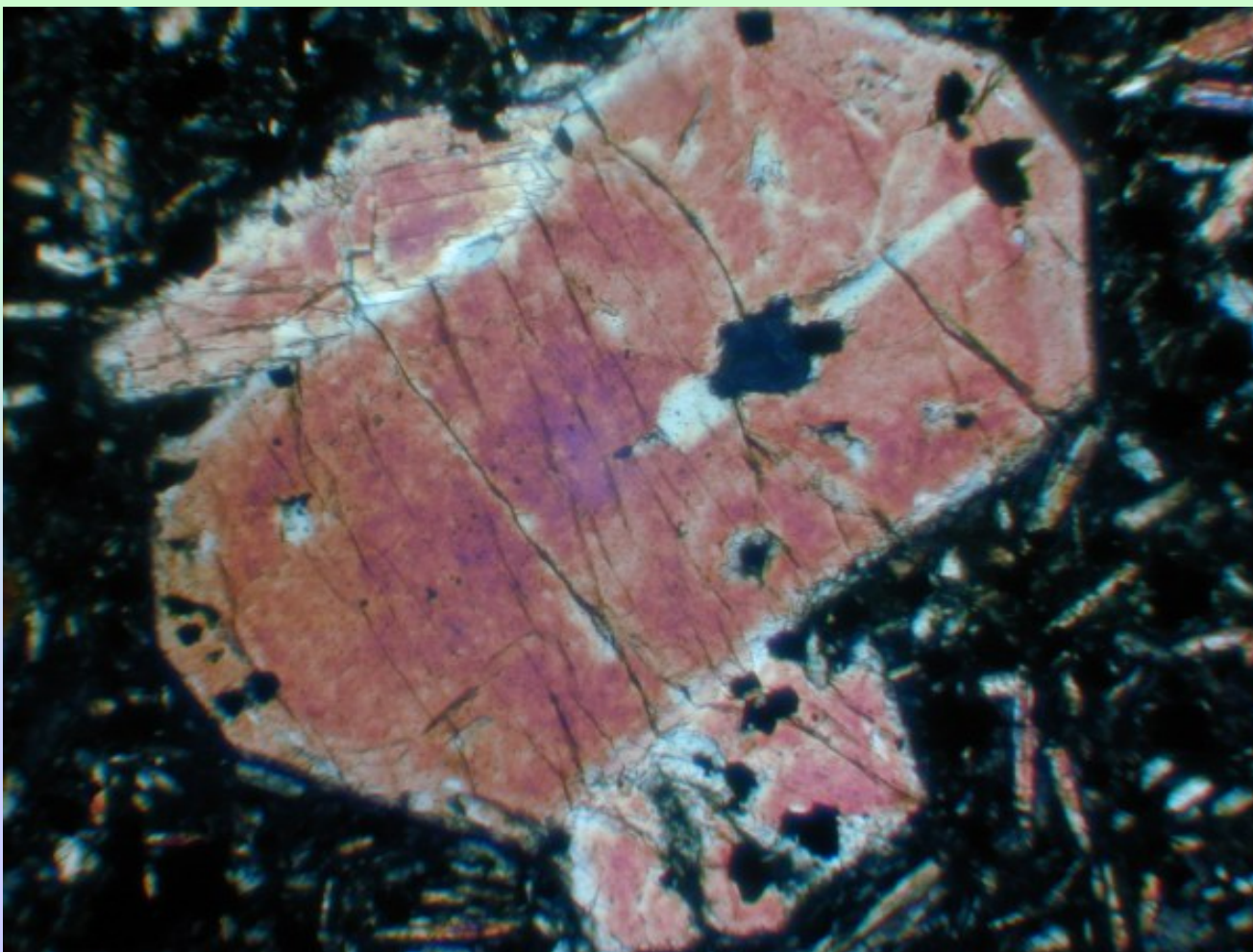
monoklinický pyroxen s viditelným jedním systémem štěpnosti,
obklopen karbonátem; PPL

interferenční barvy pyroxenu, viditelná štěpnost, v okolí karbonáty; XPL

automorfní zonální zrno augitu; bazalt, PPL

automorfní zrno augitu s charakteristickým dvojlomem; bazalt, XPL

Monoklinické (obecné) amfiboly

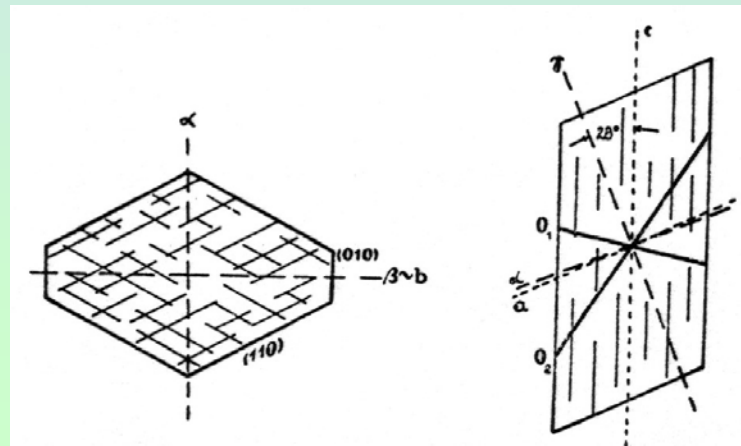
Morfologie a barva:

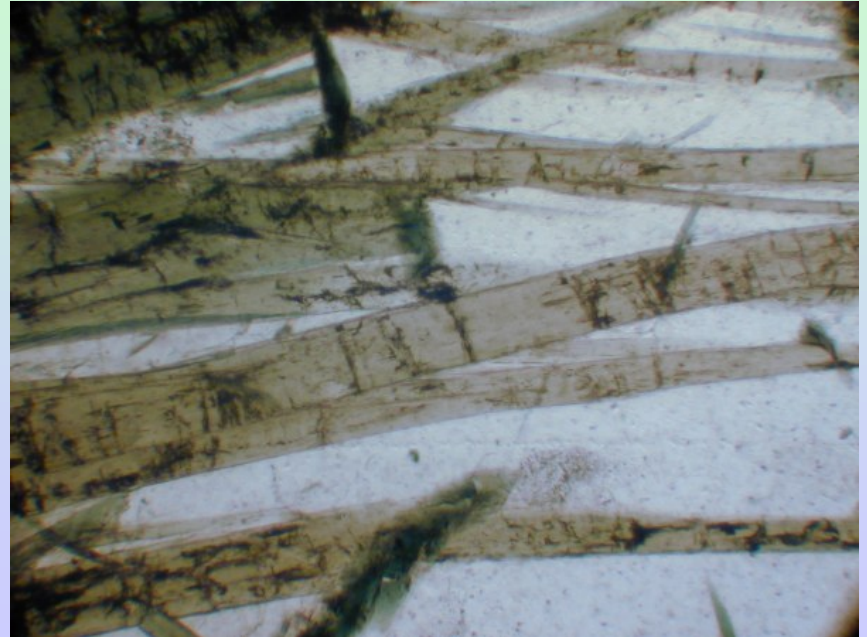
- jedná se o skupinu amfibolů s různým složením, které nejčastěji spadají do skupiny Ca a Ca-Na amfibolů (hastingsit, tschermakit, pargasit a další)
- obecné amfiboly tvoří zpravidla krátce prizmatické až jehlicovité krystaly, nebo zrnité agregáty, zpravidla tmavě zelené barvy, se skelným leskem
- automorfní krystaly bývají ve vulkanických horninách, běžně tvoří hypautomorfní nebo xenomorfní zrna nebo vláknité agregáty
- barva ve výbruse je v nejrůznějších odstínech zelené barvy, velmi výrazný je pleochroismus: α - světle žlutozelená nebo světle modrá, β - zelenavá až olivově zelená, γ - olivově zelená až modrozelená
- příčné řezy bývají ve tvaru protaženého šestiúhelníku s typickou štěpností, indexy lomu spíše vyšší, střední dvojlom. Úhly zhášení $\gamma/z = 14^\circ\text{-}22^\circ$

Monoklinické obecné amfiboly

Optické vlastnosti:

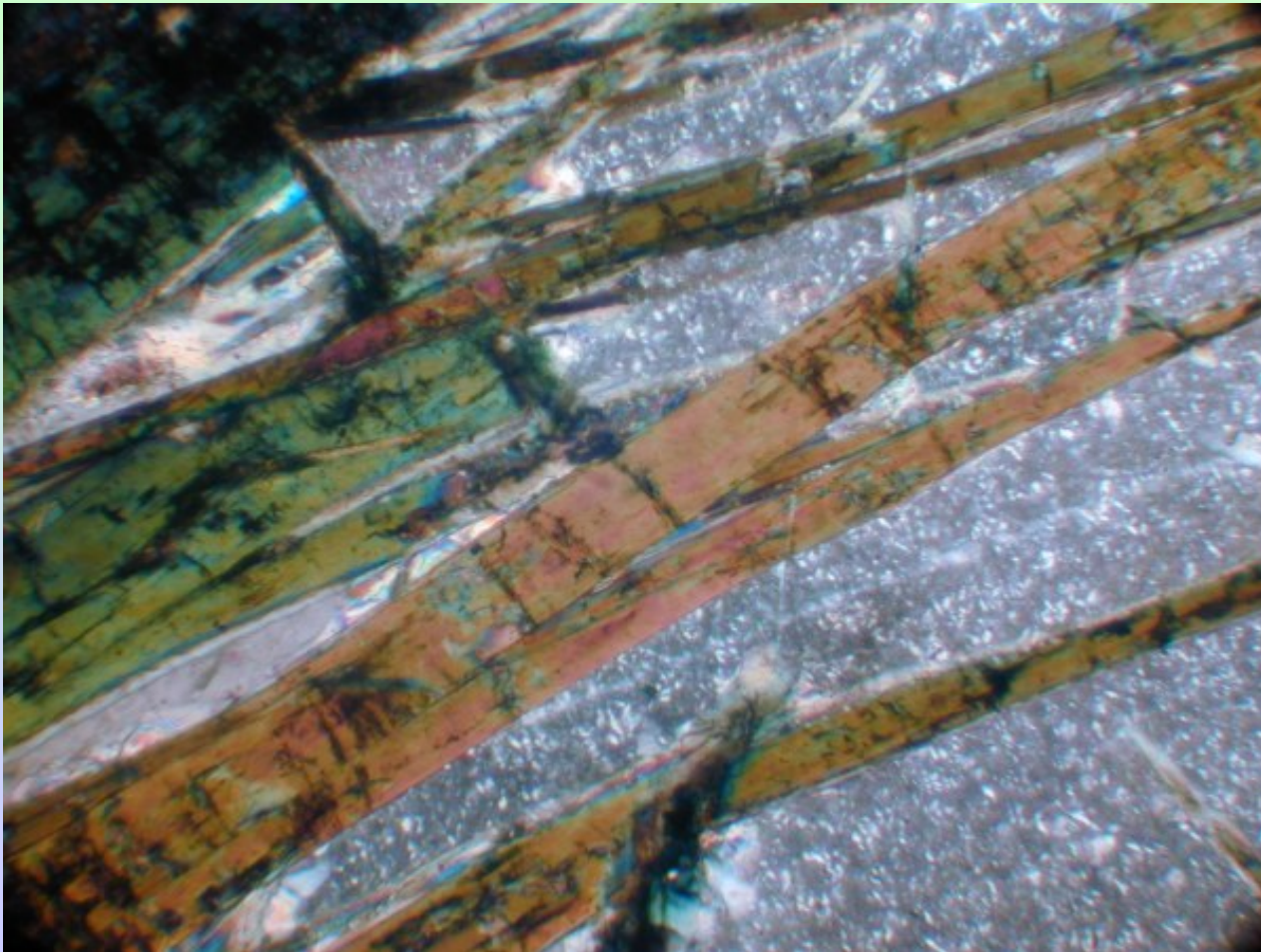
- indexy lomu vzrůstají s obsahem Fe:
- $n_{\alpha} = 1,646 - 1,700$; $1,640 - 1,673$; $n_{\beta} = 1,658 - 1,719$; $1,659 - 1,690$;
 $n_{\gamma} = 1,662 - 1,722$; $1,658 - 1,696$; $D = 0,016 - 0,022$; $0,018 - 0,023$
- Ro je (010), Chm-, Chz+
- štěpnost dokonalá podle (110)
- při retrogradní metamorfóze dochází k přeměně na aktinolit, chlorit a antigorit. Zvětráváním obecných amfibolů vzniká směs karbonátů, limonitu a křemene.
- obecné amfiboly jsou běžné v intermediálních hlubinných vyvřelinách (granodiority, tonality) a gabrech, běžné jsou v metamorfovaných horninách amfibolitové facie

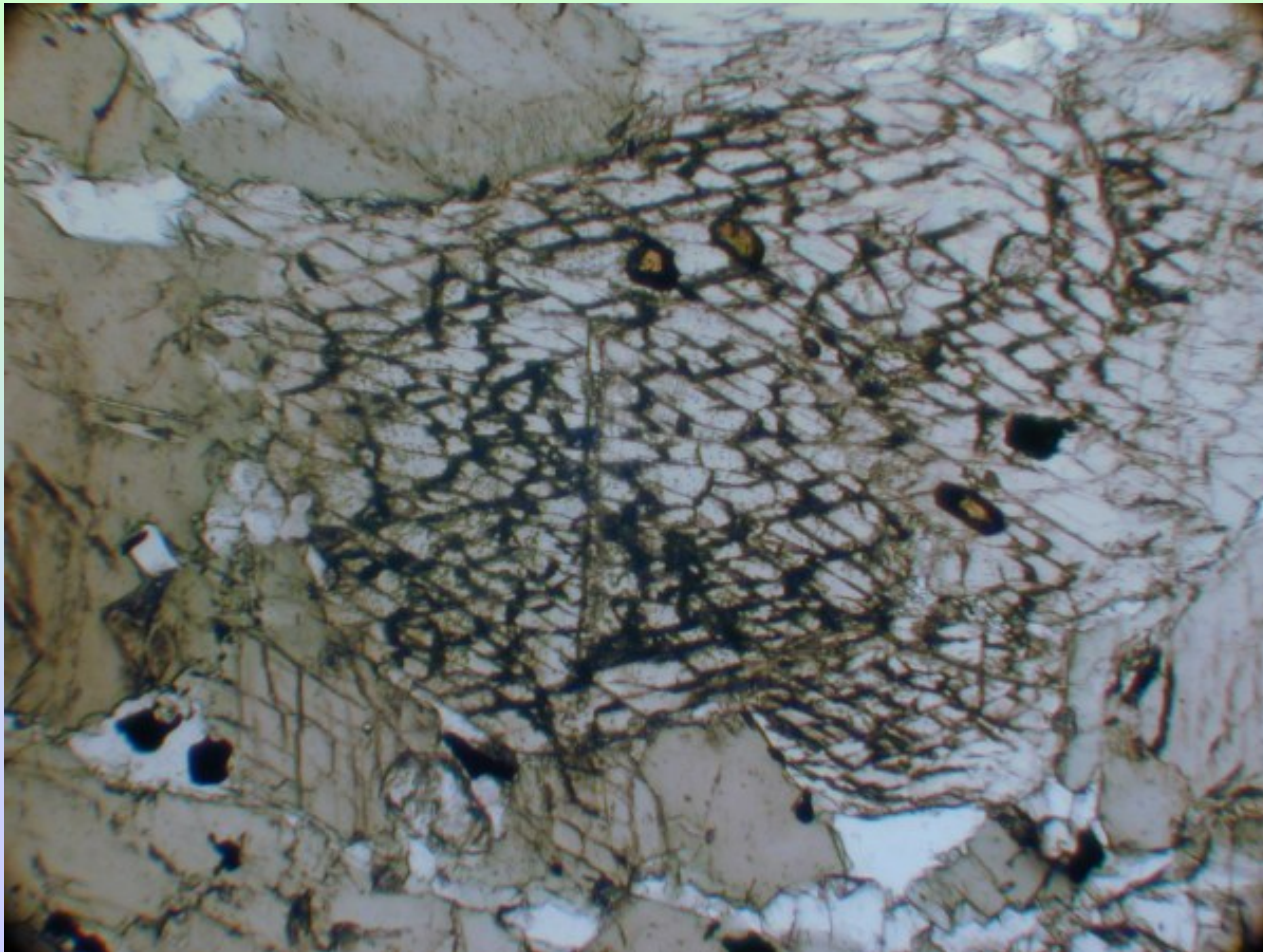

jehlicovitý aktinolit v karbonátu, tmavě zelená barva ve směru protažení (optický směr γ) a světle zelená barva (optický směr α nebo β); PPL

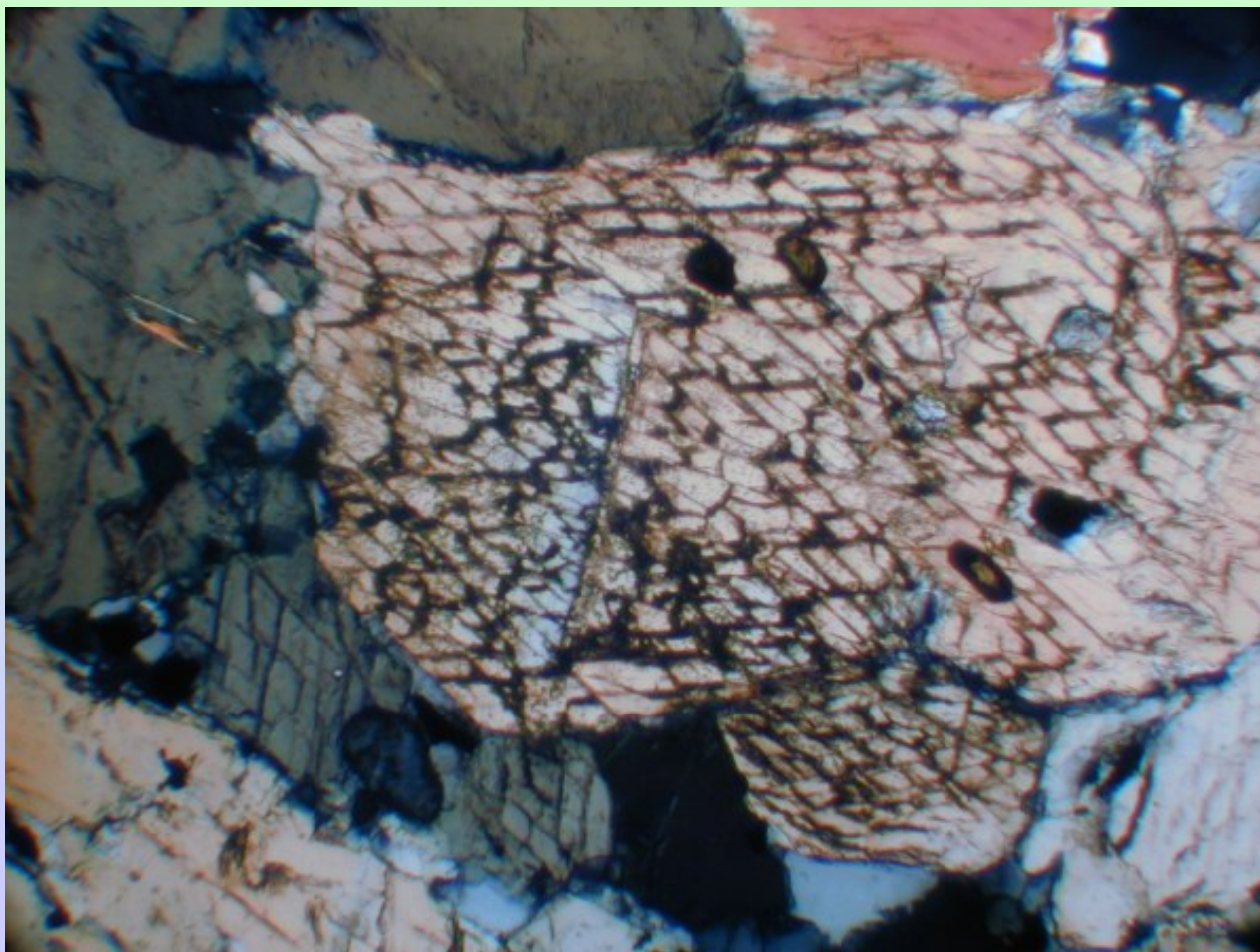

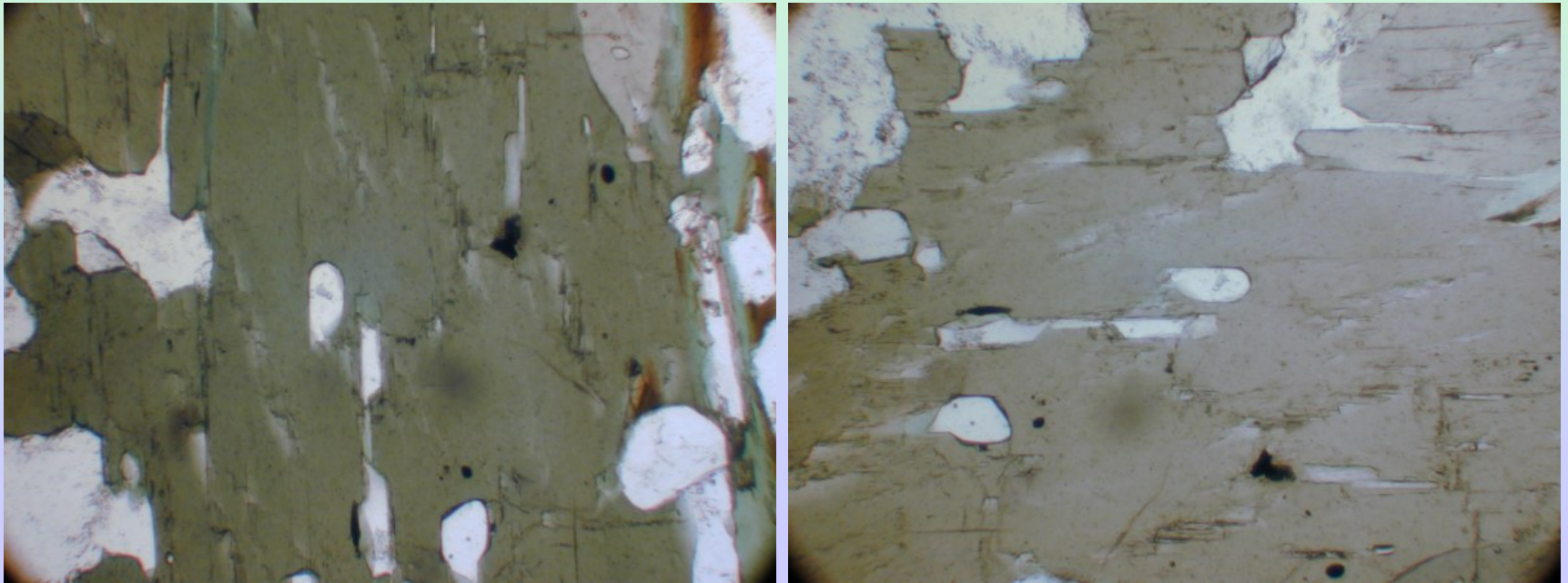
jehlicovitý amfibol v karbonátu, interferenční barvy v pozici 45° od polohy vyhasnutí; XPL

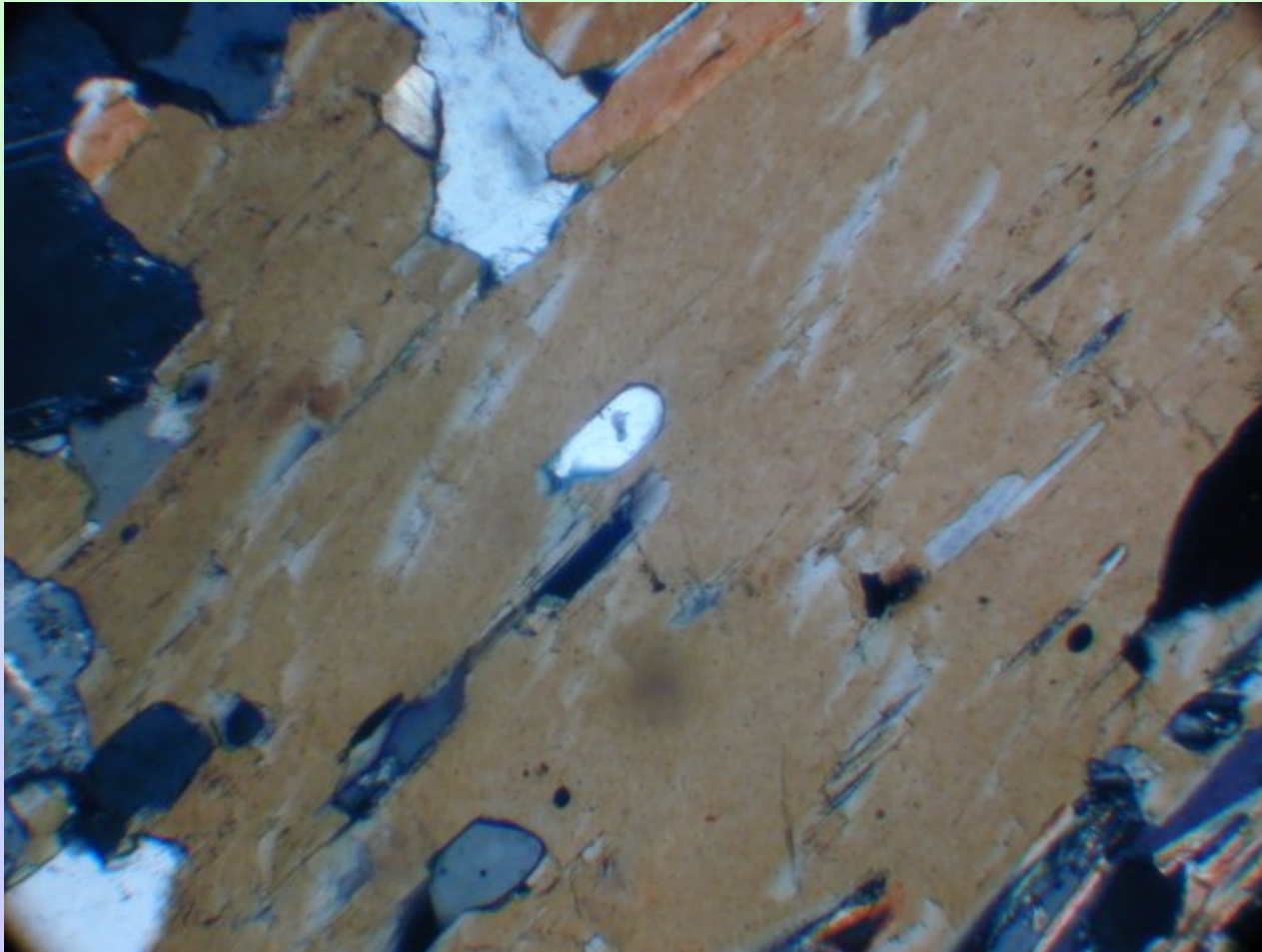
prizmatická štěpnost (110) amfibolu v příčném řezu podle báze (001),
inkluze rutilu, amfibolit; PPL

system prismatické štěpnosti v amfibolu svírá úhlem 120° , inkluze rutilu, amfibolit; XPL

pleochroismus amfibolu – tmavší barva podle γ , světlejší barva ve směru α nebo β , inkluze apatitu, rula; PPL

interferenční barvy amfibolu, inkluze apatitu; rula, XPL

Rozlišení pyroxenů a amfibolů

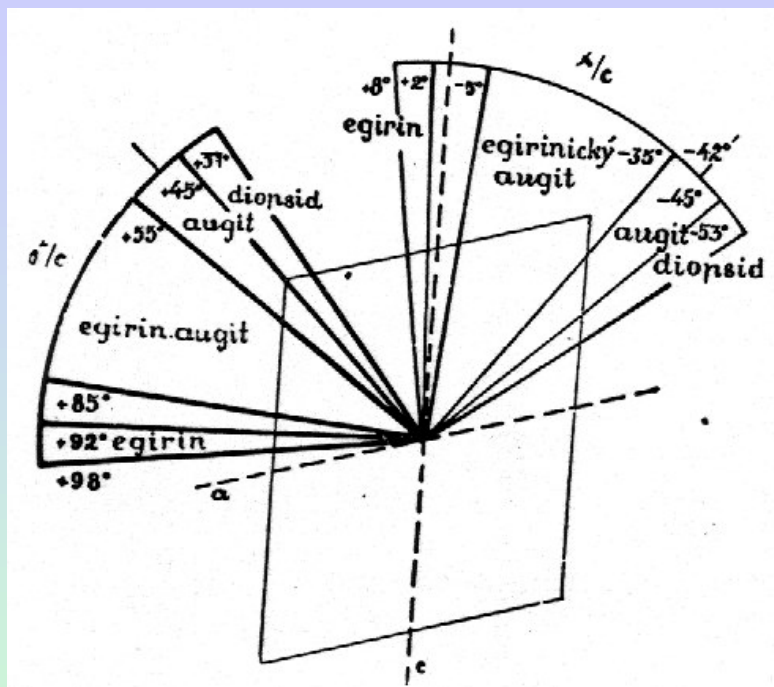
Pyroxeny

- zpravidla krátce sloupcovitý tvar
- černá nebo černohnědá barva
- štěpné trhliny svírají v příčném řezu úhel 90°
- příčné průřezy při automorfním omezení čtvercové nebo nepravidelného osmiúhelníkové
- úhly zhášení jsou zpravidla větší než 30°

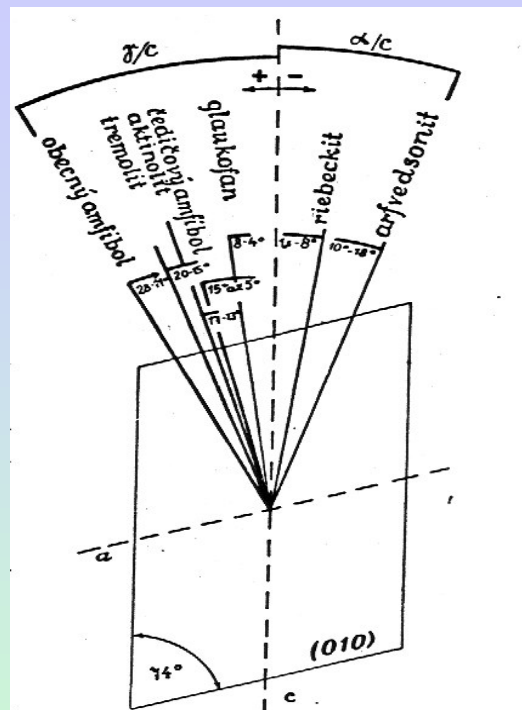
Amfiboly

- dlouze sloupcovité krystaly nebo agregáty
- zelená, hnědá nebo černá barva
- štěpné trhliny svírají v příčném řezu úhel 120°
- příčné průřezy mají při automorfním omezení tvar kosočtverce nebo nepravidelného šestiúhelníku
- úhly zhášení jsou zpravidla nižší než 30°

Úhly zhášení pyroxenů a amfibolů

pyroxeny

amfiboly